KOMISIJAS LĒMUMS

2004. gada 20. oktobris

par Vācijas atbalstu bankai Westdeutsche Landesbank Girozentrale, tagad WestLB AG

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3925)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/737/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, jo īpaši tā 88. panta 2. punkta 1. apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu, jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad iesaistītās puses aicinātas izteikt apsvērumus saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem [1], un ņemot vērā šos apsvērumus,

tā kā

I. PROCEDŪRA

1. *ADMINISTRATĪVAIS PROCESS*

(1) Vācijas Federālā banku apvienība *("BdB"),* kas pārstāv aptuveni 300 privātbankas Vācijā, 1993. gada 23. martā iesniedza sūdzību Komisijā, aicinot uzsākt procesu pret Vāciju atbilstoši EK Līguma 226. pantam. Apvienība izvirzīja prasību par to, ka Federālā kredītiestāžu uzraudzības pārvalde *("BAKred"),* pretēji direktīvas 89/299/EEK 4. panta 1. punktam, ir atzinusi Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Dzīvokļu būvniecības federālās apvienības *("Wfa"),* kura bija apvienota ar *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ("WestLB"),* īpašumu par *WestLB* pašu kapitālu.

(2) *BdB* 1994. gada 31. maija vēstulē informēja par Konkurences ģenerāldirektorātu IV par kapitāla pārskaitīšanu un šajā sakarā pauda viedokli par konkurences izkropļojumiem, kuros labumu gūst *WestLB*. *BdB* 1994. gada 21. decembrī iesniedza oficiālu sūdzību un aicināja Komisiju uzsākt procesu, ņemot vērā EK Līguma 88. panta 2. punktu. 1995. gada februārī un martā, kā arī 1996. gada decembrī savas apvienības sūdzībai pievienojās desmit bankas.

(3) Lai varētu noskaidrot, vai kapitāla pārskaitīšana ir valsts atbalsts, Komisija savās vēstulēs 1993. gada 12. janvārī, 9. februārī, 10. novembrī un 13. decembrī, kā arī 1996. gada 16. janvārī lūdza Vācijas iestādēm papildu informāciju. Tā tika saņemta rakstiski 1993. gada 9. februāra un 16. marta, 1994. gada 8. marta, 1996.gada 12. aprīļa un 26. aprīļa vēstulēs. Tika saņemtas arī vēstules un dokumenti no dažādām iesaistītajām pusēm. Laikā no 1994. līdz 1997. gadam Komisijas pārstāvis daudzkārt tikās ar Vācijas iestāžu, bankas *WestLB* un citu reģionālo zemju banku, kā arī sūdzības uzturētājas pārstāvjiem.

(4) Pēc šīs informācijas apmaiņas Komisija uzskatīja par nepieciešamu uzsākt procesu, ņemot vērā EK Līguma 88. panta 2. punktu. Šo lēmumu tā pieņēma 1997. gada 1. oktobrī. Komisija secināja, ka izskatāmais pasākums, iespējams, ir atbalsts saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu un, lai pārbaudītu pasākuma norisi, ir nepieciešama papildu informācija. Turklāt, galvenokārt runa bija par informāciju par pasākumiem, ar kuriem Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme (turpmāk: federālā zeme) nosaka, ka tā atbilstošā veidā piedalās papildu peļņā, kuru *WestLB* var gūt sakarā ar kapitāla palielinājumu, informāciju par ieskaitītā kapitāla trūkstošo likviditāti, par to, ka nav palielinājusies federālās zemes ietekme uz banku *WestLB,* un par nemainīgas atlīdzības priekšrocības izpausmēm, kā arī iespējamiem citiem faktoriem, nosakot piemērotu atlīdzību, informāciju par *Wfa* kapitāla lielumu *WestLB* saimnieciskās darbības nodrošināšanai, par summu, kas ir lielāka par *WestLB* bilancē uzrādīto summu, par atbrīvojumu no nodokļiem, par atbrīvojumu no saistībām, par *WestLB* rentabilitāti un iespējamo kopdarbību.

(5) Komisijas lēmums par procesa uzsākšanu tika publicēts *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* [2]. Ar šo publikāciju Komisija uzaicināja iesaistītās puses izteikt savu viedokli. Komisija saņēma atbildes no *WestLB* (1998. gada 19. maijs), *Association Française des Banques* (1998. gada 26. maijs), *British Bankers' Association* (1998. gada 2. jūnijs) un *BdB* (1998. gada 4. jūnijs). 1998. gada 15. jūnijā šīs atbildes tika

[1] OV C 140, 5.5.1998., 9. lpp.

[2] Salīdz. ar 1.zemsvītras piezīmi.

nosūtītas Vācijai, lai tā izteiktu savas piezīmes. Pēc atbildes termiņa pagarināšanas tās tika saņemtas 1998. gada 11. augusta vēstulē.

(6) 1998. gada 15. janvārī un 16. septembrī notika tikšanās ar *BdB* pārstāvjiem un 1998. gada 9. septembrī ar *WestLB* pārstāvjiem. 1998. gada 22. septembra vēstulē Komisijas instances uzaicināja Vācijas iestādes, *WestLB* un *BdB* uz kopēju sēdi par dažādiem šīs lietas aspektiem. *BdB* 1998. gada 30. oktobrī iesniedza vēstuli ar informatīvu materiālu. Sēde, kurā piedalījās trīs iesaistītās puses, notika 1998. gada 10. novembrī. Pēc tam Komisijas dienesti ar 1998. gada 16. novembra vēstuli lūdza Vācijas iestādes un *BdB* iesniegt papildu ziņas un dokumentus.

(7) *BdB* pēc termiņa pagarinājuma vēlamo informāciju iesniedza 1999. gada 14. janvāra vēstulē. Vācijas iestādes pēc termiņa pagarinājuma iesniedza dažas ziņas 1999. gada 15. janvāra un 1999. gada 7. aprīļa vēstulēs.

(8) Tā kā Vācijas iestādes nevēlējās paziņot Komisijai noteiktus datus, Komisija 1999. gada 24. marta vēstulē, kurā bija ietverts 1999. gada 3. marta lēmums, pieprasīja Vācijai sniegt nepieciešamo informāciju. Vācijas valdība izpildīja šo rīkojumu pēc termiņa pagarinājuma 1999. gada 22. aprīļa vēstulē.

(9) Komisija pasūtīja neatkarīgu pētījumu par piemērotu atlīdzību, ko Ziemeļreinas-Vestfālenes federālajai zemei vajadzēja pieprasīt par *Wfa* pārskaitījumu bankā *WestLB*. Šis piesaistītais konsultāciju uzņēmums arī piedalījās 1998. gada 10. novembra sēdē kopā ar trim iesaistītajām pusēm, un 1999. gada 18. jūnijā tas iesniedza Komisijai savu pētījumu. Komisija 1999. gada 8. jūlijā pieņēma lēmumu 2000/392/EK par jautājumu, kas attiecas uz Vācijas veikto pasākumu par labu *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* (turpmāk tekstā: pārsūdzētais lēmums) ([1]). Lēmums Vācijai tika paziņots 1999. gada 4. augustā, ko tā 1999. gada 6. augusta vēstulē nosūtīja federālajai zemei. Federālā zeme informēja *WestLB* 1999. gada 9. augusta vēstulē, kuru tajā pašā dienā *WestLB* arī saņēma. Šī lēmuma 1., 2. un 3. pantā ir teikts:

"*1. pants*

Valsts atbalsts aptuveni 1 579 700 000 DEM (807 700 000 EUR) apmērā, ko Vācija piešķīrusi *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* laikā no 1992. līdz 1998. gadam, nav saderīgs kopējo tirgu.

2. pants

(1) Vācija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu 1. pantā minēto prettiesiski sniegto atbalstu un pieprasītu to no saņēmēja.

(2) Atbalsta piedziņa tiek veikta atbilstoši valstī noteiktajai kārtībai. Atgūstamā atbalsta summa palielinās par procentiem, kuri tiek aprēķināti par laika periodu kopš atbalsta izmaksas dienas saņēmējam līdz tā pilnīgai atmaksāšanai, ņemot vērā izmantoto atsauces likmi, ko pielieto, aprēķinot reģionālā atbalsta subvencijas ekvivalentu.

3. pants

Vācija divu mēnešu laikā no šī lēmuma saņemšanas brīža paziņo Komisijai par paveiktajiem pasākumiem lēmuma izpildē."

2. *TIESAS PROCESS*

(10) 1999. gada 12. oktobrī *WestLB* un Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme iesniedza prasību pret šo lēmumu Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesā. *WestLB,* federālā zeme un Vācija kā trešā persona civilprocesā pieprasīja atzīt apstrīdēto lēmumu par spēkā neesošu un piespriest Komisijai segt tiesas procesa izmaksas. Bez tam vēl federālā zeme pieprasīja uzlikt *BdB* segt tās izmaksas. Komisija un *BdB* kā trešā persona civilprocesā ierosināja noraidīt abas sūdzības kā nepamatotas un uzlikt sūdzētājiem nosegt tiesas procesa izmaksas (turklāt *BdB* iekļāva arī savas izmaksas).

(11) Turklāt 1999. gada 8. oktobrī Vācija pret šo lēmumu cēla sūdzību Eiropas Kopienu tiesā ar tādu pašu prasību lēmumu atzīt par spēkā neesošu un uzlikt Komisijai segt tiesas procesa izmaksas. Šis process tomēr tika atlikts, ņemot vērā vienādo saturu ar Pirmās instances tiesas procesu.

(12) Ar 2000. gada 22. augusta tiesas lēmumu Vācija piedalījās procesā kā prasītāju atbalstītāja un *BdB* – Komisijas kā atbildētājas atbalstītāja. Ar 2001. gada 11. jūlija tiesas lēmumu abas tieslietas tika apvienotas kopējā mutiskā izskatīšanā un kopēja lēmuma pieņemšanā. Mutiskā izskatīšana notika 2002. gada 5. un 6. jūnijā.

(13) 2003. gada 6. martā Pirmās instances tiesa pasludināja spriedumu ([2]), ar ko Komisijas apstrīdētais lēmums tika atzīts par spēkā neesošu un piespriests Komisijai segt prasītāja, kā arī pašai savus izdevumus, un Vācijai savus, kā arī *BdB* segt pašai savus izdevumus.

(14) Tiesa pasludināja Komisijas lēmumu par spēkā neesošu, sakarā ar nepietiekamu pamatojumu divos punktos attiecībā uz tirgum atbilstošas atlīdzības lieluma piemērošanu. No vienas puses par spēkā neesošu tika pasludināts lēmums par atlīdzības lieluma noteikšanu par likvīdu pamatkapitālu

([1]) OV L 150, 23.6.2000., 1. lpp.

([2]) 2003. gada 6. marta spriedums saistītajās tiesas prāvās T-228/99 un T-233/99, *Westdeutsche Landesbank* Girozentrale un Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme/Komisija, Krājums 2003, II-435.

kā aprēķina izejas punktu, par ko Komisija bija noteikusi 12 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas). No otras puses, par spēkā neesošu tika pasludināts pamatojums par atlīdzības piemaksas lielumu, ko Komisija bija noteikusi 1,5 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas). Citādi tiesa Komisijas lēmumu apstiprināja par visaptverošu.

3. *ATSĀKTAIS ADMINISTRATĪVAIS PROCESS*

(15) 2004. gada 20. un 29. janvāra, 6. februāra un 28. maija vēstulēs Komisija lūdza Vācijas iestādes aktualizēt lēmumam nozīmīgus datus, kas pēc termiņa pagarinājuma 2004. gada 10. martā un 14. jūnijā tika paziņoti un 2004. gada 28. jūlijā mutiski apspriesti. 2004. gada 26. augustā tika saņemts nākamais Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes paustais viedoklis. 2004. gada 6. oktobra vēstulē Vācija sniedza lūgto informāciju.

(16) 2004. gada jūlijā sūdzības uzturētāja *BdB,* Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un banka *WestLB* panāca pagaidu vienošanos attiecībā uz piemērotu atlīdzību, kas Komisijai tika paziņots 2004. gada 19. jūlijā, kuru, pēc viņu ieskatiem, Komisijai vajadzēja izmantot abos divos tiesas noprotestētajos punktos. Šīs vienošanās galīgo formulējumu Komisija saņēma 2004. gada 13. oktobrī.

(17) Komisija šajā jaunajā lēmumā bija atbilstoši izlabojusi abus tiesas kritizētos punktus kā nepietiekamus (pamatatlīdzības pamatojums un iespējamā piemaksa). Citādi Komisija palika pie sava principiālā novērtējuma, kuru tā bija izteikusi sākotnējā lēmumā. Tajā, protams, ir iekļauti sarunu rezultāti par piemērotu atlīdzību starp sūdzības uzturētāju *BdB* un Ziemeļreinas-Vestfālenes federālo zemi, resp., akciju sabiedrību *WestLB AG*. Šajā lēmumā, salīdzinājumā ar pirmo lēmumu, Komisija, starp citu, ir ņēmusi vērā aizvadītajā laikā par nozīmīgām kļuvušās aktualitātes attiecībā uz procesu, uzņēmuma atspoguļojumu, kā arī atbalsta elementu aprēķinu, iekļaujot atbalsta tiesiskā nodarījuma izbeigšanos, Vācijas jaunos datus, kas kļuvuši aktuāli laika posmā pēc vecā lēmuma, respektīvi, jaunajā lēmumā vairs netika iekļautas dažas nianses, kas vairs nav nepieciešamas.

II. PASĀKUMA DETALIZĒTS APRAKSTS

1. *WESTDEUTSCHE LANDESBANK GIROZENTRALE (WESTLB)*

(18) Šim lēmumam nozīmīgajā laika posmā no *Wfa* kapitāla ieskaitīšanas, kas notika 1991. gada 31. decembrī, līdz *WestLB* sadalīšanās brīdim 2002. gada 1. augustā, kad izbeidzās tiesiskās attiecības par atbalsta sniegšanu, *WestLB* bija kredītiestāde ar publiskajām tiesībām atbilstoši Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes tiesiskajiem priekšrakstiem. 1991. gada 31. decembrī tās atzītais pašu kapitāls sasniedza 5,1 miljardu DEM. Atbilstoši likumam tā izpildīja trīs uzdevumus: tā bija centrālā banka šīs federālās zemes vietējām krājkasēm un kopš 1992. gada 17. jūlija arī Brandenburgas federālās zemes krājkasēm. *WestLB* pildīja valsts un komunālās bankas uzdevumus, veicot finanšu darījumus savu kapitāldaļu īpašnieku uzdevumā. Visbeidzot – tā pildīja vispārējos bankas pienākumus. Nekaitējot federālās zemes speciālajiem priekšrakstiem, *WestLB* bija pakļauta Vācijas Likumam par bankām un tam atbilstošajai banku uzraudzībai.

(19) *WestLB* ar 100 % kapitāldaļām bija publiskajā īpašumā. Nominālkapitāla lielākā daļa (43,2 %) piederēja federālajai zemei. Pārējo akciju īpašnieki bija: Reinzemes un Westfālenes-Lippes reģionālās apvienības (katrai pa 11,7 %), kā arī Reinas un Vestfālenes-Lippes Krājkasu un žiroapvienība (katrai pa 16,7 %). Šāds kapitāldaļu sadalījums bez izmaiņām ir saglabājies arī nozīmīgajā laika periodā no 1991. gada 31. decembra līdz 2002. gada 1. augustam.

(20) Publiskie īpašnieki bija atbildīgi par *WestLB* kā par publiski tiesisku institūciju gan iestādes funkcionālās slodzes nodrošinājuma ziņā, gan kā galvotāji. Iestādes funkcionālā slodze nozīmē, ka *WestLB* īpašnieku pienākums ir nodrošināt iestādes saimniecisko bāzi un funkcionalitāti visas tās pastāvēšanas laikā. Šī garantija neietvēra īpašnieku atbildību pret bankas kreditoriem, bet tikai regulēja bankas attiecības ar iestādēm. Garantētāju atbildības ziņā īpašnieki ir atbildīgi par visām bankas saistībām, ja tās nevar nokārtot ar bankas īpašumu. Garantētāji ir atbildīgi bankas kreditoru priekšā. Abas garantijas nebija ierobežotas ne laika, ne vērtības ziņā.

(21) Sākotnēji *WestLB* bija reģionāla kredītiestāde, kas koncentrējās uz lokālo krājkasu darbības papildināšanu, kas sākotnēji pārsvarā pildīja sociālo funkciju, piedāvājot finanšu pakalpojumus sfērās, kurās nepietiekami funkcionēja tirgus. Taču jau ilgu laiku krājkases ir attīstījušās par universāli darbīgām kredītiestādēm. Tas pats sakāms par *WestLB,* kura pēdējās desmitgadēs ir kļuvusi arvien spēcīgāka un attīstījusies par neatkarīgu komercbanku, un laika periodā, par kuru tiek pieņemts lēmums, bija kļuvusi Vācijas un Eiropas banku tirgos par spēcīgu konkurentu..

(22) Ar savu bilances summu *WestLB* koncerns laika periodā, par kuru tiek pieņemts lēmums, bija Vācijas 5 lielāko kredītiestāžu skaitā. *WestLB* koncerns piedāvāja uzņēmumiem un publiskajām institūcijām finanšu pakalpojumus un darbojās starptautiskajos kapitāla tirgos gan uz sava rēķina, gan arī citu parādzīmju emitentiem. Tāpat kā daudzām citām Vācijas universālajām bankām, arī *WestLB* bija līdzdalība citos finanšu institūtos un uzņēmumos. Starp citu, tā nozīmīgu savu darījumu daļu veica ārpus Vācijas.

(23) Ņemot vērā speciālus tiesiskos priekšrakstus, *WestLB* līdz savai sadalīšanai 2002. gada augustā atšķīrās no privātbankām, taču darbojās tādā pašā veidā kā citas publiskās kredītiestādes un bez tam spēja veikt hipotekāro kredītu darījumus, krājkases

darījumus zem tā paša organizatoriskā jumta, zem kura tika veikti arī citi darījumi. Līdz ar to *WestLB* laika periodā, par kuru tiek pieņemts lēmums, līdz tās sadalīšanai tika pieskaitīta Vācijas visuniversālākajām bankām.

(24) No otras puses, *WestLB* neuzturēja plašu filiāļu tīklu privātajiem klientiem. Šajā tirgus segmentā darbojās lokālās krājkases, kurām *WestLB* bija centrālais finanšu institūts.

(25) *WestLB* rentabilitāte, kuru noteica peļņas pirms nodokļu nomaksas procentuālā attiecība pret pašu līdzekļiem koncerna līmenī, vidēji bija 6,6 %, neuzrādot augšupejas tendenci, laika posmā astoņus gadus pirms *Wfa* (1984.–1991.) iekļaušanas. Salīdzinājumā ar Vācijas un arī Eiropas vidējo līmeni, šis rezultāts tika atzīts par ārkārtīgi zemu.

(26) *WestLB* koncerna bilances summa no 1991. gada, tātad pirms pārskaitījuma, līdz 2001. gada beigām pēdējais noslēgtais gads pirms koncerna sadalīšanas, bija pieaugusi no 270 miljoniem DEM līdz 840 miljoniem DEM un līdz ar to vairāk nekā trīskāršojusies.

(27) Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme ar 2002. gada 2. jūlija likumu sadalīja *WestLB* uz 2002. gada 1. augustu (ar bilances tiesisko atpakaļejošo spēku uz 2002. gada 1. janvāri) šādi: publiski tiesiskā mātes uzņēmumā, Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālajā bankā un privāttiesiskā meitas uzņēmumā, akciju sabiedrībā *WestLB AG*. Akciju sabiedrībā *WestLB AG* kādreizējās *WestLB* konkurences darījumi tika apvienoti ar Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālās bankas publiskajiem darījumiem. Akciju sabiedrība *WestLB AG* saskaņā ar Vācijas informāciju ir tiesiski identiska ar *WestLB* un uzskatāma par kopējo atbalsta atmaksāšanas summu parādnieci ([1]). *Wfa* tika ieskaitīta Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālajā bankā un līdz ar to atšķirta no konkurences darījumiem, ar ko apvienoti nodarbojas akciju sabiedrība *WestLB AG*. Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālās bankas statūtos ir noteikts, ka *Wfa* kapitālu nedrīkst izmantot kā galvojumu atlikušajos ķīlas zīmes darījumos un par to nākotnē jāmaksā atlīdzība 0,6 % gadā federālajai zemei par iespējamu galvojuma funkciju.

2. *DZĪVOKĻU BŪVNIECĪBAS FEDERĀLĀ APVIENĪBA (WFA)*

(28) *Wfa* ir dibināta 1957. gadā un darbojās kā publisko tiesību iestāde līdz 1991. gada 31. decembrim. Tā bija institūcija ar juridiskas personas statusu ar pamatkapitālu 100 miljoni DEM (50 milj. EUR), un federālā zeme bija vienīgais kapitāldaļu īpašnieks. Saskaņā ar agrākā Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Dzīvokļu būvniecības veicināšanas likuma ([2]) 6. panta 1. punktu, *Wfa* pienācās pildīt tikai vienu uzdevumu – veicināt dzīvokļu būvniecību par aizdevumiem ar samazinātu procentu likmi vai pat bezprocentu aizdevumiem. Saistībā ar sabiedrībai derīgā darba veikšanu iestāde bija atbrīvota no juridiskās personas ienākumu, īpašuma un rūpala kapitāla nodokļiem.

(29) *Wfa* kā publisku tiesību iestādei spēkā bija Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes galvojums par garantijām un visām iestādes saistībām, un funkcionālās bāzes, un darbības nodrošinājumu. Šīs garantijas palika spēkā arī pēc pārskaitījuma.

(30) Dzīvokļu būvniecības veicināšanas galvenais finansēšanas avots bija un ir federālās zemes dzīvokļu būvniecības īpašums (*"Landeswohnungsbauvermögen"*), kas radies uz procentu ieņēmumu bāzes no *Wfa* izdotajiem dzīvokļu būvniecības aizdevumiem un ikgadējiem federālās zemes budžeta ieskaitījumiem. Pēc agrākā dzīvokļu būvniecības veicināšanas likuma 16. panta finansējums, kas paredzēts tikai dzīvokļu būvniecības aizdevumiem uz 1991. gada 31. decembri bija 75 % no *Wfa* refinansēšanas summas, t.i. 24,7 miljardi DEM (12,6 mljrd. EUR).

(31) Pirms *Wfa* ieskaitīšanas Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes saistības par dzīvokļu būvniecības veicināšanu garantēja *Wfa*. Katru gadu *Wfa* garantija federālās zemes atmaksas prasībās attiecībā pret *Wfa* tika izmainīta par tādu summu kā federālā zeme izlīdzināja saistības, līdz ar to atbilstoši reducējās federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitāla vērtība. Šīs *Wfa* saistības būtu atmaksājamas tikai tad, ja *Wfa*, lai izpildītu savus publiskos uzdevumus, nebūtu jānodarbojas ar procentu ieņēmumiem un aizdevumu atmaksāšanu. Uz 1991. gada beigām to apjoms bija 7,4 miljardi DEM (3,78 mljrd. EUR) un bilancē netika norādītas tieši, bet tikai "zem svītras".

3. *PRASĪBAS PAR PAŠU KAPITĀLU SASKAŅĀ AR DIREKTĪVU PAR PAŠU KAPITĀLU UN DIREKTĪVU PAR MAKSĀTSPĒJU*

(32) Atbilstoši Padomes Direktīvai 89/647/EEK ([3]) un Direktīvai par pašu kapitālu, banku rīcībā jābūt vismaz 8 % ([4]) viņu riska izsvērto aktīvu un risku nesošo ārpusbilances finanšu darījumu ([5]). Šīs direktīvas noteica Likuma par bankām grozījumi, kas tika veikti 1992. gada 1. janvārī. Jaunās

([1]) Vācijas viedoklis 2004. gada 10. martā, 2. lpp.

([2]) Dzīvokļu būvniecības veicināšanas likums 1979. gada 30. septembra publicētajā redakcijā (Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes likumu un rīkojumu kodekss, 630. lpp.).

([3]) OV L 386 30.12.1989. 14. lpp., atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK, OV Nr. L 126, 26.5.2000.

([4]) Prasības par pašu kapitālu kredītiestādēm jāpilda uz konsolidētas, daļēji konsolidētas un nekonsolidētas bāzes.

([5]) Jēdziens "riska izsvērti aktīvi" turpmāk ietver visas risku nesošās un riska izsvērtās pozīcijas.

prasības stājās spēkā 1993. gada 30. jūnijā ([1]). Līdz tam Vācijas kredītiestāžu rīcībā pašu kapitālam bija jābūt 5,6 % apmērā no riska izsvērtajiem aktīviem ([2]).

(33) Kas attiecas uz jauno normu – vismaz 8 % – vismaz pusei no tā ir jābūt "bāzes pašu kapitālam", kas aptver kapitāla daļu, kas neierobežoti un tieši ir kredītiestādes rīcībā, lai nosegtu zaudējumus, tiklīdz tādi rastos. Bāzes pašu kapitālam bankas apgādē ar pašu līdzekļiem ir izšķirīga nozīme kredītiestāžu uzraudzības jomā, jo "papildu pašu kapitāls", proti, pārējais pašu kapitāls ar ierobežotāku kvalitāti tiek atzīts tikai tādos apmēros, kādos ir bāzes pašu līdzekļi bankas risku nesošu darījumu galvojumam.

(34) Turklāt bankas lielo kredītu izdošana tiek ierobežota, vadoties no pašu līdzekļu apjoma. *Wfa* ieskaitīšanas brīdī atbilstoši Likumam par bankām (13. pants) bija norma – viens, atsevišķs kredīts 50 % apmērā no kredītiestādes pašu kapitāla un visu kredītu kopums, kas sasniedza pāri par 15 % pašu līdzekļu, tā, lai kredītiestāde astoņas reizes nepārsniegtu pašu līdzekļus. Pēc Likuma par bankām grozījuma 1994. gadā ar mērķi piemērot to Padomes Direktīvai 92/121/EEK ([3]), maksimālais kredīta apjoms tika ierobežots uz 25 % no bankas pašu līdzekļiem, un visi lielie kredīti kopā nedrīkstēja pārsniegt 10 % bankas pašu līdzekļus, tātad nedrīkstēja astoņkārt pārsniegt ([4]) bankas pašu līdzekļus.

(35) Padomes 1989. gada 15. decembra Otrā direktīva 89/646/EEK, kas koordinē normatīvos un administratīvos aktus attiecībā uz kredītiestāžu darbības sākšanu un izvēršanu un groza Direktīvu 77/870/EEK ([5]) 12. pants turpmāk ierobežo līdzdalības apjomu citās kredītiestādēs un banku institūtos. Pēc Likuma par bankām (12. pants) speciālā noteikuma, kas nepamatojas uz Kopienas tiesībām, taču ir spēkā arī citās dalībvalstīs, tiek noteikts, ka ilgtermiņa ieguldījumu kopējā summa – ieskaitot arī līdzdalību uzņēmumos ārpus finanšu sektora – nedrīkst pārsniegt bankas pašu kapitāla kopējo summu.

(36) Līdz 1993. gada 30. jūnijam Vācijas bankām bija jāpiemērojas jaunajām pašu kapitāla prasībām. Jau pēc Direktīvas par maksātspēju iekļaušanas Vācijas tiesībās daudzām reģionālajām bankām, to vidū arī *WestLB,* bija relatīvi maz pašu līdzekļu. Pēc izmēģinājuma aprēķiniem, ko 1991. gada decembrī veica Vācijas Centrālā banka *(Deutsche Bundesbank),* piemērojot Direktīvas priekšrakstus, reģionālajās bankās vidējais maksātspējas koeficients bija 6,3 %, kaut kopš 1993. gada 30. jūnija koeficientam bija jābūt 8 % ([6]). Šīm kredītiestādēm līdz ar to bija absolūti nepieciešams palielināt pašu kapitāla bāzi, lai aizkavētu sava uzņēmuma paplašināšanās ierobežošanu un lai vispār noturētu līmenī savu pašreizējo darījumu apjomus. Ja banka nevar pierādīt nepieciešamo pašu kapitāla bāzi, tad uzraudzības iestādes uzdod tai nekavējoties veikt pasākumus, lai panāktu atbilstību maksātspējas priekšrakstiem, kaut vai pieņemot papildu pašu līdzekļus vai samazinot riska izsvērtos aktīvus.

(37) Kamēr privātbankas vajadzību pēc papildu pašu līdzekļiem var apmierināt kapitāla tirgū, publiskās bankas nevar iet šo ceļu, jo to publiskie kapitāldaļu īpašnieki nolēma bankas darbību pilnībā vai daļēji paralizēt. Sakarā ar vispārēji saspringto budžeta stāvokli, publiskie kapitāldaļu īpašnieki nevarēja nodrošināt kapitāla pieplūdumu ([7]). Tā vietā tika atrasti risinājumi pašu kapitāla iegūšanai. *WestLB* gadījumā Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme nolēma *Wfa* iekļaut *WestLB* sastāvā un tādā veidā palielināt pašu kapitāla bāzi. Līdzīgas kapitāla operācijas tika īstenotas arī dažās citās federālajās zemēs par labu attiecīgajām reģionālajām bankām.

4. *PĀRSKAITĪJUMS UN TĀ IZPAUSMES*

a) PĀRSKAITĪJUMS

(38) Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes landtāgs 1991. gada 18. decembrī izdeva likumu dzīvokļu būvniecības veicināšanas noregulēšanai ([8]). Šā likuma 1. pants pauda rīkojumu par *Wfa* pārskaitīšanu bankā *WestLB.* Ar 1992. gada 1. janvārī šis pārskaitījums stājās spēkā.

(39) Pārskaitījums tiek pamatots, pirmkārt, ar *WestLB* pašu kapitāla palielinājumu, lai kredītiestādei nodrošinātu pašu kapitāla apjoma prasības, kas pastiprinājušās kopš 1993. gada 30. jūnija. Ar pārskaitījumu bija iespējams kredītiestādes pašu kapitāla palielinājums bez federālās zemes budžeta finansiāla apgrūtinājuma. Kā blakusefekts jāatzīst *Wfa* dzīvokļu būvniecības veicināšanas fonda apvienošana ar bankas *WestLB* analogu fondu, izveidojot spēcīgāku ekonomiski pamatotu apvienību.

(40) Federālā zeme, veicot pārskaitījumu, palielināja *Wfa* garantijas par federālās zemes saistībām par 7,4 miljardiem DEM (3,78 mljrd. EUR), pamatojoties uz kapitāla pieaugumu dzīvokļu būvniecības veicināšanai (skat. II sadaļas 2) apakšpunktu).

([1]) Faktiski jaunajām pašu kapitāla prasībām būtu jāstājas spēkā jau ar 1993. gada 1. janvāri; Vācijā tās ir stājušās spēkā novēloti.

([2]) Šis skaitlis visādā ziņā attiecas uz šaurāku pašu līdzekļu definīciju nekā to pašu līdzekļu definīciju, kas iekļauta Direktīvā par pašu līdzekļiem.

([3]) OV L 29 5.2.1993., 1. lpp.

([4]) Tomēr jāsecina, ka izmainīta tika ne tikai norma, bet arī jēdziens "pašu līdzekļi" un "riska izsvērtie aktīvi".

([5]) OV L 386 30.12.1989., 1. lpp.

([6]) Vācijas Centrālās bankas *(Deutsche Bundesbank)* mēnešraksts, 1993. gada maijs, 49. lpp.

([7]) Skat. Ziemeļreinas-Vestfālenes landtāga biļetenu 11/2329.

([8]) 1991. gada 18. decembra Likums par dzīvokļu būvniecības veicināšanas regulēšanu (Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes likumu un rīkojumu kodekss, Nr. 61, 1991. gada 30. decembrī, 561. lpp.).

(41) *WestLB* kļuva par *Wfa* kopējo tiesību pārņēmēju (izņemot to *Wfa* atbildības daļu, kas pirms pārskaitīšanas tika atcelta, t.i. *Wfa* atbildību pret federālo zemi par federālās zemes parādiem saistībā ar dzīvokļu būvniecības veicināšanu). *Wfa* kļuva par organizatoriski un ekonomiski neatkarīgu publiski tiesisku iestādi bez tiesībspējas *WestLB* iekšienē. *Wfa* pamatkapitāls un uzkrājumi *WestLB* bilancē tika uzrādīti kā sevišķi uzkrājumi. Federālā zeme uzņēmās atbildību par iestādes tiesiskās bāzes un funkciju nodrošinājumu, un garantiju, un arī turpmāko galvojumu par *Wfa* saistībām.

(42) Pārskaitītā kapitāla vērtības – pamatkapitāls, uzkrājumi, federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitāls un citas *Wfa* prasības, kā arī nākotnē paredzamie būvēšanas aizdevumu atmaksāšanas maksājumi – arī pēc pārskaitījuma palika bankā *WestLB* dzīvokļu būvniecības veicināšanai saskaņā ar minētā likuma 16. panta 2. punkta 2. daļu, ar mērķi veicināt dzīvokļu būvniecību. Šis pats priekšraksts noteica, kā pārskaitītās kapitāla vērtības vienlaikus var kalpot par pašu kapitālu saskaņā ar Likumu par bankām (turpmāk Direktīvu par pašu līdzekļiem), uz kura pamata tiek aprēķināts bankas maksātspējas koeficients. Tātad tās kalpo arī *WestLB* konkurences darījumiem.

(43) Saistībā ar pārskaitījumu *WestLB* īpašnieki mainīja galveno līgumu un vienojās par to, ka dzīvokļu būvniecībai paredzētais kapitāls tiks pastāvīgi saglabāts, pat ja *WestLB* būtu jācieš zaudējumi, kuru dēļ sākotnējais kapitāls tiktu patērēts. Wfa kapitālam *WestLB* iekšienē jāgarantē tikai par pārējiem *WestLB* pašu līdzekļiem. Galvenajā līgumā tika paredzēts, ka ar *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem tiks nodrošināta arī *WestLB* īpašnieku iestādes izmaksas un funkcionēšana. *WestLB* likvidēšanas gadījumā federālajai zemei būtu prioritāras tiesības uz *Wfa* kapitālu. Turklāt tika nolemts, ka *WestLB* pašu kapitāla pārskaitīšana ir federālās zemes ļoti vērtīgs darījums, un par tā atlīdzības lielumu īpašniekiem ir jāvienojas, tiklīdz būs pirmie saimnieciskā gada rezultāti par 1992. gadu ([1]). Šie fakti bija galvenās piezīmes saturs 1993. gada 11. novembra galvenā līguma protokolā. Neraugoties uz šo iekšējo vienošanos, par *Wfa* kapitāla nodrošinājumu un *Wfa* kapitāla iekšējās subordinācijas noteikšanu, *WestLB* ārējās attiecībās netika izšķirts par *Wfa* funkciju kā dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādi no vienas puses, un *Wfa* tās pašu līdzekļu kā *WestLB* garantētāja pašu kapitālu no otras puses. Pārskaitītais kapitāls visā kopumā un tieši atradās *WestLB* rīcībā zaudējumu segšanai vai bankrota gadījumā kreditoru prasību apmierināšanai.

(44) Starp federālo zemi un *WestLB* noslēgtajā darījumu izpildes līgumā saistībā ar dzīvokļu būvniecības veicināšanas likumu ir paredzēts, ka *WestLB* drīkst izmantot speciālos uzkrājumus savu darījumu galvojumam tikai tādā mērā, lai tiktu garantēta *Wfa* likumā paredzēto uzdevumu izpilde .

([1]) Pēc Vācijas informācijas, tur lietotais izteiciens "vērtīgs pakalpojums" ir neprecīzs un vēlāk tika precizēts.

(45) Kaut arī *Wfa* zaudēja savu tiesisko neatkarību, kļūstot par *WestLB* dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļu un integrējoties *WestLB* grāmatvedībā, tā tomēr netika pilnībā iekļauta *WestLB*. *Wfa* palika kā atsevišķa struktūrvienība *WestLB* sastāvā ar nosaukumu Ziemeļreinas-Vestfālenes dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestāde – *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* iestāde. Šī jaunā *WestLB* dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļa tiek ņemta vērā *WestLB* grāmatvedībā, tomēr tai ir arī pašai sava grāmatvedība. *WestLB* kādreizējā dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļa tika apvienota ar *Wfa*.

(46) Pamatkapitālā pārskaitītais *Wfa* kapitāls – uzkrājumi, citas īpašuma vērtības un nākamās peļņas – tiek saglabātas dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādei, tātad tas būtu jāpārvalda atsevišķi no *WestLB* citiem darījumiem. Vienlaikus šī atdalīšana veido priekšnosacījumus faktam, ka dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumi pēc Vācijas nodokļu tiesībām arī turpmāk tiek atzīti par sabiedrībai derīgiem. Tā kā Vācijas iestādes uzskatīja, ka *Wfa* arī pēc iekļaušanas faktiski palika sabiedrībai derīga iestāde, tai netika atcelts atbrīvojums no nodokļu maksāšanas atbilstoši II sadaļas 2. punktam.

(47) *WestLB* konkurenti pretojās monopolveidīgās iestādes *Wfa* un bankas *WestLB* apvienošanai arī tādēļ, ka viņi baidījās, ka *WestLB* izmantos iegūto informāciju dzīvokļu būvniecības veicināšanas sfērā, lai iegūtu jaunus klientus saviem komercdarījumiem. Kompetentās iestādes uzņēmās nepieļaut konkurences cīņas izkropļošanu, atdalot veicināšanas nodaļu no WestLB komercdaļām ([2]) personāla, informācijas u.c. līmeņos.

(48) Pēc *WestLB* sadalīšanas 2002. gada 1. augustā (bilances tiesiskais atpakaļ esošais spēks uz 2002. gada 1. janvāri) ar 2002. gada 2. jūlija Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes likumu tika aizvērta Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālās bankas *Wfa* un līdz ar to atkārtoti izslēgta no akciju sabiedrības *WestLB AG* kopējiem konkurences darījumiem.

b) WFA VĒRTĪBA

(49) *Wfa* kapitāla nominālvērtība, ko 1991. gada 31. decembrī pārskaitīja bankā *WestLB*, bija 24,9 miljardi DEM (12,73 miljardi EUR), no kuriem gandrīz 24,7 miljardi DEM (12,68 miljardi EUR) bija paredzēti federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitālam. Tā kā šie finanšu līdzekļi kalpoja dzīvokļu būvniecības aizdevumu finansēšanai, kas bija aplikti vai nu ar nelieliem procentiem vai arī vispār kā bezprocentu aizdevumi, un ļoti bieži ar gariem aizdevuma dzēšanas termiņiem, tad nominālkapitāls būtu jādiskontē ar lieliem procentiem, lai izzinātu tā patieso vērtību.

([2]) Saskaņā ar pārskaitījuma likuma 13. pantu Dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādei savi uzdevumi jāveic neitrāli attiecībā uz konkurenci. Kā tas detalizēti tiks nodrošināts, likuma ceļā ir noteikts starp *WestLB* un federālo zemi.

(50) *WestLB* uz 1992. gada 1. janvāri saņēma eksperta viedokli par *Wfa* īpašumu vērtību. Šis novērtējums tika iesniegts 1992. gada 30. aprīlī. Jāpiezīmē, ka šī vērtības noteikšana tika veikta pirms federālā zeme bija nolēmusi veikt *Wfa* pārskaitījumu bankā *WestLB*.

(51) Revidenti, izvērtējot *Wfa,* atzina, ka sakarā ar to, ka *Wfa,* pildot savu ilgstošo pienākumu, visus savus turpmākos ieņēmumus investē bezprocentu dzīvokļu būvniecības aizdevumos vai attiecīgos aizdevumos ar pazeminātu procentu likmi, tad tai patiesībā nav kapitalizētas peļņas vērtības. Šis pienākums tiktu atcelts *Wfa* realizācijas gadījumā. Bankai *WestLB Wfa* pārskaitījums dod zināmas priekšrocības: pirmkārt, ar pašu līdzekļu palielinājumu un ar no tā izrietošās iespējas paplašināt komercdarījumus, otrkārt, ar ievērojamo pašu kapitāla palielinājumu uzlabojās bankas bonitāte. Tā kā bankai *WestLB* no normālas *Wfa* darbības nerodas nekādas priekšrocības, tad *Wfa* vērtību vajadzētu noteikt, pamatojoties uz iespējamo ieņēmumu, *Wfa* pārdodot, turklāt tikai bez iekšējās attiecībās pastāvošā kapitālieguldījumu atjaunošanas pienākuma. Tātad kapitāls būtu jānovērtē, ņemot vērā atbilstošu peļņu no kapitāla, tad tas būtu par kādu noteiktu vērtību jādiskontē, un uz šāda pamatojuma nominālo kapitāla atmaksāšanos varētu uzskatīt par normālu tirgus peļņu no kapitāla.

(52) Revidenti koriģēja *Wfa* kapitāla un saistību dažādu posteņu vērtības: dzīvokļu būvniecības aizdevumu nominālvērtību samazināja no 30,7 miljardiem DEM (15,7 miljardi EUR) uz 13,5 miljardiem DEM (6,9 miljardi EUR), kas atbilst 56 % korektūrai, un aprēķināja *Wfa* neto kapitālu – 5,9 miljardu DEM (3,02 miljardi EUR) apmērā. Tas atbilst kompleksajai diskontēšanai par 76 % salīdzinājumā ar agrāko *Wfa* nominālo neto kapitālu 24,9 miljardu DEM (12,7 miljardi EUR) apmērā. Pēc šī vērtību labojuma *WestLB* grāmatvedībā summa 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR) tika iegrāmatoti kā "speciālie uzkrājumi dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādei".

(53) Pēc tam, kad *WestLB* iesniedza Federālajai kredītiestāžu uzraudzības pārvaldei *(BAKred)* iesniegumu atzīt summu 5,9 miljardi DEM (3,02 miljardi EUR) par *WestLB* bāzes pašu līdzekļiem, *BAKred* norīkoja kādu citu auditorfirmu noskaidrot vērtības lielumu. 1992. gada 30. septembrī tas bija sagatavots. Šajā *BAKred* pasūtītajā pārbaudē tika pārbaudīta *WestLB* noteiktās vērtības ticamība, un vērtības noteikšanas metodi akceptēja. Tomēr, sakarā ar citas diskonta likmes izvēlēšanos, kā arī ar atšķirīgu pirmstermiņa aizdevumu atmaksāšanas aprēķinu, *Wfa* neto kapitāla vērtību paziņoja 4 līdz 5,4 miljardu DEM (2,05 līdz 2,76 miljardi EUR) apmērā.

(54) *BAKred,* ņemot vērā šo izvērtējumu, 1992. gada 30. decembrī beidzot atzina summu 4 miljardi DEM (2,05 miljardi EUR) par *WestLB* bāzes pašu līdzekļiem saskaņā ar Likumu par bankām. *WestLB* bilancē par pašu kapitālu uzrādītā summa 5,9 miljardi DEM (3,02 miljardi EUR) – tāpat kā par bāzes pašu līdzekļiem atzītā summa kopš tā laika nav mainīta.

(55) Pārskaitītā kapitāla abi novērtējumi tika veikti situācijā, kāda pastāvēja pēc atbildības pienākuma pret federālo zemi atcelšanas, kas tika novērtēta par summu 7,3 miljardi DEM (3,73 miljardi EUR).

c) WFA PĀRSKAITĪJUMA IETEKME UZ WESTLB

(56) 1991. gada 31. decembrī *WestLB* rīcībā bija atzīti pašu līdzekļi 5,1 miljardi DEM (2,6 miljardi EUR), no kuriem 500 miljoni DEM (260 miljoni EUR) bija paredzēti izmantošanas tiesībām. Maksātspējas koeficients atbilstoši Likumam par bankām pirms tā atjaunošanas sakarā ar Kopienas banku direktīvu ieviešanu bija 6,1 % un līdz ar to atradās par 0,5 % punktu virs toreizējās likuma atbilstošās tirgus minimālās kvotas.

(57) Sakarā ar to, ka *BAKred* atzina *Wfa* kapitālu, *WestLB* pašu kapitāls palielinājās kopumā par 9,1 miljardiem DEM (4,65 miljardi EUR), par 79 %. Ņemot vērā 100 miljonus DEM (50 miljoni EUR) no peļņas ieskaitīšanu uzkrājumos, *WestLB* pašu līdzekļi uz 1992. gada 31. decembri palielinājās līdz 9,2 miljardiem DEM (4,7 miljardi EUR). Ņemot vērā Wfa kapitālu un riska izsvērtos aktīvus, maksātspējas koeficients bija 8,7 %.

(58) 1. tabula.: *WestLB* un *Wfa* nepieciešamais kapitāls un pašu līdzekļi (pēc Vācijas iestāžu ziņām)

(milj. DEM)

(31. decembrī)	1991	1992
WestLB riska izsvērtie aktīvi (bez *Wfa)*	83 000	91 209
Wfa riska izsvērtie aktīvi	13 497	14 398
WestLB riska izsvērtie aktīvi (ar *Wfa*) (*)		105 607
WestLB pieprasītie pašu līdzekļi (**) (= a)	4 611	5 867
WestLB pieprasītie pašu līdzekļi bez *Wfa* (**) (= b)		5 067
WestLB pašu līdzekļi (= c)	5 090	9 190
WestLB pašu līdzekļi bez *Wfa* (= d)		5 190
WestLB pašu līdzekļu noslogojums (= a/c)	91 %	64 %
WestLB pašu līdzekļu noslogojums bez *Wfa* (b/d)		98 %

(*) *Wfa* pārskaitījums notika 1992. gada 1. janvārī

(**) Ņemot vērā toreiz spēkā esošās prasības 5,6 %.

(59) Šajā maksātspējas koeficientā 8,7 % tika ņemta vērā *WestLB* riska izsvērto aktīvu palielināšanās, kas nav saistīta ar

dzīvokļu būvniecības līdzekļiem 8,2 miljardu DEM (4,19 miljardi EUR) apmērā, respektīvi, 9,9 % 1992. gadā. Ja šī palielināšanās būtu notikusi bez *Wfa* pārskaitīšanas, tad *WestLB* maksātspējas koeficients uz 1992. gada 31. decembri būtu ap 5,7 %, tātad gandrīz nokrities līdz 5,6 %, kas ir zemākā prasītā norma.

(60) Tā kā kopējais *Wfa* kapitāls ir piesaistīts noteiktam mērķizlietojumam – dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumiem – tad tikai viena *Wfa* pašu līdzekļu daļa ir nepieciešama riska izsvērtajiem aktīviem saskaņā ar maksātspējas priekšrakstu. Pēc Vācijas iestāžu informācijas, šim mērķim laikā, kad spēkā stājās jaunās prasības par pašu kapitālu, bija nepieciešami 1,5 miljardi DEM (770 miljoni EUR). Atlikušos 2,5 miljardus DEM (1,28 miljardi EUR) *WestLB* šajā laikā varēja izmantot kā pašu līdzekļus savos konkurences darījumos.

(61) Uz 1991. gada 31. decembri *WestLB* koncerna maksātspējas koeficients bija 5,8 %, tikai par 0,2 % punktiem pārsniedzot toreizējo minimālo kvotu. Vienu gadu vēlāk, pēc tam, kad *BAKred* bija atzinusi *Wfa* kapitālu, šī kvota, ņemot vērā *Wfa* riska izsvērtos aktīvus, sasniedza 8,1 %. Ja nebūtu notikusi *Wfa* kapitāla pārskaitīšana un koncerns tomēr nebūtu paaugstinājis riska aktīvus, kas nav saistīti ar dzīvokļu būvniecības veicināšanu, kā tas to izdarīja, tad koncerna maksātspējas koeficients būtu noslīdējis atpakaļ uz 5,3 % un līdz ar to būtu atradies par 0,3 % punktiem zem šajā laikā pieprasītās minimālās vērtības.

(62) 1993. gada 30. jūnijā, kad Vācijas kredītiestādēm spēkā bija jaunās pašu kapitāla prasības, saskaņā ar pašu līdzekļu un maksātspējas direktīvām, koncerna maksātspējas koeficients (ieskaitot pašu kapitāla prasības pret *Wfa*) bija aptuveni 9 %, tātad par 1 % punktu virs noteiktā minimuma (turklāt uz bāzes pašu kapitālu attiecās 6,3 % punkti un uz pašu līdzekļiem 2,7 % punkti). Bez pašu kapitāla papildinājuma, kas tika veikts ar *Wfa* iekļaušanu, un bez riska aktīviem, koncerns 1993. gada 30. jūnijā būtu sasniedzis maksātspējas koeficientu 7,2 %. 1993. gada sākumā 9 % kvota tika sasniegta, piesaistot jaunus papildu pašu līdzekļus subordinēto aizdevumu formā 2,9 miljardu DEM (1,48 miljardi EUR) apmērā. 1993. gada laikā *WestLB* piesaistīja 3,1 miljardus DEM (1,59 miljardi EUR) papildu pašu līdzekļus, līdz ar to koncerna pašu līdzekļi saskaņā ar Likumu par bankām šī gada beigās sasniedza 12,9 miljardus DEM (6,6 miljardi EUR). Maksātspējas koeficienti 1993. gada beigās, salīdzinājumā ar 30. jūnija datiem, bija nedaudz zemāki.

(63) 2. tabula: *WestLB* koncerna nepieciešamais kapitāls un pašu līdzekļi (pēc Vācijas iestāžu ziņām).

(milj. DEM)

(Vidējās vērtības)	1992 (*)	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002 (#)
Bilances summa	271 707	332 616	378 573	428 622	470 789	603 798	693 026	750 558	782 410	844 743	519 470
Risku izsvērtie aktīvi	126 071	120 658	151 482	156 470	173 858	204 157	259 237	[…] (+)	[…]	[…]	[…]
Pieprasītie bāzes pašu līdzekļi (= a)	4 758	4 827	6 060	6 259	6 954	8 167	10 370	[…]	[…]	[…]	[…]
Pieprasītie pašu līdzekļi kopā (= b)	9 351	9 653	12 119	12 517	13 908	16 333	20 739	[…]	[…]	[…]	[…]
Bāzes pašu līdzekļi (= c)	5 117	8 818	9 502	9 769	9 805	10 358	11 378	[…]	[…]	[…]	[…]
Papildu pašu līdzekļi	500	2 495	4 513	4 946	5 270	7 094	10 170	[…]	[…]	[…]	[…]
Pašu līdzekļi kopā (= d)	5 617	11 313	14 015	14 715	15 075	17 452	21 548	[…]	[…]	[…]	[…]
Pašu līdzekļu noslogojums (= a/c)	93 %	55 %	64 %	64 %	71 %	79 %	91 %	[…]	[…]	[…]	[…]
Pašu līdzekļu noslogojums kopā (= b/d)	166 %	85 %	86 %	85 %	92 %	94 %	96 %	[…]	[…]	[…]	[…]

(*) Pie šī gada netipiskiem gadījumiem jāmin fakts, ka brīdī, kad *Wfa* kapitālu atzina *BAKred, Wfa* aktīvi bilancē bija ierakstīti savādāk, pašu kapitāla definīcija un maksātspējas koeficients mainījās.

(#) Skaitļi attiecas uz *WestLB AG*, kur 2002. gadā bija apkopoti bijušās *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* konkurences darījumi.

(+) Konfidenciāla informācija, arī turpmāk atzīmēta ar […].

(64) Ar bāzes pašu kapitālu 4 miljardu DEM (2,05 mljrd. EUR) apmērā teorētiski absolūtajos skaitļos palielinājās iespēja paplašināt darījumu apjomu ar 100 % riska izsvērtajiem aktīviem par 72 miljardiem DEM (36,8 mljrd. EUR) saskaņā ar Likumu par bankām tā vecajā redakcijā (kad minimālais maksātspējas koeficients ir 5,6 %). Ņemot vērā pielietojamo minimālo maksātspējas koeficientu 8 %, kas ir spēkā kopš 1993. gada 30. jūnija, atbilstošā vērtība būtu 50 miljardi DEM (25,6 mljrd. EUR). Ņemot vērā to, ka *WestLB* koncerna rīcībā konkurences darījumiem bija *Wfa* kapitāls 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR), paaugstinājās 100 % riska izsvērto kredītu izsniegšanas kapacitāte par 31,3 miljardiem DEM (16 mljrd. EUR).

(65) Tomēr patiesībā pieļaujamais kredītu apjoms bija lielāks, jo normālos apstākļos bankas aktīvi netiek garantēti ar 100 % risku. *WestLB* koncerna riska izsvērtie aktīvi (ieskaitot *Wfa* darījumus) 1993. gada beigās sasniedza 148,6 miljardus DEM (76 mljrd. EUR). Bilances summa bija 332,6 miljardi DEM (170,1 mljrd. EUR). Tātad vidējais riska svērums bija 45 % ([1]). Nemainīgas riska struktūras gadījumā ar rīcībā esošo bāzes pašu kapitālu 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR), saskaņā ar bankas direktīvās noteikto pašu kapitāla daļu 8 %, bija iespējams kopējais pieaugums (resp. esošo darījumu nodrošinājums) 69,4 miljardu DEM (35,5 mljrd. EUR) apjomā. Tā kā bāzes pašu līdzekļu palielinājums pavēra iespēju *WestLB* iegādāties vēl papildu pašu līdzekļus (līdz bāzes pašu līdzekļu līmenim), *WestLB* kredītu izsniegšanas kapacitāte netieši vēl vairāk palielinājās.

(66) Var izdarīt vairākus secinājumus. Pirmkārt, bez kapitāla palielinājuma *WestLB* būtu bijis grūti pastāvēt saskaņā ar Likumu par bankām pēc tā samērošanas ar Kopienas bankas direktīvām par minimālo maksātspējas koeficientu. Otrkārt, *WestLB* koncerns bez *Wfa* ieskaitīšanas varētu sasniegt minimālo maksātspējas koeficientu, atbilstošu maksātspējas direktīvai, tikai ar savu riska izsvērto aktīvu samazināšanu vai mobilizējot citus pašu līdzekļu avotus (piemēram, slēptās rezerves). Papildu pašu kapitāla pieņemšana būtu tikai pārejoša grūtību novēršana, jo šāda kapitāla apjoms ir ierobežots, samērojot ar rīcībā esošo bāzes pašu līdzekļu apjomu. Treškārt, kapitāla palielināšana ar 1993. gadā uzņemtajiem jaunajiem papildu pašu līdzekļiem, pārsniedza koncernam nepieciešamo summu, lai atbilstu atjaunotā Likuma par bankām paaugstinātajām pašu kapitāla prasībām.

(67) Attiecībā uz lielo kredītu uzraudzības tiesisko ierobežojumu, Likumā par bankām vecajā redakcijā noteiktajai 50 % normai atbilda 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR) pirms vēl tika atzīts *Wfa* kapitāls. Pēc *Wfa* kapitāla atzīšanas un 100 miljonu DEM (50 milj. EUR) ieskaitīšanas uzkrājumos no peļņas, šī norma paaugstinājās līdz gandrīz 4,6 miljardiem DEM (2,35 mljrd. EUR). Noteiktā 15 % norma lielajiem kredītiem, kas kopumā nedrīkstēja astoņkārt pārsniegt bankas pašu kapitālu, 1992. gada 31. martā bija 760 miljoni DEM (390 milj. EUR). Gadu vēlāk – pēc *Wfa* kapitāla atzīšanas, šī norma palielinājās gandrīz līdz 1,4 miljardiem DEM (720 milj. EUR). *WestLB* lielo kredītu izdošanas kapacitāte palielinājās *Wfa* ieskaitīšanas rezultātā par 32 miljardiem DEM (16,4 mljrd. EUR) (tātad par astoņkārtīgu pašu kapitāla palielinājumu) ([2]).

d) ATLĪDZĪBA PAR WFA PĀRSKAITĪJUMU

(68) *Wfa* pārskaitījums neizraisīja nekādas pārmaiņas *WestLB* kapitāldaļu attiecībās. Šā iemesla dēļ Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme par pārskaitīto kapitālu nesaņēma nekādu atlīdzību, ne izmaksāto dividenžu lielāku daļu, ne arī lielāku daļu no kapitāla peļņas par līdzdalību *WestLB*.

(69) Saistībā ar *Wfa* pārskaitījumu, *WestLB* īpašnieki izmainīja bankas galveno līgumu. Atbilstoši 5. panta 2. punktam *WestLB* pašu kapitāla bāzes paplašināšana ar federālās zemes līdzdalību, pēc īpašnieku uzskata, atspoguļo bankas finansiālās priekšrocības. Atlīdzības apjoms par ieskaitīto kapitālu ir jānosaka pēc *WestLB* pirmo rezultātu paziņošanas par 1992. gada saimniecisko gadu, t.i., īsā laika periodā pēc *Wfa* ieskaitīšanas. Līdzīgu formulējumu par ieskaitījuma vērtību un atlīdzību var atrast arī pārskaitīšanas likuma pamatojumā.

(70) Visbeidzot – atlīdzību par ieskaitīto kapitālu noteica 0,6 % gadā. Atlīdzība *WestLB* ir jāizmaksā no peļņas pēc nodokļu nomaksas, kas bankai nozīmē pirms nodokļu apgrūtinājumu 1,1 % apmērā ([3]). Atlīdzība ir jāizmaksā tikai tad, ja iegūta peļņa.

(71) Atlīdzības pamatojums ir tā *Wfa* kapitāla daļa, ko atzinusi *BAKred* kā bāzes pašu līdzekļus, t.i., 4 miljardi DEM (2,05 mljrd. EUR). Atlīdzība tiks maksāta tikai par šo kapitāla daļu, kura netiek izmantota *Wfa* dzīvokļu būvniecības darījumu nodrošināšanai. Tā kapitāla daļa, kuru *WestLB* izmanto savu darījumu nodrošinājumam, sasniedza 2,5 miljardus. DEM (1,28 mljrd. EUR) pēc jauno prasību par pašu kapitālu stāšanās spēkā, un pēc tam ir vēl palielinājusies ([4]).

([1]) Šajā aprēķinā nav ņemtas vērā ārpusbilances riska darījumi.

([2]) Jāatgādina, ka līdz ar jaunajiem priekšrakstiem izmainījās ne tikai koeficienti, bet arī jēdzienu "pašu kapitāls" un "riska izsvērtie aktīvi" definīcijas.

([3]) Vienā no Vācijas iesniegtajiem pētījumiem par *WestLB* maksāto atlīdzību juridiskās personas ienākumu nodoklis līdz 1993. gadam bija 46 % un pēc tam 42 %. Tika ieviesta solidaritātes piemaksa: 1992. gadā 3,75 %, 1993. gadā 0 % un pēc tam 7,5 %.

([4]) Ja turpmāk tiks apspriesta par summa, par kuru ir jāmaksā atlīdzība, tad neatkarīgi no tā, ka laika gaitā mainās atšķirība starp *Wfa* mērķdarījumiem piesaistīto kapitālu un *WestLB* rīcībā nodoto summu, skaidrības labad vienmēr tiks izmantota 1993. gada beigu situācija – tātad 1,5 miljardu DEM (770 milj. EUR) un 2,5 miljardu DEM (1,28 mljrd. EUR) starpības.

(72) 3. tabula: Speciālie uzkrājumi Dzīvokļu būvniecības veicināšanai un *Wfa* pašu līdzekļu pieprasījums (saskaņā ar Vācijas iestāžu ziņām)

(miljonos DEM)

31. decembris)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Speciālie uzkrājumi dzīvokļu būvniecībai	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900
No tiem atzītie bāzes pašu līdzekļi	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Wfa aizdevumi būvniecībai	1 668	1 490	1 181	952	892	888	887	[…]	[…]	[…]	[…]
WestLB rīcībā	13 (*)	2 510	2 819	3 048	3 108	3 112	3 113	[…]	[…]	[…]	[…] (#)

(*) Tā kā *BAKred* tikai 1992. gada 30. decembrī akceptēja *Wfa* kapitālu, kapitāla daļa 2,332 miljardi DEM (1,2 mljrd. EUR) tikai 2 dienas 1992. gadā bija *WestLB* rīcībā. Šā iemesla dēļ *WestLB* rīcībā šajā gadā bija kapitāls vidēji 13 miljonu DEM (7 milj. EUR) apjomā.

(#) Tā kā *Wfa* kapitāls konkurences darījumiem, ņemot vērā *WestLB* sadalīšanu, bankas rīcībā bija tikai līdz 2002. gada 1.augustam, tad atzīto bāzes pašu līdzekļu kopsummas […] un *Wfa* piesaistītās summas 632 milj. DEM starpība […]jāpareizina ar koeficientu 7/12. Tādējādi iegūst vidējo izmantojamo kapitāla apjomu […], kas šajā gadā bija *WestLB* rīcībā konkurences darījumiem.

III. IESAISTĪTO PUŠU VIEDOKLIS

1. *BDB SŪDZĪBA UN PIEZĪMES*

(73) *BdB* uzskata, ka investora, kurš darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, princips neaprobežojas tikai ar zaudējumus nesošiem vai sanācijai pakļautiem uzņēmumiem. Tāds investors, pieņemot lēmumu par sava kapitāla ieguldījumu, nerēķinātos ar attiecīgā uzņēmuma vispārējo saimniekošanas rentabilitāti, bet gan pārbaudītu, vai ienākums atbilst tirgus likmei. Ja valsts iestādes kapitāla ieguldījumi kā tiesiska atbalsta akcija tiktu pārbaudīti tikai tad, ja būtu runa par zaudējumu nesošu uzņēmumu, tad šis gadījums neatbilstu EK Līguma 86. panta 1. punktam un līdzinātos privātuzņēmumu negodīgam darījumam.

(74) Atbilstoši EK Līguma 295. pantam *Wfa* pārskaitījumu nevar uzskatīt par izņēmumu konkurences tiesību jomā. No panta jāsecina, ka nepieciešamības gadījumā valsts ir tiesīga izlemt veidot tādu speciālu īpašumu; līdzko tas kļūst par komerciāli funkcionējošu uzņēmumu, ir jāievēro konkurences noteikumi.

a) PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU

(75) *BdB* paziņoja, ka atzītos bāzes pašu līdzekļus 4 miljardu DEM (2,05 mljrd. EUR) apmērā, tāpat kā visus pārējos bāzes pašu līdzekļus, varēja izlietot darījumu nodrošinājumam, līdz ar to tie vienlaikus tāpat kā visi pārējie bāzes pašu līdzekļi ļāva piesaistīt papildu pašu līdzekļus maksātspējas nosacījumu atbilstībai. Tādējādi federālā zeme ar *Wfa* īpašumu pārskaitījumu ir palīdzējusi *WestLB,* kurai tolaik bija sevišķi maza pašu kapitāla bāze, ne tikai neierobežot savus darījumus, bet gan riska garantētos darījumus pat paplašināt. Summa, par kuru pašu kapitāls pārsniedz faktisko pašu kapitāla pieprasījumu, iespaido cita starpā finansēšanas izmaksas kapitāla tirgos. *BdB* uzskata, ka tirgus ekonomikā darbīgs investors nebūtu savam uzņēmumam piesaistījis kapitālu, ja tā finanšu rezultāti no gada uz gadu ir slikti un nekas neliecina par jūtamu uzlabojumu, t.i., nav pazīmju par nākotnē iegūstamu augstāku atlīdzību no kapitāla.

i. *Atlīdzības lielums*

(76) *BdB* uzsvēra, ka *WestLB* steidzami bija nepieciešami bāzes pašu līdzekļi un ka ar *Wfa* ieskaitījumu 4,7 miljardu. DEM (2,4 mljrd. EUR) apmērā tā bāzes pašu līdzekļi gandrīz dubultojās, sasniedzot 8,7 miljardus. DEM (4,45 mljrd. EUR). Ņemot vērā *WestLB* tā laika slikto peļņas situāciju, neviens privāts investors neieguldītu bankā *WestLB* tik ievērojamu pašu kapitāla summu. Lai tādos apstākļos ieguldītu kapitālu, privāts investors vismaz būtu pieprasījis piemaksu 0,5 procentpunktu apmērā pie parastās atlīdzības par kapitālu. Saskaņā ar *BdB* informāciju *WestLB* rentabilitāte desmit gadus pirms *Wfa* pārskaitījuma vidēji bija 5,6 % pirms nodokļu nomaksas. Atbilstošie rādītāji Vācijas privātajās lielajās bankās tajā laikā bija starp 12,4 % un 18,6 %, vidēji 16,8 % (pirms nodokļu nomaksas). Citās reģionālajās bankās tika gūta peļņa no kapitāla no 9 % līdz 11 %. *BdB* iesniedza Vācijas banku aprēķinu par peļņu no pašu kapitāla, kuru *BdB* uzdevumā bija veikusi kāda neatkarīga konsultantu firma.

(77) Attiecībā uz peļņas salīdzinājuma skaitļa parasto aprēķināšanas metodi *BdB* uzskatīja, ka vēsturiskā peļņa no kapitāla ir jāaprēķina kā vidējais aritmētiskais un nevis kā vidējais ģeometriskais *("Compound annual growth rate").* Pēdējā metode pieņem, ka ieguldītājs reinvestē dividendes un ieskaita no tā radušos papildu peļņu aprēķinā. To, kā dividendes tiek no jauna ieguldītas, nevar iespaidot

sākotnējais lēmums par ieguldījumu, bet tas ir uzskatāms kā jauns patstāvīgs lēmums par ieguldījumu. Tādēļ esot jāpielieto metode ar vienu vidējo aritmētisko vērtību.

(78) Turpretim, ja izmantotu *"Compound annual growth rate"* metodi, tad dažu Vācijas privāto lielo banku vidējā peļņa no kapitāla laika periodā no1982. gada līdz 1992. gadam sasniegtu 12,54 % pēc nodokļu nomaksas. Aprēķinot šo lielumu, *BdB* ņēma vērā savus datus par visiem iespējamiem ieguldījumu un pārdošanas nogaidīšanas laikiem laika posmā starp 1982. un 1992. gadu, lai izslēgtu izkropļojumus, kas varētu rasties, ja par bāzes gadu izvēlētos tikai vienu gadu un turklāt šis gads izceltos ar ārkārtīgi augstu vai zemu akciju kursu; daudzu nogaidīšanas laiku vienlaicīga izmantošana ir svarīga, lai izlīdzinātu akciju tirgus svārstības. *BdB* apgalvoja, ka *WestLB* atbilstošie skaitļi esot par zemu, jo neesot ņemti vērā ieņēmumi no akciju tiesību pārdošanas.

(79) Pie *WestLB* galvenā ekspertu slēdziena, ko veica *"Capital Asset Pricing Model"*, lai attaisnotu kapitāla atlīdzības normu 0,6 % apmērā *BdB* iesniedza savu neatkarīgo ekspertu slēdzienu. Šis pētījums nonāca pie pašu kapitāla peļņas 12,21 % apmērā (pielietojot laika posmā no 1982. līdz 1991. gadam Vācijas tirgū pieņemts riska piemaksu), respektīvi, 14,51 % (augstākas sagaidāmās riska prēmijas nodrošinājumam), kas pārsniedz WestLB piedāvāto vērtību. Šī atšķirība ļauj atskatīties uz diviem faktoriem: pirmkārt, *BdB* izmanto augstāku riska piemaksu pašu kapitālam (3,16 %, resp., 5 %). Otrkārt, *BdB* pielieto lielāku beta koeficientu kredītiestādēm (1,25 %). Bezriska bāzes procentu likme ir vienāda ar *WestLB* aprēķinā izmantoto. Ņemot vērā dažādās metodes pašu kapitāla peļņas aprēķinam, *BdB* vispirms nosauc 14 % līdz 16 % kā normālos apstākļos sagaidāmo peļņu no pašu kapitāla.

(80) Turpinājumā *BdB* secināja, ka privāts akcionārs, kuram pieder vismazāk akciju, neieguldītu papildu kapitālu bez savu kapitāldaļu palielinājuma uzņēmumā. Tikai šādā ceļā viņš varētu atbilstoši piedalīties uzņēmuma peļņas sadalē un gūt uzņēmumā lielāku ietekmi.

(81) *BdB* uzsvēra, ka *WestLB* kapitāldaļu īpašnieku vienošanās par to, ka *Wfa* kapitāls būtu jāgarantē subordinētā secībā tikai pēc *WestLB* citu pašu kapitāla garantēšanas, patiesībā neizraisīja nekādu iedarbību, jo federālajai zemei jau saskaņā ar iestādes apgrūtinājumu ir pienākums grūtību gadījumā palielināt *WestLB* kapitālu. Līdz ar to federālā zeme kā *WestLB* īpašnieks garantē ne tikai visu *WestLB* pasīvu, bet arī pašas ieguldīto *Wfa* pašu kapitālu, nesaņemot par to nekādu pretpakalpojumu. Tas nozīmē, ka ieskaitītā kapitāla riska samazināšanās vienīgi varētu būt augstāks risks federālajai zemei kā *WestLB* daļu īpašniecei. *Wfa* kapitāla riska profils neatšķiras no parastā pašu kapitāla riska profila.

(82) Salīdzinājumam ar finanšu tirgus pašu kapitāla instrumentiem, ar kuriem argumentēja Vācija un *WestLB*, *BdB* secināja, ka vērtspapīri un *"Cumulative perpetual stock"* neesot salīdzināmi ar *Wfa* kapitālu. Pirmkārt, tie nav atzīti par bāzes pašu līdzekļiem *("Cumulative perpetual stock"* nekad vēl Vācijā neesot atzīta par papildu pašu līdzekļiem). *Wfa* kapitāls ar savu kvalitāti kā bāzes pašu līdzekļi ļauj *WestLB* palielināt savus pašu līdzekļus, iegādājoties turpmāk papildu pašu līdzekļus. Otrkārt, minētajiem instrumentiem ir termiņš, vērtspapīri zaudē savu kvalitāti kā papildu pašu kapitāls divus gadus pirms termiņa iestāšanās. Turpretim *Wfa* kapitāls ir *WestLB* rīcībā bez termiņa ierobežojuma. Treškārt, šāda veida instrumenti normālos apstākļos atspoguļo tikai bankas pašu kapitāla ierobežotu daļu un ir kā priekšnoteikums ievērojamai kapitāldaļai bāzes pašu līdzekļiem. Ceturtkārt, ja kapitāla tirgus instrumentus varētu pārdot tirgos, tad ieguldītāji varētu savas investīcijas izbeigt, kad vien tiem gribētos. Federālajai zemei nebūtu tādas iespējas; kā kompensāciju tam, ka šādas līdzīgas darījumu izredzes iet secen, privāts ieguldītājs pieprasītu vismaz piemaksu 0,5 procentpunktus pie normālas peļņas par kapitālu.

(83) *BdB* iesniedza Komisijai arī datus par dažu privātu Vācijas lielo banku pašu kapitāla apvienošanu un arī to maksātspējas koeficientus, sākot ar 1990. gadu. No šiem datiem jāsecina, ka Vācijas bankas deviņdesmito gadu sākumā ar saviem bāzes pašu līdzekļiem nepārvaldīja nekādus hibrīdus kapitāla instrumentus (vai arī tos neizmantoja). Vēl no šiem datiem jāsecina, ka kredītiestādēs kopumā maksātspējas koeficients bija izteikti lielāks par pieprasīto minimālo vērtību 4 % – bāzes pašu līdzekļiem un 8 % – pašu līdzekļiem kopumā.

(84) *BdB* iedziļinājās arī galvenajā līgumā starp *WestLB* kapitāldaļu īpašniekiem, kas noteica, ka *Wfa* kapitāls garantē subordinēti tikai pēc pārējā garantējošā pašu kapitāla. Tā kā jēdziens "pārējais garantējošais pašu kapitāls" attiecas arī uz papildu pašu kapitāla instrumentiem, kā izmantošanas tiesības un subordinētais aizdevums, un līdz ar to iespaido to pozīciju, tad jāatzīst šī vienošanās par "līgumu trešās personas apgrūtinājumam" un līdz ar to par spēkā neesošu. Tādējādi *Wfa* speciālo uzkrājumu risks ir lielāks nekā izmantošanas tiesību un subordinēto aizdevumu risks.

(85) Ņemot vērā iepriekš minēto, *BdB* secināja, ka *WestLB* maksātā atlīdzība 0,6 % apmērā nav tirgum atbilstoša. Ņemot vērā apstākli, ka *WestLB* bija jāsagādā likvīdie līdzekļi, lai pilnībā izmantotu *Wfa* kapitālu un lai nesekotu nekāda līdzdalība uzkrājumu palielinājumā, jo federālās zemes kapitāldaļa bankā *WestLB* netika palielināta, *BdB* vispirms pieņēma likmi 14 % līdz 17 % diapazonā, uzskatot to par korektu atlīdzību. Šādu peļņu vajadzēja izmaksāt no kopējās atzītās summas 4 miljardiem DEM (2,05 mljrd. EUR).

ii. ***Nepietiekama likviditāte***

(86) *BdB* savā apsūdzības rakstā akceptēja "likviditātes trūkumu" esamību tādējādi, ka, aprēķinot piemērotu atlīdzību no kapitāla, esot jāpiemēro atvilkums 7 procentpunktu apmērā. Taču, ņemot vērā, ka pašu kapitāls kalpo par bilances pasīvo darījumu nodrošinājumu, kam nav nepieciešami nekādi likvīdi līdzekļi, šo maksājumu vajadzētu samazināt par 7 %.

(87) *BdB* savās piezīmēs pie Komisijas lēmuma par procesa uzsākšanu atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam ierosina "likviditātes trūkumus" neņemt vērā aprēķinā par piemērotu atlīdzību par *Wfa* kapitālu. Apgalvotais likviditātes trūkums esot jau izlīdzināts ar *Wfa* kapitāla diskontēšanu uz 5,9 miljardiem DEM (3,02 mljrd. EUR). Dažādi bankas darījumi, piemēram, galvojumi bez tam neizvirza nekādus likviditātes priekšnoteikumus. Tātad, ja vispār jebkādi trūkumi būtu jāiekļauj rēķinā, tas varētu būt neliels maksājums 2,7 procentpunktu apmērā, kā izlīdzinājums tam, ka *Wfa* kapitāls ir saistīts ar neienesīgu darījumu sfēru. Turklāt *BdB* iesniedza neatkarīga eksperta viedokli.

(88) Ziņojuma turpinājumā *BdB* skaidro, ka *WestLB* refinansēšanas izmaksas 7,5 % apmērā visādā ziņā esot noteikusi pārāk augstas. Saskaņā ar pētījumu par vidējiem tirgus procentiem dažādiem refinansēšanas instrumentiem atsevišķos gados un atbilstoši *WestLB* bilances struktūrai, *WestLB* refinansēšanas likme tirgos par laika posmu no 1992. gada līdz 1996. gadam esot jānosaka vidēji starp 6,07 % un 6,54 %. *BdB* Komisijai iesniedza arī datus par dažu Vācijas privāto lielo banku refinansēšanas izmaksām laika posmā, kad notika *Wfa* kapitāla pārskaitīšana, likmes bija ievērojami zemākas par 7,5 %, ko *WestLB* kā piemērotu refinansēšanas izmaksu lielumu bija iesniegusi jau procesa agrākajā stadijā. Turklāt *BdB* uzskata, ka vērtībām pirms un pēc nodokļu nomaksas ir jābūt atšķirīgām. Refinansēšanas izmaksas samazina ar nodokļiem aplikto peļņu. Ja refinansēšanas izmaksas ir jāņem vērā, tad atbilstošās refinansēšanas likmes būtu jānosaka tikai pēc nodokļu nomaksas.

iii. ***Kapitāla bāze atlīdzības aprēķināšanai***

(89) Kā jau minēts, *BdB* ierosināja, ka piemērotā atlīdzība būtu jāmaksā par visu par bāzes pašu līdzekļiem atzīto summu 4 miljardiem DEM (2,05 mljrd. EUR). Tomēr *BdB* savās piezīmēs norādīja, ka ne tikai *BAKred* atzītā bāzes pašu kapitāla summa esot nozīmīga bankai *WestLB,* bet arī atlikuma summa 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR).Ar šo summu gan nedrīkstēja nodrošināt nekādus darījumus, taču bilancē tā tiekot uzrādīta kā pašu kapitāls. Reitingu aģentūras un ieguldītāji nepētīja atzītos bāzes pašu līdzekļus, bet gan skatījās uz bilancē norādīto pašu kapitāla kopsummu, jo tā atspoguļo nozarē pieņemto novērtējuma bāzi par rīcībā esošajiem līdzekļiem zaudējumu segšanai. Tas nozīmē, ka summa raksturo *WestLB* bonitāti, tādēļ arī par šo summu pienāktos maksāt garantijas prēmiju, kas salīdzināma ar atlīdzību.

iv. ***Sinerģijas efekti***

(90) Saskaņā ar *BdB* viedokli minētais sinerģijas efekts neatspoguļoja īpašuma pārskaitīšanas patieso pamatojumu. Tas arī skaidri saprotams no pamatojuma, kas minēts pārskaitīšanas likumā, kā nepieciešamība stiprināt *WestLB* konkurences pozīcijas, kā arī esot vienošanās par šo pasākumu maksāt atlīdzību naudas izteiksmē.

(91) Bez tam *BdB* jautā, kā ir sasniedzami sinerģijas efekti, ja *Wfa* un *WestLB* komercdarbība, kā noteikts attiecīgajos tiesību priekšrakstos, saimnieciskajā, organizatoriskajā un personāla jomā paliek atdalīta. Ja *Wfa* darbībā būtu atzīstama sinerģija, tad tā samazinātu dzīvokļu būvniecības veicināšanas izmaksas, nevis būtu uzskatāma par atlīdzību, ko federālā zeme saņem no *WestLB*.

b) NODOKĻU ASPEKTI

(92) *BdB* izskaidro, ka arī pēc pārskaitīšanas *Wfa* kapitāls ir atbrīvots no juridiskās personas ienākumu nodokļa, īpašuma un rūpala nodokļa. Tomēr publiski tiesisku kredītiestāžu atbrīvošana no nodokļiem tikai tad esot attaisnojama, ja šīs institūcijas nodarbojas vienīgi ar veicināšanas darījumiem un neveido konkurenci privātām, nodokļus maksājošām institūcijām.

(93) *BdB* izskaidro, ka parastai bankai, kas paaugstina savu kapitālu, par papildu kapitālu katru gadu jāmaksā 0,6 % īpašuma nodoklis un 0,8 % rūpala nodoklis. Tādēļ *WestLB,* salīdzinājumā ar citām bankām, esot labākā stāvoklī. Atbrīvojums no juridiskās personas ienākumu nodokļa netieši atbalsta banku *WestLB*. Atteikšanās no nodokļu ieņēmumiem esot atzīstama par valsts atbalstu saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu.

c) ATBRĪVOŠANA NO SAISTĪBĀM

(94) Pirms pārskaitīšanas *Wfa* esot bijusi atbrīvota no saistībām 7,3 miljardu DEM (3,77 mljrd. EUR) apmērā attiecībā pret federālo zemi. Federālā zeme esot atteikusies no *Wfa* garantijas saistībām, neprasot par to nekādu atlīdzību ne no *Wfa* ne *WestLB*. Tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors par šādu atteikšanos pieprasītu atlīdzību. Atsacīšanās no garantijas saistībām esot bijis izšķirīgs priekšnoteikums 4 miljardu DEM (2,5 mljrd. EUR) atzīšanai par bāzes pašu līdzekļiem no Federālās kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes (*BAKred)* puses. Līdz ar to šī atbrīvošana no saistībām ir tiešs atbalsts *WestLB*.

2. *CITU IEINTERESĒTO PUŠU VIEDOKĻI*

(95) Līdzās *WestLB* un *BdB* par Komisijas lēmumu uzsākt procesu atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam izteicās vēl divas ieinteresētās puses.

a) ASSOCIATION FRANÇAISE DES BANQUES

(96) Francijas banku apvienība *Association Française des Banques* izklāsta, ka pašu līdzekļu ieskaitīšana bankā *WestLB*, par ko tiek pieprasīta vienīgi nenozīmīga atlīdzība, kā arī federālās zemes pastāvošais galvojums par banku izraisa konkurences izkropļojumu, tādējādi kaitējot Francijas kredītiestādēm. Tā kā *WestLB* kapitāldaļu īpašnieki pieprasīja tādu atlīdzību par pašu kapitālu, kas bija izteikti zemāka par parasto līmeni, tad *WestLB* savus pakalpojumus varētu piedāvāt par cenu, kas ir zemāka nekā izmaksas (dempings). Galvotāju atbildības dēļ *WestLB* ieskaitāma *"Triple-A"* kategorijā, saskaņā ar to tirgū tā var refinansēties ar ļoti izdevīgiem nosacījumiem.

(97) Šīs *WestLB* priekšrocības kaitēja Francijas bankām, kas darbojas Vācijā. Vienlaikus *WestLB*, ņemot vērā šos sevišķos apstākļus, varot attīstīt komercdarbību Francijā, it sevišķi komunālās finansēšanas jomā. Konkurence banku sektorā Vācijā, Francijā un pārējās dalībvalstīs esot izkropļota.

b) BRITISH BANKERS' ASSOCIATION

(98) Britu baņķieru asociācija (*British Bankers' Association*) izskaidro, ka *WestLB* esot aktīvs konkurents nevācu bankām Vācijā un Eiropas kopējā tirgū. Līdz ar to atbalsts bankai *WestLB* kropļojot tirdzniecību Kopienas iekšienē. Komisija esot aicināta panākt iekšējā tirgus principu ievērošanu un nenošķirt publiskā valdījumā esošās bankas no līguma konkurences tiesību priekšrakstiem.

3. *WESTLB PIEZĪMES*

(99) Pēc Komisijas lēmuma publicēšanas par procesa uzsākšanu saskaņā ar EK Līguma 88. panta 2. punktu, *WestLB* pauda savu viedokli kā Vācijas komentāru norakstu par šo gadījumu un izteica pilnīgu vienprātību ar šo Vācijas paziņojumu. Tā kā Vācijas argumenti kopumā atspoguļo arī *WestLB* pozīciju, tad tie tiek atreferēti īsumā.

a) VISPĀRĒJAS PIEZĪMES PAR KAPITĀLA PĀRSKAITĪJUMU

(100) *WestLB* uzskata, ka tirgus ekonomikas apstākļos darbīga kapitālieguldītāja princips nav attiecināms uz ekonomiski veselu un peļņu nesošu uzņēmumu. To esot apliecinājusi Augstākā tiesa, kas šo principu piemērojot arvien tikai tad, ja apšaubāmais uzņēmums laikā, kad tiek lemts par ieguldījumu, jau ilgāku laika posmu esot cietis ievērojamus zaudējumus un darbojas kādā sektorā ar strukturāli lieko jaudu. Jurisdikcijā neesot neviena pamatojuma šī principa pielietošanai veselā un rentablā uzņēmumā.

(101) *Wfa* īpašā uzdevuma dēļ tās kapitāls neesot salīdzināms ar parastiem pašu līdzekļiem. *Wfa* kapitāla, kas citur nav izmantojams, ieskaitīšana bankā *WestLB* esot ekonomiski saprātīgākā šā kapitāla apjoma pielietošana. Ar kapitāla pārskaitīšanu federālā zeme esot optimizējusi dzīvokļu būvniecības veicināšanai paredzētā kapitāla apjoma izmantošanu. Privātīpašnieks būtu rīkojies tieši tāpat.

(102) Federālās zemes kapitāldaļu palielināšana sakarā ar kapitāla ieskaitīšanu pēc *WestLB* domām būtu ne tikai nevajadzīga, bet arī nesavienojama *Wfa* kapitāla sevišķā riska profila dēļ. Tā kā *Wfa* pārskaitījums nerada nekādu likviditāti, tas nav salīdzināms ar cita veida kapitāla ieguldīšanu. Arī citi pašu kapitāla instrumenti tirgū neesot apgādāti ar balsstiesībām.

(103) Tā kā atlīdzība, ko federālā zeme saņemot, esot atbilstoši augsta, nevajagot pieprasīt *WestLB* rentabilitātes kāpināšanu. Neesot arī saprotams, kādēļ tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors pieprasītu noteiktu peļņas lielumu, ja viņš ir investējis rentablā uzņēmumā. Tā kā *WestLB* līdz šim guvusi peļņu, nepastāvot nekādas vajadzības pēc pārstrukturēšanas plāna. Tādu plānu pieprasot Augstākā tiesa tikai pārstrukturēšanas atbalsta gadījumos uzņēmumos, kas darbojas ar zaudējumiem.

b) PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU

(104) *WestLB* uzskata, ka par *Wfa* kapitālu maksātās atlīdzības apmērs ir atbilstošs. Lai šo uzskatu pastiprinātu, *WestLB* iesniedza kādas investīciju bankas eksperta atzinumu par atlīdzības novērtējumu. Eksperta atzinumā *Wfa* kapitāla riska profils tiek salīdzināts ar citiem kapitāla instrumentiem kapitāla tirgos; jāsecina, ka *Wfa* speciālie uzkrājumi būtu piemērojami ar maržu no 0,9 % līdz 1,4 %. Tam atbilstu fakts, ka bankai *WestLB*, lai izmantotu *Wfa* kapitālu, rodas izmaksas 1,1 % apmērā pirms nodokļu nomaksas. *WestLB* uzsver, ka pilnīgai *Wfa* kapitāla izmantošanai rodas vēl papildu refinansēšanas izmaksas; tās tiek izteiktas dažādos dokumentos ar 7,5 % līdz 9,3 %.

(105) *WestLB* arī apgalvo, ka *BdB* iesniegtie dati par Vācijas banku peļņu no pašu kapitāla dažādu iemeslu dēļ esot neatbilstoši. *BdB* aprēķinā izmantotie investīciju periodi īpašās biržas kursu attīstības dēļ nosaka sevišķi augstu peļņu no kapitāla. *BdB* izmantotā vidējā aritmētiskā lieluma noteikšana dod nekorektus rezultātus; esot nepieciešams izmantot vidējo ģeometrisko (*"Compound annual growth rate"*). Savos aprēķinos *BdB* izmantojot investīcijas periodus, kas 1992. gadā ieguldījumu veikšanai esot bijuši nenozīmīgi, turklāt atsevišķi gadi, ņemot vērā visas iespējamās dīkstāves, esot skaitīti vairākkārt. Lai aprēķinātu vidējo peļņu no pašu kapitāla Vācijas lielajām bankām, *BdB* aprēķinos esot

izmantotas kredītiestādes, kas savu atšķirīgo galveno darījumu dēļ neesot salīdzināmas ar *WestLB*. Ja no *BdB* nosauktās vidējas peļņas no kapitāla 16,6 % atskaitītu visus šos faktorus, galā iznāktu 5,8 %.

c) SINERĢIJAS EFEKTS

(106) Saskaņā ar *WestLB* informāciju, *Wfa* iekļaušana bankā *WestLB* deva ievērojamus izmaksu ietaupījumus pašai *Wfa*. Pirmajos divos gados *Wfa* personālu varēja samazināt par 53 personām (pirms tam bija 588 personas: "*Wfa-Alt*" personāls, kā arī *WestLB* dzīvokļu būvniecības nodaļas darbinieki, kuru izmaksas pirms *Wfa* iekļaušanas bija jāsedz Wfa). Pirmajos gados *Wfa* iekļaušana deva sinerģijas efektu 13 miljonus DEM (7 milj. EUR) gadā. Personāla samazināšana turpinātos, tā kā varētu rēķināties ar ietaupījumiem, sākot ar 1997. gadu, ar 25 miljoniem DEM (13 milj. EUR) gadā. Šīs summas tiktu novirzītas vienīgi federālās zemes dzīvokļu būvniecības veicināšanai. Kādā citā dokumentā tiek minēts sinerģijas efekts vismaz 35 miljoni DEM (18 milj. EUR) gadā.

(107) *Wfa* iekļaušanas procesā bankai *WestLB* radušies izdevumi 33 miljonu DEM (17 milj. EUR) apmērā, lai mainītu *Wfa* darbinieku pensijas sistēmu un līdz ar to veiktu atbilstošus maksājumus valsts un federālo zemju sociālās nodrošināšanas iestādei. Šie maksājumi vēlāk samazināja *Wfa* izdevumus.

d) ATBRĪVOŠANA NO NODOKĻU MAKSĀŠANAS

(108) Saskaņā ar *WestLB* skaidrojumu, *Wfa* atbrīvošana no noteiktu nodokļu maksāšanas atbilst Vācijas nodokļu tiesiskās sistemātikas prasībām par attiecīgu nodokļu atlaidi institūcijām, kas kalpo publiskiem mērķiem un nepiedalās konkurences cīņā ar institūcijām, kas maksā nodokļus. *WestLB* jāmaksā visi nodokļi bez ierobežojuma un no *Wfa* atbrīvošanas no nodokļiem tai nerodas nekādas priekšrocības. Īpašuma nodoklis nav piedzīts kopš 1997. gada 1. janvāra, rūpalu kapitāla nodoklis – kopš 1998. gada 1. janvāra.

e) ATBRĪVOJUMS NO SAISTĪBĀM

(109) Atbrīvošana no apstrīdamām saistībām esot notikusi pirms kapitāla pārskaitīšanas un pirms *Wfa* kapitāla novērtēšanas. Līdz ar to summa 4 miljardi DEM (2,05 mljrd. EUR) atspoguļo stāvokli bez saistībām. Tā kā atlīdzība attiecas uz šo summu, redzams, ka *WestLB* no šīs saistību atbrīvošanas negūst nekādas priekšrocības.

IV. **VĀCIJAS PIEZĪMES**

(110) Vācija uzskata, ka šis notikums saskaņā ar EK Līgumu neietver nevienu valsts atbalsta elementu par labu *WestLB*. Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme saņem piemērotu, tirgum atbilstošu atlīdzību. Arī pārējiem *WestLB* kapitāldaļu īpašniekiem šis notikums nesniedz nekādu valsts atbalstu, jo pēc *Wfa* iekļaušanas kapitāla struktūras saglabāšana ar *WestLB* maksāto piemēroto atlīdzību ir taisnīga. Arī uz *Wfa* attiecinātā nodokļu atlaide nesatur nevienu valstiskās atbalsta elementu par labu *WestLB*, jo tā neskar bankas komercdarbību.

(111) Vācija uzskata, ka Komisija var šo gadījumu pārbaudīt, tikai rēķinoties ar apstākļiem laika posmā, kad tika pieņemts lēmums par investīciju, t.i. 1991. gada beigas. Tikai šie apstākļi varēja tikt ņemti vērā federālās zemes lēmumā par kapitālieguldījumu. Vēlākie jautājumi un iztirzājumi, piemēram, Federālās kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes atzinums par garantijas kapitālu un ikgadējie *Wfa* kapitāla un saistību uzskaitījumi un novērtējumi *WestLB* bilancē nevarot būt Komisijas pārbaudes priekšmets.

(112) Vācija uzskata, ka domas par *Wfa* iekļaušanu *WestLB* bijušas jau 70. un 80. gados. Pamatā bija motivācija izveidot dzīvokļu būvniecības veicināšanas uzņēmumu par ekonomiski izdevīgāku. Pirms *Wfa* iekļaušanas sevišķi sarežģīts bijis dzīvokļu būvniecības aizdevumu iegūšanas process, jo līdzās kompetentajām publiskajām iestādēm piedalījušās gan *Wfa*, gan arī *WestLB*. *WestLB* jau bijusi atsevišķa nodaļa "Dzīvokļu būvniecības veicināšana", kuras izmaksas segusi *Wfa*. Šī struktūra darbojās ar dubultu darbinieku sastāvu, dubultu grāmatvedību un citiem ekonomiska rakstura zaudējumiem. Pēc *Wfa* iekļaušanas mecenātiem bija jāsadarbojas tikai ar vienu kontaktpersonu agrāko divu vietā.

(113) Turpinājumā Vācija skaidro, ka izpildīt jaunos maksātspējas kritērijus, *WestLB* varējusi arī sagādājot papildu pašu kapitālu. Lai nodrošinātu bankas ilgtermiņa darbību, saprātīgi bijis palielināt bāzes pašu kapitālu. Tas viss liecina, ka primārais iekļaušanas motīvs bija nevis *WestLB* pašu kapitāla palielinājums, bet gan iespējamo sinerģijas efektu gūšana un dzīvokļu būvniecības veicināšanas procesa uzlabošana. Maksātspējas prasību grozījumi uzskatāmi vienīgi par notikuma izraisītāju.

(114) Attiecīgajā likuma punktā noteikts, ka federālās zemes dzīvokļu būvniecības īpašumam jāsaglabā savas mērķsaistības, jānodrošina tā īpašums un jāsaglabā dzīvokļu būvniecības politikas iestāde. Atbilstoši iepriekšminētajam, *WestLB* ir jāvada *Wfa* kā organizatoriski un ekonomiski patstāvīga iestāde, kam ir pašai sava gada bilance. *WestLB* likvidēšanas gadījumā federālajai zemei ir priviliģētas tiesības uz *Wfa* tīro kapitālu. Visi *Wfa* ieņēmumi vienmēr izmantojami dzīvokļu būvniecības veicināšanai. Tikai to *Wfa* pašu kapitāla daļu, kas *Wfa* pašai nav nepieciešama sava kapitāla vērtību nodrošinājumam, var izmantot *WestLB* banku uzraudzības tiesiskajiem mērķiem. Ar īpašajām uzraudzības, informācijas un kooperācijas tiesībām federālajai zemei saglabājas sevišķa ietekme uz *Wfa*.

(115) Ārējās attiecībās ar speciālajiem uzkrājumiem tiek garantēts neierobežoti. *WestLB* bankrota vai likvidācijas gadījumā kreditoriem būtu tieša pieejamība *Wfa* speciālajiem uzkrā-

jumiem. Arī zaudējumu gadījumā būtu iespējama pilnīga norēķināšanās ar speciālajiem uzkrājumiem. Turpretim iekšējās attiecībās *WestLB* īpašnieki esot citādi noregulējuši *Wfa* garantijas kapitāla hierarhiju. Šeit *Wfa* kapitāls garantē subordinēti tikai pēc *WestLB* cita pašu kapitāla. Tā kā šī iekšējā noruna neskar tiesisko atbildību ārējās attiecībās, *BAKred* 1992. gada 30. decembrī atzinusi speciālos uzkrājumus 4,0 miljardu DEM (2,05 mljrd. EUR) apmērā par bāzes pašu kapitālu.

1. *KAPITĀLIEGULDĪTĀJA PRINCIPS TIRGUS EKONOMIKAS APSTĀKĻOS*

(116) Vācija piezīmē, ka federālajai zemei nekādā gadījumā nav bijis pienākums kā alternatīvu *Wfa* iekļaušanai izpētīt privatizēšanas iespēju, lai šādā veidā rastu *WestLB* iespēju pievērsties kapitāla tirgum un tur sagādāt nepieciešamo pašu kapitālu. Federālajai zemei neesot bijis pienākuma atvērt banku *WestLB* privātajam kapitālam. Šāda argumentācija būtu atzīstama par nesaderīgu ar EK Līguma 295. pantu.

(117) Neesot bijusi nepieciešamība paaugstināt *WestLB* kopējo rentabilitāti, jo peļņas no kapitāla paaugstināšanas pasākumi esot nepieciešami tikai tad, ja valsts iepludina kapitālu zaudējumus nesošā uzņēmumā. Augstākā tiesa kapitālieguldītāja principu tirgus ekonomikas apstākļos piemērojot tikai tādos gadījumos, ja notiek valsts intervences zaudējumu nesošos uzņēmumos vai ekonomikas nozarēs ar strukturāli lieku kapacitāti. No jurisdikcijas nav iespējams secināt, ka Komisija drīkstētu pārbaudīt valsts investīcijas veselā, peļņu nesošā uzņēmumā nolūkā uzzināt, vai no kapitāla tiek iegūta vismaz vidējā peļņa. Valsts var ņemt vērā arī ilgtermiņa stratēģiskus apsvērumus, tai pieder zināma rīcības brīvība, un šajā jomā Komisija nav tiesīga pārbaudīt uzņēmēja lēmumus. Tādēļ Komisija nedrīkstētu pieprasīt noteiktu minimālo peļņu no kapitāla, kamēr attiecīgie uzņēmumi ilgstoši necieš zaudējumus. Arī vidējās peļņas no kapitāla vērtības netieši norādīja, ka daudzu uzņēmumu rentabilitāte ir zem nozares vidējā līmeņa. Neskaidrības izraisot arī jautājums, kurus uzņēmumus un kādos laika posmos vajadzēja ņemt vērā, veicot vidējās peļņas no kapitāla aprēķinu. Valstij, pieņemot lēmumus, nav pienākuma orientēties vienīgi uz rentabilitātes apsvērumiem. Arī privāts investors var ņemt vērā pavisam citus aspektus. Tas viss attiecas uz uzņēmēja brīvību, vai turpināt uzņēmuma darbību, ja tā rentabilitāte ir zem vidējā līmeņa un papildināt to ar papildu kapitālu. Valsts tikai tad būtu sasniegusi robežnormu, ja ekonomiskā ziņā vairs nevarētu tās izturēšanos salīdzināt ar iespējamo privāta investora izturēšanos.

(118) Veiktā finanšu operācija attaisnotos arī atbilstoši kapitālieguldītāja principam tirgus ekonomikas apstākļos, privāts investors tā būtu rīkojies. Ieguldītais kapitāls, ņemot vērā tā mērķizlietojumu, nav salīdzināms ar "normālu" pašu kapitāla papildināšanu; *Wfa* kapitāla ieskaitījums bankā atspoguļo komerciāli vissaprātīgāko un ekonomiski vispamatotāko *Wfa* kapitāla izmantošanu. Federālā zeme, ieskaitot *Wfa* kapitālu bankā *WestLB*, to ieguldījusi cik izdevīgi, vien iespējams. Ja salīdzinātu *Wfa* ar kādu citu sabiedrībai derīgu kapitālu (piemēram, kādu fondu), tad šā īpašuma privāts īpašnieks būtu rīkojies tieši tāpat, lai rastu ekonomisku pielietojumu kapitālam, kas ir mērķsaistīts un kuru nedrīkst izmantot citur.

(119) Vācija uzskata, ka *Wfa* kapitāla publiskais mērķis atspoguļo vispārēju ekonomisko interesi, tādēļ to nevar uzraudzīt Komisija saskaņā ar EK Līguma 295. pantu. Dalībvalstīm ir brīva izvēle izveidot līdzīgus, mērķsaistītus kapitālus.

(120) Vācija uzskata, ka veids, kādā tiek maksāta piemērota atlīdzība, nevar būt nozīmīgs atbalsta tiesiskuma izvērtēšanā. Tā kā federālā zeme saņem piemērotu atlīdzību, tad tās kapitāldaļu palielināšana bankā *WestLB* tai nebūtu ne vajadzīga, ne attaisnojama, bet federālajai zemei būtu radītas papildu ekonomiskas priekšrocības bez papildu pretpakalpojuma. Tāda kapitāldaļu papildus saņemšana nemaz nebūtu piemērota, ņemot vērā *Wfa* kapitāla īpašo raksturu (trūkstoša likviditāte, iekšējās attiecībās subordinēta atbildība). Turklāt pastāv arī noteikti kapitāla tirgus instrumenti, ar kuriem būtu iespējams salīdzināt *Wfa* kapitālu, kas arī nav saistīti ar balsstiesībām. Tā kā norunātā atlīdzība ir piemērota, pārējie kapitāldaļu īpašnieki nesaņem papildu ienākumus, kuri tiem normālos tirgus ekonomikas apstākļos nepienāktos, un līdz ar to arī *WestLB* pievilcīgums citu kapitālieguldītāju acīs nepalielinās. Tā kā *WestLB* kapitāldaļu īpašnieki ir pastāvīgi un neviens jauns (privāts) kapitāldaļu īpašnieks nevarot iesaistīties, pārāk zema atlīdzība nevarētu iespaidot iespējamus privātus investorus. Pat ja citi kapitāldaļu īpašnieki faktiski saņemtu kādu priekšrocību, ietekme uz krājkasēm būtu pārāk niecīga, lai to sajustu.

(121) Tā kā federālā zeme saņem nemainīgu, piemērotu atlīdzību, un *WestLB* vienmēr ir bijis un turpmāk būs peļņu nesošs uzņēmums, kas norunāto atlīdzību var samaksāt bez jebkādas šaubīšanās, tad *WestLB* faktiskās peļņas lielums no kapitāla nav nozīmīgs, tā kā federālajai zemei nav nepieciešamības pieprasīt bankai augstāku rentabilitāti.

2. *PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU*

(122) Vācija uzskata, ka *WestLB* par pārskaitīto kapitālu maksāja piemērotu atlīdzību. To, ka *WestLB* maksās atlīdzību par tās rīcībā nodoto kapitālu, federālā zeme jau bija paredzējusi kā pārskaitīšanas priekšnoteikumu. Par atlīdzības lielumu un tās noteikšanas bāzi ieinteresētās puses esot detalizēti diskutējušas. Tā kā 1991.gadā tomēr vēl neesot bijis zināms, kādu summu *BAKred* atzīs par bāzes pašu līdzekļiem, atlīdzība esot noteikta tikai principā, taču nevis konkrēti kapitāla pārskaitīšanas brīdī. Faktiskā likme 0,6 % esot noteikta tikai 1993. gadā pēc *WestLB* kapitāldaļu īpašnieku apspriešanās ([1]). Vācija nav iesniegusi Komisijai par to nekādus dokumentus ar paskaidrojumiem, kā šī vērtība ir noteikta; drīzāk tā uzskata, ka, nevis apsvērumi par to, kas būs atlīdzības likmes pamatā, esot izšķirīgi atbalsta tiesiskuma noteikšanai, bet gan pats rezultāts, un tas esot atbilstošs. Nemainīgā atlīdzība ir jāmaksā no sadalāmās

([1]) Atlīdzība 0,6 % gadā tika noteikta Galvenā līguma protokola piezīmēs 1993. gada 11. novembrī.

peļņas, tātad – pirms dividenžu izmaksas. Ja atlīdzība vienā gadā netiks izmaksāta negūtās peļņas dēļ, tad nav tiesību uz kompensācijas maksājumu nākamajos gados ([1]). 0,6 % vērtības atbilst izdevumiem pirms *WestLB* nodokļu nomaksas, kas ir 1,1 %.

(123) Zemāk publicētajā tabulā redzami *WestLB* maksājumi federālajai zemei kā atlīdzība par pārskaitīto kapitālu:

(124) 4. tabula: *WestLB* izmaksātā atlīdzība par *Wfa* kapitāla ieskaitīšanu (summas norādītas; Vācijas dati)

(miljonos DEM)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Atlīdzība (pirms nodokļu nomaksas)	0,0	27,9	30,8	33,4	33,9	34,0	34,0	[…]	[…]	[…]	[…]
Maksājumi *Wfa* darbinieku pensiju nodrošinājumam	33,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	[…]	[…]	[…]	[…]
Federālajai zemei samaksātā atlīdzība (kopā ņemot)	33,1	27,9	30,8	33,4	33,9	34,0	34,0	[…]	[…]	[…]	[…]

(125) Vācija iesniedza kādas neatkarīgas konsultāciju firmas slēdzienu, ko bija pasūtījusi *WestLB,* lai noskaidrotu, cik lielai būtu jābūt piemērotai atlīdzībai par kapitālieguldījumu ar tādu pašu riska profilu, kāds bija *Wfa* kapitālam 1991. gadā. Šajā ekspertu slēdzienā pārbaudīts riska profils kā ārējās, tā arī iekšējās attiecībās, kā arī atlīdzības maksājumu nosacījumi. Šīs pazīmes salīdzinātas ar dažādiem eksistējošiem kapitāla instrumentiem starptautiskajos kapitāla tirgos, lai tā noskaidrotu piemērotu atlīdzību. Šis salīdzinājums izskaidrots nākamajā rindkopā. Eksperti kā piemērotu noteica atlīdzības likmi no 0,9 % līdz 1,4 %. Tā kā atlīdzība 0,6 % apmērā bankai *WestLB* par izdevumiem pirms nodokļu nomaksas sasniedz 1,1 %, tad atlīdzība tiek uzskatīta par piemērotu. Papildu šai tiešajai atlīdzībai jāņem vērā kapitāla ieskaitīšanas sinerģijas efekti.

a) SALĪDZINĀJUMS AR CITIEM KAPITĀLA INSTRUMENTIEM

(126) Speciālistu slēdzienos konstatēts, ka kapitāla instrumenta peļņa atkarīga no riska profila, jo augstāks risks, jo augstāka riska piemaksa, t.i. procentu starpība, kas jāmaksā, atšķirībā no drošajiem valsts aizņēmumiem. Analizējot kapitāla instrumenta riska profilu, sevišķi nozīmīgi ir trīs faktori: šā brīža procentu maksājumu modalitāte, ieguldītāja pozīcija šā brīža zaudējumu gadījumā un ieguldītāja pozīcija bankrota, respektīvi, likvidācijas gadījumā. Speciālistu slēdzienos aprakstītas vairāku finanšu tirgū eksistējošu kapitāla instrumentu (parastās akcijas, netiešā līdzdalība, vērtspapīri, *"Perpetual preferred share", "Trust preferred securities"* un subordinētais aizņēmums) dažādas pazīmes ([2]) un salīdzinātas ar *Wfa* kapitālu. Saskaņā ar speciālistu slēdzieniem, *Wfa* kapitālu vislabāk salīdzināt ([3]) ar vērtspapīriem, *"Perpetual preferred shares"* un netiešo līdzdalību. No minētajiem kapitāla instrumentiem Vācijā nav atzīti *"Trust preferred shares"* un *"Perpetual preferred shares"*. Saskaņā ar speciālistu slēdzieniem, Vācijā 1991. gada nogalē darbojās šādi kapitāla instrumenti ar bāzes pašu līdzekļu kvalitāti: parastās akcijas, priekšrocību akcijas un netiešā līdzdalība.

(127) Speciālistu slēdzienos uzsvērts, ka *WestLB* bankrota gadījumā *Wfa* kapitāls tiktu nodots kreditoru rīcībā (galvojuma funkcija). Vienlaikus varētu izlīdzināt *WestLB* zaudējumus ar *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem neierobežotā apjomā (zaudējumu izlīdzināšanas funkcija). Iekšējās vienošanās un *Wfa* kapitāla mērķsaistība šādos gadījumos

([1]) Vācija paskaidro, ka starp kapitāldaļu īpašniekiem pastāv vienošanās, kuras rezultātā vajadzētu notikt šāda veida izlīdzinājuma maksājumiem, bet *WestLB* tas neesot tiesisks pienākums.

([2]) Aprakstītas šādas pazīmes: emisijas un emitentu valsts, banku uzraudzības tiesiskā secība, tipiskais darbības laiks, darbība bankrota vai likvidācijas gadījumā, vai piedalīšanās zaudējumu segšanā, priekšlaicīga uzteikuma iespēja, procentu nemaksāšana vai procentu atlikšana, kumulatīvā pārtraukuma iespēja.

([3]) Vienā redakcijā *Wfa* kapitāls tiek salīdzināts ar vērtspapīriem un *"Perpetual preferred stock"* , citā redakcijā ar visiem trijiem instrumentiem.

netiekot ņemta vērā. Iekšējās attiecībās tiekot galvots ar speciālajiem uzkrājumiem subordinācijas kārtībā pēc *WestLB* cita pašu kapitāla, un, pieņemot lēmumu, tas ir izšķirīgi kapitālieguldītājam.

(128) Attiecībā uz zaudējumu izlīdzināšanas funkciju, var salīdzināt *Wfa* speciālos uzkrājumus ar "*Perpetual preferred shares*". Tā kā *Wfa* speciālie uzkrājumi tiktu izmantoti tikai tad un paralēli ar vērtspapīriem (kas ir papildu pašu līdzekļi), kad *WestLB* citi bāzes pašu līdzekļi jau būtu izlietoti, un arī vērtspapīri daļēji būtu izlietoti kopā ar šiem citiem bāzes pašu līdzekļiem, tad tiem ir mazāks risks nekā vērtspapīriem. Tas pats attiecas arī uz netiešo līdzdalību.

(129) Attiecībā uz galvojuma funkciju, speciālie uzkrājumi tiktu izmantoti pēc citiem bāzes pašu līdzekļiem, taču pirms netiešās līdzdalības, vērtspapīriem un citiem papildu pašu līdzekļiem. Arī attiecībā uz galvojuma funkciju var salīdzināt *Wfa* speciālos uzkrājumus, ņemot vērā to risku, ar "*Perpetual preferred shares*". Taču, tā kā *WestLB* bankrota iespējamība ir ļoti neliela, tad šis risks praktiski nav jāņem vērā, un attiecīgās riska izmaksas kapitālieguldītājam būtu ļoti zemas.

(130) Procentu maksājumi par *Wfa* kapitālu tiekot maksāti no sadalāmās peļņas, un tiem ir prioritāte pirms dividenžu izmaksas. Ja peļņa nav pietiekama, tad netiek izmaksāta atlīdzība. Šāda regulēšana principiāli atbilst "*Perpetual preferred shares*". Vērtspapīriem ir mazāks risks, jo atliktie procentu maksājumi tiek uzkrāti un kumulatīvi izmaksāti vēlākajos gados. Arī netiešās līdzdalības gadījumos iespējama kumulatīva pēcizmaksa. Par *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem nesamaksāšanas risks attiecas vienīgi uz riska piemaksu ("likviditātes trūkuma" dēļ), (par to stāstīts turpmāk), kamēr diviem iepriekšējiem instrumentiem nesamaksāšanas risks attiecas uz kopējo kuponu (bezriska peļņa no kapitāla plus riska marža). Attiecībā uz procentu maksājumiem *Wfa* speciālo uzkrājumu risks ir mazāks nekā pārējiem trim instrumentiem.

(131) Eksperti secināja, ka riska piemaksu par *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem pienākas maksāt ne tikai par vērtspapīriem un netiešo līdzdalību, bet arī par "*Perpetual preferred shares*". Vērtspapīriem tiek nosaukta "vēsturiskā marža" no 1,0 % līdz 1,2 % pirms nodokļu nomaksas, par netiešo līdzdalību – no 1,1 % līdz 1,5 % un par "*Pperpetual preferred shares*",- no 1,5 % līdz 2,0 % ([1]). Par *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem par laika posmu no 1993. gada līdz 1996. gadam tiek aprēķināta atlīdzība 1,1 % ([2]). Par 1992. gadu tiek nosaukti 255 % ([3]). Jāņem vērā arī sinerģijas efekts. Eksperti secināja, ka *WestLB* izmaksātā atlīdzība par 1992. gadu bijusi par augstu un laika posmā no1993. gada līdz 1996. gadam – atbilstoša.

b) NEPIETIEKAMA LIKVIDITĀTE

(132) Vācija uzskata, ka skaidras naudas kapitāla ieguldījums nozīmē pašu kapitāla palielinājumu un rada likviditāti. Likvīdos līdzekļus varētu ieguldīt no jauna, un tie nestu procentus, par ko kapitālieguldītājs pieprasītu atlīdzību. *Wfa* iekļaušana palielinājusi *WestLB* pašu līdzekļus, taču nav radījusi likviditāti. *Wfa* kapitāls ir mērķpiesaistīts dzīvokļu būvniecības veicināšanai. Atšķirībā no skaidras naudas kapitālieguldījuma, *WestLB* nevar no jauna investēt nevienu likvīdu līdzekli, bet, lai sasniegtu to pašu rezultātu, tai nepieciešams sagādāt likviditāti kapitāla tirgū. Tas izraisa papildu procentu izdevumus. Federālā zeme šo trūkstošo likviditāšu dēļ var pieprasīt atlīdzību tikai riska piemaksu apmērā, t.i. investīcijas kopējās peļņas no kapitāla un atbilstoša Vācijas valsts aizņēmuma peļņas no kapitāla starpību.

(133) Turpmāk minēts, ka visām kredītiestādes risku saturošām aktīvu operācijām ir nepieciešama likviditāte, tā, piemēram, arī mijmaiņas *(swop)*, nākotnes *(forward)* un atvasinātajām *(derivative)* operācijām. Tikai galvojumus un garantijas var izsniegt bez likviditātes piesaistes, attiecīgie darījumi netiktu minēti arī bankas bilancē.

(134) Pie vērā ņemamām refinansēšanas izmaksām jāmin peļņa no bezriska ilgtermiņa (termiņš 10 gadi) Vācijas valsts aizņēmuma.1991. gada beigās atbilstošā peļņa no apgrozījuma bijusi 8,26 %. *WestLB* faktiskās vidējās refinansēšanas izmaksas 1991. gada novembrī – ap 9,28 %.

c) KAPITĀLA BĀZE ATLĪDZĪBAS APRĒĶINAM

(135) Vācija uzskata, ka, atbilstoši Galvenā līguma protokola piezīmēm, atlīdzība jāmaksā par vidēji gadā *WestLB* pašu darījumā iesaistītajiem *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem, un, proti, pirmoreiz par 1993. gadu. Tomēr faktiski *WestLB* maksā atlīdzību nevis par izmantoto, bet gan par izmantojamo daļu, t.i., nevis par *Wfa* pašu darījumā aizņemto speciālo uzkrājumu daļu.

([1]) Tā kā "*Perpetual preferred shares*" Vācijā netiek izmantots, tad izmantoti atbilstoši dati no amerikāņu un britu tirgiem.

([2]) Šis lielums rodas no atlīdzības likmes 0,6 %, ieņēmumu nodokļa likmes 46 % līdz 1993. gadam un 42 % vēlākajos gados, kā arī solidaritātes piemaksas 3,75 % apmērā 1992. gadā, 0 % – 1993. gadā un 7,5 % -vēlākajos gados.

([3]) Šis lielums rodas, pirmkārt, no tā, ka *BAKred* tikai 1992. gada 30. decembrī atzina speciālos uzkrājumus, tādēļ aprēķins balstījās uz *WestLB* faktiski vienīgo aizņemto kapitāla daļu 2 miljonu DEM (1 milj. EUR) apmērā, un, otrkārt, tādēļ, ka *WestLB* 1992. gadā samaksāja 33 miljonus DEM (17 milj. EUR) par *Wfa* darbinieku nākamo pensiju nodrošinājumu, un šī summa tiek vērtēta kā atlīdzība, kuru *WestLB* tajā gadā izmaksājusi federālajai zemei.

(136) "Pārpalikusī kapitāla summa", t.i. speciālo uzkrājumu daļa, kas aizņemta *Wfa* pašu darījumam, kā arī 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR), kas *WestLB* bilancē parādīta kā pašu kapitāls, taču *BAKred* to nav atzinusi par bāzes pašu līdzekļiem, *WestLB* nav ekonomiska pielietojuma, jo to nevarot izmantot kā nodrošinājumu nevienam papildu risku saturošam aktīvu darījumam. Bilancē norādītie 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR) radušies tikai kā starpības summa novērtējuma gaitā. Tā kā reitingu aģentūras un tirgu pārzinoši investori orientējas tikai pēc atzītajām summām, *WestLB* summa 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR) ir ekonomiski nenozīmīga. Neviens privātais kapitālieguldītājs par to nevar pieprasīt atlīdzību tirgū, jo bankai vienmēr būs citas iespējas iegādāties tirgū pašu kapitālu (piemēram, kā normālu skaidras naudas kapitāla palielinājumu), kas tiktu atzīts par bāzes pašu līdzekļiem.

(137) Vācija paskaidro, ka *Wfa* aktīvus un pasīvus katru gadu no jauna apliek ar nodokļiem, lai *WestLB* bilancē varētu norādīt skaidras naudas vērtību. Tā kā aizdevumu atmaksāšana un ilgtermiņa procentu maksājumi tika noteikti par zemākiem procentiem nekā dzīvokļu būvniecības aizdevumi, pastāv iespēja, ka *Wfa* kapitāla nominālā vērtība palielināsies, kamēr ar nodokļiem apliktā, kā arī riska izsvērtā summa samazināsies.

d) SINERĢIJAS EFEKTS

(138) Saskaņā ar Vācijas informāciju federālā zeme ar *Wfa* iekļaušanu gaidīja sinerģijas efektu, kas ilgtermiņā aprēķināts par vairāk nekā 30 miljoniem DEM (15 milj. EUR) gadā. Tas rastos, vienkāršojot veicināšanas metodiku, cita starpā, arī izbeidzot agrāko darbu dubultošanu, vienkāršojot un paātrinot komunikācijas un samazinot koordinēšanas darbu apjomu. Pēc iekļaušanas *Wfa* nepieciešams mazāk personāla un vairs nav jāveic kompensācijas maksājums par darbiem, ko iepriekš *Wfa* uzdevumā veikusi *WestLB* Dzīvokļu būvniecības attīstības nodaļa. Federālās zemes cerības attaisnojās, un *Wfa* iekļaušana *WestLB* bija uzņēmumam ekonomiski vienīgais ceļš, lai sasniegtu sinerģijas plusus. Turklāt nav svarīgs veids, kā sinerģija sasniegta federālās zemes uzņēmējdarbības brīvības ietvaros, kas aizsargāta ar EK Līguma 295. pantu.

(139) Vācija norāda, ka *WestLB* 1992. gadā samaksājusi 33 miljonus DEM (17 milj. EUR) par *Wfa* darbinieku esošajiem un nākamajiem pensiju nodrošinājumiem, līdz ar to samazinot *Wfa* nākotnes izdevumus. Šie maksājumi *WestLB* grāmatvedībā 15 gadu laikā veidotu summu 1,6 miljonus DEM (0,8 milj. EUR) gadā.

3. *ATBRĪVOŠANA NO NODOKĻU MAKSĀŠANAS*

(140) *Wfa* atbrīvošanu no īpašuma, rūpalu kapitāla un juridiskās personas ienākumu nodokļa nosaka Vācijas nodokļu sistēma. *Wfa* un citi publiski tiesiskie uzņēmumi ir atbrīvoti no nodokļiem, jo tie nekonkurē ar citām finanšu iestādēm, kas ir nodokļu maksātājas, bet gan izpilda valsts noteiktus veicināšanas mērķus. Saskaņā ar nodokļu atbrīvojuma rezultātā ietaupītajām summām, valstij jāizdod mazāk līdzekļu *Wfa* darbības nodrošinājumam. *WestLB* maksā nodokļus pilnā apjomā par kopējo ieņēmumu (tātad arī par to, kas sasniegts, izmantojot *Wfa* pašu kapitālu konkurences darījumiem) un par *Wfa* atbrīvojumu no nodokļiem nesaņem nekādas finansiālas priekšrocības, jo nepaaugstinās par bāzes pašu līdzekļiem atzītā summa. Pat ja atbrīvojums no nodokļu maksāšanas izraisītu atzītā kapitāla palielināšanos, arī tad *WestLB* negūtu nekādu labumu, jo tad tai būtu jāmaksā atbilstoša atlīdzība par starpības summu.

(141) Kas attiecas uz īpašuma un rūpalu kapitāla nodokli, īpašuma vērtība tikai vienreiz var būt pakļauta aplikšanai ar nodokli, un tas tiek izdarīts tieši tur, kur īpašumu izmanto. Tā kā tiešas pielietošanas ziņā dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļā *Wfa* kapitāls ir atbrīvots no nodokļiem, to nevar aplikt ar nodokļiem arī tad, ja tas tiek turpmāk izmantots sekundāri. Šis apstāklis rada pretrunas ar Vācijas nodokļu tiesību sistēmu. Tas pats attiecas arī uz privātas no nodokļiem atbrīvotas apvienības iekļaušanu privātā bankā. Tā kā šis atbrīvojums no nodokļu maksāšanas nerada bankai *WestLB* nekādas bezatlīdzības priekšrocības, tad tas arī neatspoguļo nekādu valsts atbalstu. Bez tam, vēl kopš 1997. gada, respektīvi, 1998. gada netiek piedzīti īpašuma un rūpalu kapitāla nodokļi, jo Federālā konstitucionālā tiesa tos ir pasludinājusi par esošiem pretrunā ar Konstitūciju.

4. *ATBRĪVOŠANA NO SAISTĪBĀM*

(142) Vācija ziņo, ka ar atbrīvojumu no galvojuma pienākuma, tiek kavēta federālās zemes dzīvokļu būvniecības veicināšanas īpašuma pastāvīga ikgadēja samazināšanās jaunu saistību dēļ. Atteikšanās nesamazina federālās zemes īpašumu, jo tai *Wfa* likvidēšanas gadījumā tiktu iepludināts atbilstoši lielāks dzīvokļu būvniecības veicināšanas kapitāls. Tā kā *Wfa* saistības, kas tika atceltas, būtu atlīdzināmas tikai likvidācijas gadījumā, atbrīvojums no galvojuma pienākuma nemaina federālās zemes kopējo ekonomisko stāvokli. Tā visa rezultātā federālā zeme ir atteikusies vienīgi no pretenzijām pati pret sevi.

(143) Saistību atlaišana ņemta vērā, kad *BAKred* novērtēja *Wfa* garantijas kapitālu, un uz šā pamata *WestLB* maksā piemērotu atlīdzību. Līdz ar to *WestLB* nav saņēmusi nekādas finansiālas priekšrocības par galvojuma atbildības atcelšanu.

5. *IEINTERESĒTO PUŠU PIEZĪMES PAR VIEDOKĻIEM*

(144) Par abu banku apvienību izteikto viedokli Vācija paskaidro, ka kopējie pārmetumi nav apstiprināti ar faktiem vai kredītiestāžu konkrētām sūdzībām par *WestLB* darbību tirgos. Vienā šo viedokļu izvirzītajā jautājumā par iestādes izmaksu un funkciju nodrošinājumu, un garantētāju galvojumu neesot nekādas saistības ar iztirzājamo gadījumu, un to vajadzētu aplūkot atsevišķi.

(145) *BdB* viedokļa sakarā Vācija uzsver, ka *Wfa* iekļaušana nav bijis *Ad-hoc* risinājums, bet gan tā balstīts uz ilgstošām stratēģiskām pārdomām, jo sevišķi, ņemot vērā *Wfa* ekonomiskā derīguma palielināšanu. Augstākās tiesas praksē nav neviena gadījuma, kad valsts investīcijas veselā, ienesīgi funkcionējošā uzņēmumā tiktu uzskatītas par valsts atbalstu. Gadījums, uz kuru norāda *BdB,* skarot uzņēmumu, kas strādājis ar zaudējumiem. Tā kā *WestLB* kopš tās dibināšanas pastāvīgi guvusi peļņu, nevar piemērot tirgus ekonomikā darbīgā kapitālieguldītāja principu. Arī Augstākās tiesas jurisdikcijā šāds princips nekad nav piemērots veselam, ienesīgam uzņēmumam. Arī privāts kapitālieguldītājs neizvērtē vienīgi gaidāmo peļņu no kapitāla, bet ņem vērā arī citus stratēģiskus apsvērumus. Glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu gadījumā jāizvirza citi apsvērumi, nekā palielinot ienesīga uzņēmuma kapitālu. Valsts investīcijas pēc notikušā nevar tā vienkārši novērtēt, vai nozarei atbilstošā vidējā rentabilitāte ir sasniegta. Citādi jebkura valsts investīcija kādā bankā, kuras rentabilitāte ir zem vidējās, būtu jāatzīst par valsts atbalstu, kamēr tajā pašā laikā privāts kapitālieguldītājs arī investē tieši tajā uzņēmumā. Kapitālieguldītājs neorientējas pēc nozares vidējā sasnieguma, bet gan uz nākotnes izredzēm.

(146) Priekšraksti par valsts atbalstu dod tikai iespēju pārbaudīt *Wfa* kapitāla iekļaušanas nosacījumus, bet nevis *Wfa* kapitāla īpatnības, kas aizsargātas ar EK Līguma 295. pantu. Tā kā *Wfa* kapitāla īpašais raksturs ir šā panta aizsardzībā, tad iekļauto *Wfa* kapitālu nedrīkst salīdzināt ar normāla likvīda pašu kapitāla ieguldīšanu. Arī privāttiesisks fonds var tikt iekļauts tieši tāpat kā *Wfa,* neaizskarot tā peļņas mērķsaistīto pielietojumu.

(147) Attiecībā uz *Wfa* kapitāla riska profilu vajadzētu saskatīt atšķirību starp federālo zemi kā *WestLB* īpašnieku un kā *Wfa* speciālo uzkrājumu investoru. Kā *Wfa* investoram federālajai zemei ir mazāks risks, jo starp *WestLB* kapitāldaļu īpašniekiem ir vienošanās, ka iekšējās attiecībās ar speciālajiem uzkrājumiem garantēs tikai subordinēti. Federālās zemes risks kā *Wfa* investoram ir attiecīgi ierobežots par ieskaitītā kapitāla lielumu un nevis vairāk, kā to apgalvo *BdB*.

(148) Vācija paziņo, ka *BdB* iesniegtie aprēķini par peļņu no kapitāla (kas ņemti no neatkarīga eksperta slēdziena), ir kļūdaini. Vācija šo uzskatu pamato ar cita speciālista slēdzienu, kas veikts pēc *WestLB* pasūtījuma. Saskaņā ar pēdējo slēdzienu galvenā kļūda ir nekorektā aprēķina metode (pielietots vidējais aritmētiskais vidējā ģeometriskā vietā, "*Compound annual growth rate*") un atsauce uz mazsvarīgiem investīciju periodiem. Lai šīs kļūdas noregulētu, Vācijas privāto lielo banku rentabilitāte samazinās no 16,86 % pirms nodokļu nomaksas uz 7,0 %. Kļūdaina ir arī Vācijas 5 privātbanku piesaistīšana, lai noskaidrotu salīdzināmās vērtības, jo tās savu galveno darījumu būtības dēļ nav salīdzināmas ar *WestLB*. Vienā no salīdzinājumam piesaistītajām bankām veiktajā aprēķinā peļņa no pašu kapitāla noslīdējusi uz 5,8 %. Turklāt *BdB* pētījumam izvēlēts nereprezentatīvs laika posms no 1982. gada līdz 1992. gadam, kad notika divas biržas kursa celšanās. Ja pētījumam būtu paņemts īsāks laika posms, tad peļņas no kapitāla skaitļi būtu vēl zemāki.

(149) Vācija noraida *BdB* argumentāciju, ka trūkstošās likviditātes dēļ nerodas nekādas refinansēšanas izmaksas, jo šis likviditātes trūkums ņemts vērā, diskontējot *Wfa* kapitāla nominālvērtību. Vācija uzskata, ka šai diskontēšanai nav nekā kopīga ar apstākli, ka *Wfa* kapitāls būtībā sastāv no bezprocentu un ar zemiem procentiem apliktiem ilgtermiņa aktīviem un pasīviem. Vācija noraida arī argumentu, ka, pat pieņemot refinansēšanas izmaksas, vienīgi neliels peļņas no kapitāla samazinājums par 2,7 % pirms nodokļu nomaksas ir pamatots. *BdB* iesniegtais kāda eksperta viedoklis esot nepareizs, jo tajā nepieļaujamā veidā sajauktas bankas operācijās gūtās peļņas ar kāda neatkarīga kapitālieguldītāja peļņām. Arī *BdB* ekspertu slēdziens pamatojoties uz *bruto* peļņām, kaut gan pareizi būtu salīdzināt *neto* peļņas. Vācija valdība iesniedza savu ekspertu slēdzienu, ko veikusi kāda neatkarīga konsultāciju firma.

(150) Sinerģijas efekts izpaužas vienīgi *Wfa,* nevis *WestLB* iekšienē, jo dubultdarbs un paralēlās struktūrvienības likvidētas (ar *WestLB* agrākās dzīvokļu būvniecības nodaļas pārvietošanu). Sinerģijas efekts sasniegts pilnīgi neatkarīgi no *Wfa* un *WestLB* ekonomiskās, organizatoriskās un personāla atdalīšanas. Sinerģijas efekta rezultātā *Wfa* nepieciešamas mazākas kapitāla piemaksas no federālās zemes, un tas ir tiešā sakarā ar *Wfa* iekļaušanu *WestLB*.

(151) Atšķirība starp *Wfa* speciālo uzkrājumu bilances pamatojumu un *BAKred* uzraudzības tiesiski atzīto summu skaidri izklāstīta attiecībā pret trešajām personām. Pēc kreditora domām uzraudzības tiesiski neatzītajam kapitālam nav galvojuma kvalitātes. Tā kā tikai tā *WestLB* kapitāla daļa, kura var tikt izmantota bankas operāciju nodrošinājumam, ir bankai ekonomiski nozīmīga, tad federālā zeme nevar prasīt atlīdzību par lielāku summu.

(152) *Wfa* atbrīvojumu no saistībām *BAKred* ņēma vērā, novērtējot *Wfa* kapitālu un uz šā pamatojuma *WestLB* maksājot atlīdzību. Ar *Wfa* atbrīvojumu no garantēšanas pienākuma netiek ietekmēts federālās zemes kopējais ekonomiskais stāvoklis. Arī atbrīvojums no nodokļu maksāšanas neizpaužas kā *WestLB* priekšrocības.

V. VIENOŠANĀS STARP BDB, ZIEMEĻREINAS-VESTFĀLENES FEDERĀLO ZEMI UN WESTLB

(153) 2004. gada 13. oktobrī sūdzības uzturētāja *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un akciju sabiedrība *WestLB AG* iesniedza Komisijai vienošanos jautājumā par atbalstu *WestLB* lietā. Nekaitējot turpmāk pastāvošajai principiālajai tiesiskajai izpratnei, puses vienojušās par lielumiem, kurus tās uzskata par piemērotiem atbilstošas atlīdzības noteikšanai, un par atbilstošu atlīdzību vispār. Puses lūdz Komisiju, pieņemot lēmumu, ņemt vērā šīs vienošanās rezultātus.

(154) Puses vispirms aprēķinājušas pēc kapitāla cenu noteikšanas modeļa *Capital Asset Pricing Modell (CAPM)* sagaidāmo minimālo atlīdzību par hipotētisku pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB* nozīmīgajā *Wfa* iekļaušanas brīdī. Ņemot to vērā, atbilstošā minimālā atlīdzība par *Wfa* kapitāla daļu, ko *BAKred* ir atzinusi par pašu kapitālu un kuru *Wfa* nedrīkst izmantot par nodrošinājumu savai dzīvokļu būvniecības veicināšanas darbībai, ir 10,19 % gadā.

(155) Turklāt minimālās atlīdzības aprēķināšanai par pamatu tika ņemtas akciju sabiedrības Vācijas birža *REX10 Performance Index* iegūtās ilgtermiņa bezriska procentu likmes un izmantoti *beta* koeficienti, ko 2004. gada 26. maijā novērtējis *KPMG* eksperts pēc reģionālo banku pasūtījuma. Aprēķins precīzi parādīja, ka *Wfa* iekļaušanas brīdī bankas *WestLB* bezriska bāzes procentu likme bija 7,15 %. Par *beta* koeficientu šajā brīdī, pamatojoties uz *KPMG* pētījumu, ņemts 0,76. Tirgus riska prēmija vienoti noteikta 4 % apmērā.

(156) Pamata procentu likme 10,16 % (1991. gada 1. janvāris) aprēķināta šādi: bezriska procentu likme 7,15 % + (vispārējā tirgus riska prēmija 4,0 % × *beta* koeficients 0,76).

(157) Pēc tam noteikts maksājums sakarā ar mērķsaistītā kapitāla trūkstošo likviditāti. Turklāt atkal par pamatu ņemta bezriska procentu likme 7,15 % kā paušālētas bruto refinansēšanas izmaksas. Lai aprēķinātu *neto* refinansēšanas izmaksas, tika ņemts bankas *WestLB* noteicošais nodokļu apgrūtinājums, attiecināts uz *Wfa* iekļaušanas brīdi un paušālēts ar 50 %. Tādā veidā noteica trūkstošās likviditātes atvilkumu 3,57 % apmērā.

(158) Visbeidzot noteikta piemaksa 0,3 % apmērā sakarā ar neveikto balsstiesību izlaidi.

(159) Kopumā noteikta atbilstoša atlīdzība par mērķsaistīto kapitālu 6,92 % (pēc nodokļu nomaksas), t.i. par *Wfa* kapitāla daļu, ko *BAKred* ir atzinusi par pašu kapitālu un ko *Wfa* nedrīkst izmantot par nodrošinājumu savai dzīvokļu būvniecības veicināšanas darbībai.

(160) Starp pusēm pastāv vienprātība, ka pēc mātes-meitas modeļa īstenošanas ar 2002. gada 1. janvāri atbalsta tiesiskais nodarījums sakarā ar *Wfa* iekļaušanu tiks likvidēts.

VI. PASĀKUMA NOVĒRTĒJUMS

(161) Lai novērtētu pasākuma atbilstību līguma noteikumiem par valsts atbalstu, vispirms jāpārbauda, vai pasākums atzīstams par valsts atbalstu, kas atrunāta EK Līguma 87. panta 1. daļā.

1. *VALSTS LĪDZEKĻI UN ATBALSTS KĀDAM NOTEIKTAM UZŅĒMUMAM*

(162) *Wfa* bija iestāde ar publiskajām tiesībām, kuras vienīgais kapitāldaļu īpašnieks bija Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un kuras uzdevums bija dzīvokļu būvniecības veicināšana ar zemu procentu vai pat bezprocentu aizdevumiem. Federālā zeme garantēja *Wfa* visas saistības attiecībā uz iestādes pastāvēšanu un darbību, kā arī garantētāja atbildību. *Wfa* galvenais finansēšanas avots bija federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitāls, kas izveidots, ik gadus saņemot līdzekļus no federālās zemes budžeta un no procentu ieņēmumiem par dzīvokļu būvniecības aizdevumiem.

(163) Ja tamlīdzīgs valsts īpašums ar komercvērtību bez pietiekamas atlīdzības tiek iekļauts citā uzņēmumā, tiek runāts par valsts līdzekļiem atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. daļai.

(164) Pārbaudot, vai valsts līdzekļu ieskaitīšana publiskas iestādes uzņēmumā atbalsta šo uzņēmumu un līdz ar to var tikt atzīta par valsts atbalstu atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. daļai, Komisija piemēroja "kapitālieguldītāja principu, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos". Šo principu augstākā tiesa akceptējusi virknē tiesisko lietu un attīstījusi tālāk. Novērtējums pēc šī principa tiek izskatīts 3. punktā. Ja tiek atzīts valsts atbalsts, tad *WestLB*, t.i., uzņēmums atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. daļai, viennozīmīgi ir atbalstīts.

2. *KONKURENCES IZKROPĻOJUMS UN KAITĒJUMS TIRDZNIECĪBAI STARP DALĪBVALSTĪM*

(165) Liberalizējot finanses un integrējot banku sfērā finanšu tirgu, Kopienā ir pieaugoša jutība pret konkurences izkropļojumiem, pakāpeniski tiek nojaukti konkurenci kavējoši šķēršļi finanšu pakalpojumu tirgos.

(166) Saskaņā ar 1997. gada darījumu pārskatu *WestLB* ir universāla un nozīmīga banka starptautiskajos kapitāla

tirgos. Tā ir krājkasu centrālā banka un darbojas kā valsts un komunālbanka. *WestLB* galvenā darbība ārpus Vācijas koncentrējas Eiropā, kur tai ir meitu uzņēmumi, filiāles un pārstāvniecības visās svarīgākajās valstīs. *WestLB koncerns* ar saviem atbalsta punktiem vairāk nekā 35 valstīs ir pazīstams visā pasaulē.

(167) *WestLB* nekādā ziņā nav tikai lokāla vai reģionāla banka, neraugoties uz tās nosaukumu, tradīcijām un likumā paredzētajiem uzdevumiem. *WestLB* klātbūtne Eiropā un starptautiskajos finanšu tirgos jau aprakstīta II. nodaļas 1. punktā. 1997. gadā ārzemju darījumos *WestLB* ir guvusi 48 % nekonsolidēto ieņēmumu. Saskaņā ar 1997. gada darījumu pārskatu bankas izaugsme šajā gadā izskaidrojama, pirmkārt, ar ārzemju darījumu palielināšanu.

(168) Tas viss viennozīmīgi liecina, ka *WestLB* sniedza banku pakalpojumus konkurencē ar citām Eiropas bankām ārpus Vācijas un – tā kā citu Eiropas valstu bankas darbojas arī Vācijā – Vācijas iekšienē. Šo faktu apliecināja arī divu dalībvalstu banku apvienību viedokļi. Tādēļ nav šaubu, ka atbalsts bankai *WestLB* kropļo konkurenci un iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(169) Jānorāda arī, ka pastāv ļoti cieša sakarība starp vienas kredītiestādes pašu kapitālu un tās bankas aktivitātēm. Banka var strādāt un paplašināt savu komercdarbību tikai ar par pietiekamu atzītu pašu kapitālu. Tā kā *WestLB* valsts pasākuma ietvaros tika apgādāta ar tādu pašu kapitālu maksātspējas mērķiem, bankas darījumu iespējas tika ietekmētas tiešā veidā.

3. *KAPITĀLIEGULDĪTĀJA, KAS DARBOJAS TIRGUS EKONOMIKAS APSTĀKĻOS, PRINCIPS*

(170) Lai izvērtētu, vai kāda uzņēmuma publisko akciju īpašnieka veiktie kapitāla darījumi atspoguļo valsts atbalstu, Komisija pievērsās "kapitālieguldītāja, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, principam". Šo principu Komisija izmantojusi daudzos gadījumos, un Eiropas Kopienu Tiesa (*EKT*) vairākos lēmumos to atzina un attīstīja tālāk ([1]). Tas ļāva Komisijai ikvienā gadījumā iepazīties ar sevišķiem apstākļiem, piemēram, ar kādas holdinga kompānijas vai uzņēmumu grupas noteikto stratēģiju, vai izprast kāda investora īstermiņa un ilgtermiņa intereses. Kapitālieguldītāja, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, princips tiks izmantots arī šajā gadījumā.

([1]) Skat., piemēram, spriedumu lietā C-303/88, Itālija/Komisija, Krājums. 1991., I-1433 un C-305/89, Itālija/Komisija, Krājums. 1991., I-1603.

(171) Saskaņā ar šo principu, valsts atbalsts nav tad, ja kapitāla līdzekļi ir gatavi ieguldījumam nosacījumos, saskaņā ar kuriem "privātais kapitālieguldītājs, kurš darbojas atbilstoši normāliem tirgus ekonomikas nosacījumiem, būtu gatavs līdzekļus nodot kāda privāta uzņēmuma rīcībā" ([2]). Finanšu pasākums ir sevišķi nepieņemamas investoram, kas darbojas tirgus ekonomikā, tad, ja uzņēmuma finanšu stāvoklis ir tāds, ka normāla peļņa (dividenžu vai vērtības pieaugums formā) nav sagaidāma noteiktā termiņā ([3]).

(172) Komisijai savs spriedums par kādu gadījumu, protams, jāpamato ar pierādījumiem, kas bija kapitālieguldītāja rīcībā, izšķiroties par attiecīgo finansiālo pasākumu. Par *Wfa* iekļaušanu izlēma kompetentas publiskas iestādes 1991. gadā. Tādējādi Komisijai ir jāvērtē finanšu operācija, pamatojoties uz toreizējiem datiem un toreizējiem ekonomikas un tirgus apstākļiem. Šā lēmuma dati, kas attiecas uz turpmākajiem gadiem, tiks izmantoti vienīgi, lai norādītu, kā pārskaitīšana ietekmēja *WestLB* stāvokli un nevis, lai finanšu darījumu vēlāk attaisnotu vai apšaubītu.

(173) Vācija atgādināja Komisijai, ka, pārbaudot šo gadījumu, vajadzētu pamatoties vienīgi uz pārskaitījuma brīža apstākļiem, t.i., uz 1991. gada beigām un neņemt vērā turpmāko notikumu attīstību. Tas varēja nozīmēt, ka Komisija nevarētu rēķināties ne ar apstākli, ka *BAKred* atzina tikai 4 miljardus DEM (2,05 mljrd. EUR) par bāzes pašu līdzekļiem pieprasīto 5,9 miljardu DEM (3,02 mljrd. EUR) vietā, ne ar faktu, ka vienošanās par atlīdzību 0,6 % apmērā notika 1993. gadā. Pārskaitīšanas brīdī netika noteikts atlīdzības lielums, kaut arī federālā zeme un banka *WestLB* bija vienojušās par *Wfa* vērtību 5,9 miljardu DEM (3,02 mljrd. EUR) apmērā. Tādēļ arī Komisija uzskatīja, ka pareizi būtu, novērtējot finanšu operāciju, ņemt vērā arī tā brīža apstākļus, kad beidzot tika izlemts par atlīdzības lielumu.

(174) Komisija nepievienojas Vācijas un *WestLB* uzskatam, ka tirgus ekonomikā darbīga kapitālieguldītāja princips nebūtu piemērojams veselīgam, peļņu nesošam uzņēmumam un ka tas esot noprotams no Eiropas Kopienas Tiesas jurisdikcijas. Fakts, ka līdz šim šo principu galvenokārt piemēroja gadījumos ar grūtībās nokļuvušiem uzņēmumiem, neierobežo tā izmantošanu arī citu kategoriju uzņēmumiem.

(175) Piešķirt atbalstu uzņēmuma pārstrukturēšanai var tikai tad, ja pārstrukturēšanas plāns izraisa uzņēmuma dzīvotspējas atjaunošanu, t.i., "normālas" peļņas no kapitāla iegūšanu, ar kuras atbalstu uzņēmums var turpmāk pastāvēt saviem

([2]) Komisijas paziņojums dalībvalstīm: EK Līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārskatāmību 5. panta pielietojums, OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp., 11. punkts. Lai gan te runa ir par pāstrādes rūpniecību, princips neapšaubāmi līdzīgā veidā noder visām citām ekonomikas nozarēm. Finanšu pakalpojumi ir apstiprināti ar veselu virkni Komisijas lēmumu, piem., gadījumos ar *Crédit Lyonnais* (OV L 221, 08.08.1998., 28. lpp.) un *GAN* (OV L 78, 16.03.1998., 1. lpp.).

([3]) Publiskas iestādes līdzdalība uzņēmumu kapitālā – Komisijas viedoklis, OV 9-1984., 93.f lpp.

spēkiem, jo šī "tirgum atbilstošā" peļņa ir pieņemama kapitālieguldītājam, kas darbojas tirgus ekonomikā. Gadījumos, kuros EKT bija nodarbojusies ar tamlīdzīgiem lēmumiem, tā nekad nav apšaubījusi, ka Komisija pieprasa ne tikai izdevumu segšanu vai simbolisku peļņu, bet gan pilnvērtīgu "tirgum atbilstošu" peļņu.

(176) Nav tāda likuma, saskaņā ar kuru tas, ka uzņēmums strādā ar peļņu, izslēgtu uzreiz iespēju, ka kapitāla ieguldīšana neietver valsts atbalsta elementus. Pat tad, ja uzņēmums strādā ienesīgi, tirgus ekonomikā darbīgs kapitālieguldītājs varētu atteikties no turpmākas investēšanas, ja par investēto kapitālu nevar sagaidīt atbilstošu peļņu (dividenžu vai vērtības palielinājuma formā). Ja uzņēmums investīciju brīdī nevar dot gaidāmo atbilstošo peļņu, tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs pieprasītu veikt pasākumus peļņas paaugstināšanai. Tādēļ kapitālieguldītāja, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, princips ir vienlīdz piemērojams visiem publiskajiem uzņēmumiem, un, proti, neatkarīgi no tā, vai uzņēmums nes peļņu vai zaudējumus.

(177) Paredzamās peļņas no kapitāla atbilstība ir atkarīga no tā, ko tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors par salīdzināmu investīciju ar salīdzināmu risku var saņemt. Tas ir acīmredzams, ka uzņēmums ar ilgstoši sliktiem rezultātiem un bez uzlabošanās pazīmēm nav ilgstoši dzīvotspējīgs. Jauni investori uzņēmuma prasībām pēc kapitāla papildinājuma atteiktu, un esošie kapitāla devēji beigu beigās atsauktu savu kapitālu un vajadzības gadījumā piekristu arī zaudējumiem, lai savu kapitālu rentablāk ieguldītu cituviet. Tādējādi Komisija paziņojumā dalībvalstīm par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu publiskajiem uzņēmumiem ir norādījusi, ka tiks noskaidrots uzņēmuma finansiālais stāvoklis laika brīdī, kurā paredzēta papildu kapitāla ieguldīšana, jo tā salīdzinās valsts izturēšanos ar tirgus ekonomikas apstākļos darbīga kapitālieguldītāja izturēšanos, "jo sevišķi gadījumos, kad uzņēmums strādā bez zaudējumiem" ([1]).

(178) Turklāt būtu jāapsver izteikums, ka nevar pielīdzināt "veselus un ienesīgus uzņēmumus" uzņēmumiem, kas nestrādā ar zaudējumiem. Uzņēmumu ar nelielu peļņu vai uzņēmumu, kas neuzrāda ne peļņu, ne zaudējumus, faktiski nevar uzskatīt par darboties spējīgu un ienesīgu uzņēmumu. Protams, ir grūti noteikt "vidējo rentabilitāti", jo to ietekmē virkne faktoru, piemēram, ekonomikas nozares risks, kurā uzņēmums darbojas. Taču ir uzņēmumi, kas zināmu laiku gūst peļņu, kas ir zemāka par citu uzņēmumu ar salīdzināmu riska struktūru peļņu, un, kā jau minēts, ilgstošākā laika posmā tiek no tirgus izspiesti. Pozīcija, ko pārstāv Vācija un *WestLB*, varētu izraisīt to, kad valsts, nerēķinoties ar EK Līguma noteikumiem par valsts atbalstu, investētu uzņēmumos, kas gadā nopelnītu 1 EUR.

(179) Komisijas uzdevums nav sistemātiski uzsākt procesus, ja publiska uzņēmuma rentabilitāte ir zem vidējās. Arī privātajos uzņēmumos dažbrīd rentabilitāte atrodas zem vidējās (tas ir loģiski, ka no vidējā lieluma ir pieļaujamas novirzes abos virzienos). Līdzīgā situācijā normāls kapitāltirgus uzņēmums mēģinātu savu rentabilitāti paaugstināt, veicot pārstrukturēšanas vai citus pasākumus, lai tāds stāvoklis nebūtu ilgstošs. Kapitāltirgus investori gaida, lai šajā ziņā tiktu veikti atbilstoši pasākumi.

(180) Kā jau minēts, vajadzētu būt atšķirībai starp jau esošajām un jaunajām investīcijām, jo lēmumam par investīciju ir atšķirīgi izejas punkti – un nevis pamatprincipi. Par jau esošo investīciju kapitālieguldītājs drīzāk būtu gatavs īslaicīgi samierināties ar zemāku (vai vispār negatīvu) peļņu, ja viņš rēķinās ar stāvokļa uzlabošanos. Droši vien kapitālieguldītājs varētu arī papildināt savas investīcijas uzņēmumā ar mazāku rentabilitāti, taču viņš to nedarītu, ja neparedzētu ilgtermiņā stāvokļa uzlabošanos un piemērotu peļņu. No otras puses, ja būtu gaidāms, ka riska un peļņas kombinācija ir sliktāka nekā salīdzināmā uzņēmumā, tad tiktu plānots investīcijas atsaukums. Jaunas investīcijas gadījumā kapitālieguldītājs jau no paša sākuma iespēju robežās būtu mazāk gatavs samierināties ar zemāku peļņu ([2]). Taču, kā jau minēts, visās lēmumu pieņemšanas situācijās ir viens pamatprincips: ilgtermiņā sagaidāmajai peļņai no investīcijām (rēķinoties ar riska un citiem faktoriem) jābūt vismaz tikpat augstai kā peļņai par salīdzināmu investīciju. Ja tā nenotiks, uzņēmums nevarēs saņemt vajadzīgos līdzekļus un līdz ar to nebūs ilgtermiņā dzīvotspējīgs.

(181) *WestLB* uzskata, ka principā jautājums, vai banka gados pirms ieskaitīšanas guvusi vidējās peļņas, var palikt neatbildēts, ja ir vienošanās par piemērotu nemainīgu atlīdzību un ja rentabilitāte atlīdzības saņemšanai ilgtermiņā izskatās pietiekama. Šim uzskatam principiāli var pievienoties. Taču vajadzētu arī apdomāt, ka ilgtermiņa dzīvotspēja ir atkarīga no tā, ka uzņēmums par savu pašu kapitālu gūst vidējo peļņu.

(182) Rēķinoties ar tirgus ekonomikas apstākļos darbīga investora iespējamo izturēšanos, nav svarīgi, ka arī citas bankas uzņemtu papildu kapitālu sakarā ar Direktīvas par maksātspēju stingrāk kļuvušajām prasībām. Direktīva neuzliek bankām pienākumu pieņemt papildu kapitālu. Direktīva tikai nosaka kapitāla minimālo kvotu pret riska izsvērtajiem aktīviem, tā izvirza likumīgu pieņēmumu, kas nepieciešams bankas dzīvotspējai. Tas nozīmē, ka kapitāl-

([1]) OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp., rindkopas numurs 37.

([2]) Nevar teikt, ka kapitāla tirgū investīcijas tiktu veiktas tikai ienesīgos uzņēmumos. Pavisam parastas ir investīcijas ar augstu risku, piemēram, uzņēmumos ar jaunu tehnoloģiju vai jaunievedumiem. Taču arī šajos gadījumos investors iegulda savu kapitālu, rēķinoties ar sagaidāmo rezultātu, t.i., vai sākotnējie zaudējumi un esošie riski vēlāk izlīdzināsies ar augstu peļņu. Arī tamlīdzīgu investīciju pamatojums ir ilgtermiņā sagaidāmā peļņa.

ieguldītājs, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, pēc iespējas mudinātu savu banku tās riskus pārstrukturizēt, lai atbilstu maksātspējas priekšrakstiem, un nevis palielināt kapitālu. Tādējādi bankas darījumu apjoms netieši samazinātos un līdz ar to arī mazinātos tās klātbūtne kapitāla tirgos.

(183) Ja kāds publisko kapitāldaļu īpašnieks nolemtu, ka kapitāla ieguldījums bankā ir piemērots, lai atbilstu prasībām par pašu kapitālu, rastos jautājums, vai nodrošināti tādi īpaši apstākļi kapitāla ieguldījumam, kas būtu pieņemami tirgus ekonomikas apstākļos darbīgam investoram. Ja kapitāla ieguldīšanas pasākums ir nepieciešams, lai izpildītu maksātspējas prasības, tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs būtu šim pasākumam gatavs, tikai saglabājot jau veikto investīciju apjomu. Taču viņš pieprasītu atbilstošu peļņu par jaunu kapitālieguldījumu. Iespējams, ka tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors sagaidītu lielāku peļņu par savu kapitālieguldījumu bankā, kuras kapitāla rezerves ir izsīkušas un kurai steidzami nepieciešams jauns kapitāls, jo šajos apstākļos viņš ir pakļauts lielākam riskam.

(184) "Tirgus ekonomikas apstākļos darbīga kapitālieguldītāja principa" skatījumā svarīgs ir pamatjautājums, vai šāds investors ieguldītu bankā *WestLB* kapitālu, kam būtu *Wfa* kapitāla īpašās pazīmes, ar tiem pašiem nosacījumiem, jo sevišķi rēķinoties ar varbūtējo peļņu par investīciju. Šis jautājums turpmāk ir jāpārbauda.

a) EK LĪGUMA 295. PANTS

(185) Vācija uzskata, ka Ziemeļreinas-Vestfālenes zemei nevajadzēja plānot *WestLB* privatizēšanu, lai stiprinātu tās pašu kapitāla bāzi, federālajai zemei principā bija brīva izvēle, ieskaitīt *Wfa* kapitālu bankā *WestLB* ar sinerģijas efekta mērķi vai neieskaitīt. Federālajai zemei atbilstoši kopienas tiesībām nebija pienākuma uzmanīgi izvērtēt *Wfa* ieskaitīšanu privātā kredītiestādē. Šim viedoklim var piekrist. Vācija tālāk skaidro, ka *Wfa* publiski tiesiskais uzdevums atspoguļo vispārējo ekonomisko interešu uzdevumu un tādēļ *Wfa* atbilstoši 295. pantam nav pakļauta Komisijas uzraudzībai.

(186) Kamēr valsts iestādes pildīs vienīgi publiskos uzdevumus un nekonkurēs ar komercuzņēmumiem, tām netiks piemēroti konkurences noteikumi. Citādi notiks, ja būs konkurences izpausmes. EK Līguma 86. panta 2. daļa kalpo tam, lai orientētos situācijās, kurās būtu nepieciešams atkāpties no konkurences noteikumiem, lai nodrošinātu vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumus. EK Līguma 86. panta 2. punkts tiek apskatīts V. nodaļas 6. punktā. No citas puses, līguma 295. pants īpašumtiesības dažādās dalībvalstīs atstāj neskartas, tomēr tas neattaisno līguma konkurences noteikumu pārkāpumu.

(187) Vācijas iestādes un *WestLB* ziņo, ka saistībā ar *Wfa* kapitāla paredzēto mērķpiesaisti, kas noteikta dzīvokļu būvniecības veicināšanas likumā, šos līdzekļus nevarēja nekā citādi ienesīgi izmantot, kā iekļaujot tos līdzīgā publiski tiesiskā iestādē. Tādēļ pārskaitīšana bija komerciāli vissaprātīgākā šā kapitāla izmantošana. Tādējādi jebkura atlīdzība par pārskaitījumu, t.i., katra papildu peļņa par *Wfa* kapitālu ir pietiekama, lai attaisnotu pārskaitīšanu, raugoties no "tirgus ekonomikas apstākļos darbīga kapitālieguldītāja principa". Šādai argumentācijai nevar piekrist. Varēja izrādīties, ka *Wfa* pārskaitījums *WestLB* un tā rezultātā radusies iespēja bankai vienu *Wfa* kapitāla daļu izmantot maksātspējas mērķiem ir ekonomiski vissaprātīgākais pielietojums. Dalībvalstīm nav aizliegts publisku naudu izmantot publiskiem augstiem mērķiem un par to nepieprasīt nekādu peļņu vai arī saņemt nelielu peļņu. Komisija neapšauba dalībvalstu tiesības veidot speciālu fondu ar vispārējām ekonomiskām interesēm saistītu uzdevumu pildīšanai. Taču – tiklīdz publiska nauda un citi aktīvi tiek izmantoti komerciālām, uz konkurenci orientētām aktivitātēm, tā jāpiemēro tirgum atbilstoši likumi. Tas nozīmē, ka valstij, tiklīdz tā nolemj publiskiem mērķiem noteikto kapitālu izmantot (arī) komerciāli, par to vajadzētu pieprasīt atlīdzību, kas piemērotos tirgum atbilstošai atlīdzībai.

b) PASĀKUMA ĪPATNĪBAS

(188) Ar *Wfa* pārskaitījumu kā atrisinājumu *WestLB* papildu bāzes pašu kapitāla vajadzībām, federālās zemes iestādes izlēma par kapitāla ar specifiskām īpašībām uzkrāšanas metodi. Pamatkonceptā bija paredzēts kādu sabiedriski derīgu kredītiestādi, kurai ir savi īpaši uzdevumi (*Wfa*), apvienot ar komercbanku, kura darbojas atbilstoši konkurences nosacījumiem, lai pārpalikušo kapitālu (saskaņā ar maksātspējas nosacījumiem) izmantotu sabiedriski derīgās institūcijas iekšienē uz konkurenci orientētās institūcijas mērķiem. Vienlaikus pārskaitītā kapitāla vērtības paliek iestādes sākotnējo mērķu izpildei. Tātad bija atrasts risinājums, izveidojot "iestādi iestādē", turklāt *Wfa* kapitāls veidoja neatkarīgu un "noslēgtu" cirkulāciju, kurā *Wfa* gūtā kapitāla peļņa tai arī tika ieskaitīta un palika šajā iestādē.

(189) Komisijas rīcībā nav neviena precedenta par kapitāla palielinājumu šāda veida "nepilnīga sakausējuma" ceļā, kas būtu nozīmīga atbalsta tiesiskuma aspektā. Komisija uzskata, ja kāda dalībvalsts izšķiras par līdzīgas konstrukcijas izveidi, tad vajadzētu detalizēti izpētīt, kā tā finansiālā un ekonomiskā ziņā izpaužas uz institūcijas kapitāldaļu, kas piedalās konkurencē. Tikai tā ir iespējams novērst to, ka šādas necaurspīdīgas konstrukcijas sāk izmantot, lai apietu EK Līguma noteikumus par valsts atbalstu. Ir jānovērtē, cik lielā mērā pārskaitījums, neskatoties uz atsevišķas cirkulācijas izveidi, dod ekonomiskas priekšrocības uz konkurenci orientētajai uzņēmuma daļai.

(190) Te jāpiezīmē, ka šā gadījuma kompleksais raksturs un tieši salīdzināmu lielu finanšu operāciju trūkums brīvajā tirgū ļoti apgrūtina novērtējumu. Tādēļ Komisija veltīja daudz laika, lai ievāktu informāciju un analizētu šo gadījumu.

Turklāt Komisija uzticēja neatkarīgam ekspertam pētīt sakarību starp lielu finanšu operāciju un atlīdzību, kas būtu tirgum atbilstoša. Tikai pamatojoties uz visu rīcībā esošo informāciju un pēc rūpīgas pārbaudes Komisija visbeidzot ir izdarījusi secinājumus un sagatavojusi lēmumu.

c) NEMAINĪGA ĪPAŠNIEKU STRUKTŪRA

(191) Ja tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs palielina bankai pašu kapitālu, viņš pieprasa par to atbilstošu līdzdalību bankas peļņas sadalē. Veids, kā to sev nodrošināt, ir atbilstošu izmaiņu ieviešana līdzdalības attiecībās. Ar to viņš var atbilstoši piedalīties bankas dividenžu un iespējamo atklāto vai aizklāto vērtību pieauguma, kā lielākas peļņas iespēju rezultāta sadalē. Tādēļ viens no atbilstošas atlīdzības par pārskaitīto kapitālu garantijas līdzekļiem būtu federālās zemes līdzdalības atbilstoša palielināšana bankā, ciktāl kopējā bankas rentabilitāte atbilst normālai atlīdzībai par kapitālu, kādu par savu ieguldījumu gūtu tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors. Ar to arī būtu jautājuma apspriešana, vai atlīdzība 0,6 % ir atbilstoša, izbeigta. Taču federālā zeme neizšķīrās par šādu rīcību.

(192) Vācijas iestādes uzskatīja, ka nebija iespējama *WestLB* kapitāldaļu jauna sadale, ievērojot finanšu operācijas īpašo raksturu, galvenokārt saistībā ar noslēgtās cirkulācijas koncepciju un federālās zemes priviliģētajām *Wfa* neto kapitāla izmantošanas tiesībām (spēkā tikai bankas iekšienē) *WestLB* likvidācijas gadījumā, par ko vienojušies *WestLB* īpašnieki.

(193) Šajā gadījumā federālā zeme, atbilstoši tirgus ekonomikas apstākļos darbīga investora principam, varēja pieprasīt par savu kapitālieguldījumu atbilstošu atlīdzību citā formā. Ja turpretim federālā zeme atsakās no tirgum atbilstošas atlīdzības, tā nerīkojas kā tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs un sagādā bankai *WestLB* atvieglojumus, kas atspoguļo valsts atbalstu.

d) KAPITĀLA BĀZE ATLĪDZĪBAS APRĒĶINĀŠANAI

(194) Vācijas un *WestLB* uzskata, ka tikai tā atzīto bāzes pašu līdzekļu daļa, ko *WestLB* var izmantot savu komercaktivitāšu nodrošinājumam, ir uzskatāma par bankas ekonomisko vērtību, un tādēļ federālā zeme tikai par šo kapitāla daļu var prasīt atlīdzību. *BdB* apgalvo, ka kopsumma 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR) ir apdrošināta pret risku, un tādēļ atlīdzība jāmaksā par šo summu. Šai atlīdzībai par atzītajiem bāzes līdzekļiem 4 miljardu DEM (2,05 mljrd. EUR) apmērā un par atlikumu 1,9 miljardu DEM (970 milj. EUR) apmērā būtu jābūt atšķirīgai.

(195) Komisijas konsultanti pamatoja savu vērtējumu, pieņemot, ka *Wfa* vērtība kapitāla pārskaitīšanas brīdī bija 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR), ko atzina arī federālā zeme un *WestLB* un ka tādēļ tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs principiāli pieprasītu atlīdzību tieši par šo summu neatkarīgi no vēlākajiem notikumiem, kā, piemēram, *BAKred* kapitāla (vai tikai tā vienas daļas) atzīšanu par bāzes pašu līdzekļiem. Par kapitāla investīcijas atlīdzības noteikšanu izšķirīgi ir tikai investīcijas lēmuma pieņemšanas brīža apstākļi un nevis kādi vēlāk radušies notikumi. Taču Komisijas konsultanti piekrita, ka finanšu operācija varēja notikt citādi, ja būtu ievēroti tirgus ekonomikas nosacījumi.

(196) Komisija uzskata, ka pārskaitīšanas posmu secība faktiski varētu norādīt uz vienādi augstu atlīdzību par visu *WestLB* bilancē iegrāmatoto kapitālu. Par pārskaitījumu vispirms izlēma un pēc tam to realizēja, un tikai vēlāk *BAKred* tika lūgta atzīt *Wfa* speciālos uzkrājumus par bāzes pašu līdzekļiem, bet atlīdzība tika noteikta divus gadus vēlāk. Ievērojot tirgus ekonomikas nosacījumus, neviena banka nepiekristu ieskaitīt savā grāmatvedībā *Wfa* ar 5,9 miljardiem DEM (3,02 mljrd. EUR) un par šo summu maksāt vienotu atlīdzību, vispirms nenoskaidrojot, vai šo summu uzraudzības tiesiskās iestādes atzīs par bāzes pašu kapitālu. Kā to uzsvēra Komisijas konsultanti, saprātīgs kapitālieguldītājs šādi nerīkosies, t.i., piekrist veikt būtisku kapitālieguldījumu, vispirms nevienojoties par atlīdzības aprēķināšanas piemērotu metodi. Komisija uzskata, ka notikumu gaita ir izskaidrojama ar šī gadījuma īpašajiem apstākļiem. Federālajai zemei ar banku bija ilgstošas finansiālas attiecības, un tā bija bankas galvenā īpašniece. Kapitāldaļu īpašnieku (pilnīgi visi ir publiskie) skaits bija visai neliels, kas praksē nozīmē, ka nepieciešams mazāk "caurspīdīguma" un publiskuma, nekā gadījumos, kad uzņēmumam ir liels skaits ("ārpusē esošo") kapitāldaļu īpašnieku vai arī kad uzņēmums ir reģistrēts biržā. Saskaņā ar šiem īpašajiem apstākļiem, bija iespējams īstenot kapitāla pārskaitījumu un noteikt galīgo atlīdzību tikai pēc tam, kad bija noskaidrota *Wfa* kapitāla faktiskā izmantošana uz konkurenci orientētajiem bankas darījumiem.

(197) Lai noteiktu piemērotu atlīdzību, vajadzēja ņemt vērā atšķirību starp *Wfa* speciālo uzkrājumu daļām, atbilstoši to izmantošanai *WestLB* mērķiem. 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR) bija ierakstīti *WestLB* bilancē kā pašu kapitāls. 4 miljardus DEM (2,05 mljrd. EUR) *BAKred* atzina par bāzes pašu kapitālu. Tikai 2,5 miljardus DEM (1,28 mljrd. EUR) no ieskaitītā *Wfa* kapitāla *WestLB* varēja izmantot savām aktivitātēm, un šo summu vajadzēja uzskatīt par primāro bāzi atlīdzības noteikšanai federālajai zemei. Atlikušo daļu, kas tika atzīta par bāzes pašu līdzekļiem 1,5 miljardu DEM (770 milj. EUR) apmērā, uzrādīja bilancē, taču tā bija nepieciešama *Wfa* dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumu nodrošinājumam. Bilancē parādās summa 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR), taču tā nav atzīta par pašu līdzekļiem maksātspējas mērķiem. Līdz ar to *WestLB* bilancē uzrādītā summa, kuru *WestLB* nevar izmantot savu uz konkurenci orientēto darījumu paplašināšanai, ir palielinājusies līdz 3,4 miljardiem DEM (1,74 mljrd. EUR).

(198) Taču pašu kapitāls ir nozīmīgs ne tikai no uzraudzības tiesiskā aspekta. Bilancē uzrādītais pašu kapitāla lielums sniedz bankas naudas noguldītājiem arī informāciju par bankas reputāciju un līdz ar to ietekmē nosacījumus, pēc kuriem banka var piesaistīt aizņemto kapitālu. Pretēji Vācijas un *WestLB* argumentiem, kreditori un reitingu aģentūras ņem vērā ne tikai atzītos pašu līdzekļus, bet arī bankas kopējo ekonomisko un finansiālo stāvokli. Atzītie pašu līdzekļi veido tikai vienu šādas analīzes daļu, pēc kuras nosaka bankas bonitāti. Federālā zeme un *WestLB* noteica summu 5,9 miljardus DEM (3,02 mljrd. EUR) kā iespējamo vērtību, kādu varētu saņemt gadījumā, ja *Wfa* pārdotu trešajai personai. Ja šī summa nebūtu bijusi piemērota, *WestLB* revidenti nebūtu akceptējuši tās atstāšanu bilancē. *BAKred* atzītā summa 4 miljardi DEM (2,05 mljrd. EUR) parādījās saskaņā ar uzraudzības iestāžu ļoti piesardzīgo vērtējumu. Turklāt jānorāda, ka arī *BAKred* veiktajā novērtējumā ir uzrādīts diapazons no 4 miljardiem DEM (2,05 mljrd. EUR) līdz 5,4 miljardiem DEM (2,76 mljrd. EUR). Tāpēc potenciāls kreditors par kopsummu uzskata 5,9 miljardus DEM (3,02 mljrd. EUR) kā nodrošinājumu savai naudai un uzlabo *WestLB* kredītspēju. Kapitāla pārskaitījuma pozitīvo ietekmi uz bankas bonitāti konstatēja arī *Wfa* novērtējumā, ko 1992. gadā sagatavoja bankai *WestLB*. Tā kā summu 3,4 miljardus DEM (1,74 mljrd. EUR) nevar izmantot bankas darījumu paplašināšanai, tomēr tā uzlabo bankas vērtību kreditoru skatījumā, un tās ekonomiskā funkcija – kaut arī bilancē tā uzrādīta par pašu kapitālu – ir vismaz salīdzināma ar garantiju.

(199) Tādēļ arī par šo summu 3,4 miljardiem DEM (1,74 mljrd. EUR), kas bankai dod ekonomisku labumu, tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors pieprasītu atlīdzību. Protams, ka tā būtu mazāka nekā atlīdzība par kapitāldaļu 2,5 miljardu DEM (1,28 mljrd. EUR) apmērā, kura bankai ir daudz noderīgāka, jo to atbilstoši maksātspējas noteikumiem var izmantot kā pašu līdzekļu bāzi savu konkurences darījumu paplašināšanai.

e) PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU

(200) Atšķirīgas ekonomiskās kvalitātes finanšu ieguldījumi dod atšķirīgu peļņu. Izpētot, vai kapitālieguldījumu akceptētu normālos tirgus ekonomikas nosacījumos darbīgs investors, jāņem vērā šaubīgā darījuma ar kapitālu īpašais ekonomisko raksturs un bankai *WestLB* rīcībā nodotā kapitāla vērtība.

(201) Sūdzības uzturētāja sākotnēji uzskatīja, ka attiecīgā finanšu operācija atspoguļojot Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes valsts galvojumu par *WestLB* saistībām. *WestLB* savā bilancē uzrāda ieskaitīto kapitālu par pašu kapitālu, un *BAKred* atzīst summu 4,0 miljardus DEM (2,05 mljrd. EUR) par bāzes pašu līdzekļiem, atbilstoši Direktīvai par pašu līdzekļiem, no kuriem 2,5 miljardus DEM (1,28 mljrd. EUR) *WestLB* var izmantot savu uz konkurenci orientēto darījumu nodrošinājumam. Kapitāla pārskaitīšanas pasākuma novērtējumā atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. punktam tiek prasīts, lai kapitāla pārskaitīšana būtu principiāli klasificēta kā kapitāla ieguldīšana un lai par to tiktu pieprasīta piemērota atlīdzība. Vienu un to pašu pasākumu ar kapitālu nevar vērtēt dažādi: no banku uzraudzības tiesiskā redzes punkta kā kapitāla palielinājumu, un, saskaņā ar EK Līguma priekšrakstiem par valsts atbalstu, kā galvojumu. Šī principiālā klasificēšana tomēr neizslēdz iespēju, ka Komisija vienu kapitāla daļu salīdzina ar galvojumu – to, kuru *WestLB* nevar vienādā veidā izmantot kā "normālu" pašu kapitālu tā īpašā rakstura dēļ un kuru nevar izmantot piemērotas atlīdzības aprēķināšanas mērķim.

i) ***Salīdzinājums ar pārējiem pašu kapitāla instrumentiem***

(202) Vācija pauž viedokli, tā kā nav iespējams tiešs salīdzinājums ar citām finanšu operācijām, tad piemērotu atlīdzību par bankas rīcībā nodoto kapitālu vajadzētu aprēķināt, salīdzinot kapitāla pārskaitījumu ar dažādiem tirgum atbilstošiem pašu kapitāla instrumentiem. Vācija iesniedza neatkarīga speciālista slēdzienu, kura rezultātus jau iepriekš aprakstījām un kura slēdziens noteica, ka *Wfa* kapitālu vislabāk būtu salīdzināt ar vērtspapīriem, "*Perpetual preferred stock*" un netiešo līdzdalību.

(203) Komisija uzskata, ka, protams, ir grūti salīdzināt *Wfa* iekļaušanu bankā *WestLB*, šīs finanšu operācijas īpašā rakstura dēļ, ar kādu citu toreiz kapitāla tirgū eksistējošu instrumentu. Ja arī finanšu operācija dažos aspektos līdzinātos noteiktiem instrumentiem, tad, zinot, ka katram instrumentam ir tik daudz atšķirību, jebkurš salīdzinājums varētu būt tikai daļēji noderīgs. Vācijas iesniegtais eksperta slēdziens patiesībā arī nav pilnīgs, jo tas neizskata dažus atbilstošus instrumentus, piemēram, akcijas bez balsstiesībām.

(204) Jāņem vērā, ka tie instrumenti, ko Vācija izvirza salīdzinājumam, parasti bankai sagādā tikai ļoti ierobežotu tās pašu kapitāla daļu. Tie ir papildinoši instrumenti, kas papildina "pamata pašu kapitālu", ko galvenokārt veido pamatkapitāls un atklātās rezerves. Turpretim ar *Wfa* kapitāla ieskaitījumu *WestLB* pašu līdzekļi tika palielināti maksātspējas aprēķiniem no 5,09 miljardiem DEM (2,6 mljrd. EUR) uz 9,09 miljardiem DEM (4,65 mljrd. EUR), t.i., par 80 %. Ja ņem vērā tikai palielinājumu par 2,5 miljardiem DEM (1,28 mljrd. EUR), ko *WestLB* drīkst izmantot kā nodrošinājumu savai komercdarbībai, tad tas vienalga nozīmētu pašu līdzekļu uzkrājumu par 50 %. Hibrīdie instrumenti tolaik parasti tika piesaistīti tikai kādai kapitāla daļai, augstākais līdz 20 %. Ar vienu no salīdzināmajiem instrumentiem nebūtu iespējams *WestLB* kapitālu tādā pašā veidā – un uz ilgstošas bāzes – uzkrāt [1].

[1] Šo aspektu izvirzīja arī Komisijas neatkarīgie eksperti, kuri kritizēja Vācijas valdības eksperta slēdzienā to, ka nav norādīts veiktās finanšu operācijas lielums un tiek salīdzināts ar mazsvarīgiem instrumentiem; *Wfa* kapitālu drīzāk var salīdzināt ar bāzes pašu kapitāla instrumentiem, piemēram, akcijām bez balsstiesībām.

(205) Jānorāda arī, ka spiedienu izdarīja reitingu aģentūras – tādu kā "brīvprātīgu pašierobežošanu", pielietojot šos instrumentus attiecībā uz pašu līdzekļu daļu un šo daļu arī rūpīgi novērojot.

(206) Tādējādi vispirms jāuzsver, ka bāzes pašu līdzekļu un papildu pašu līdzekļu relatīvi plašais hibrīdu pašu kapitāla instrumentu klāsts, kas tagad vairākās zemēs ir kredītiestāžu rīcībā, toreiz Vācijā vēl neeksistēja, kad 1991. gadā tika nolemts *Wfa* kapitālu ieskaitīt bankā *WestLB*, un 1993. gadā *WestLB* tobrīd bija jāievēro spēkā esošās stingrās kapitāla prasības. Daži no šiem instrumentiem tika ieviesti kopš tā laika, citi jau eksistēja, taču tie nebija Vācijā atzīti. Tobrīd praksē galvenokārt pielietoja vērtspapīrus un subordinētas saistības (abi bija pašu līdzekļu papildinājums, otro instrumentu atzina tikai kopš 1993. gada). Līdz ar to *Wfa* kapitāla salīdzinājums ar tāda veida hibrīdiem instrumentiem, kas pa lielākai daļai tikai vēlāk tika attīstīti un daļēji izmantoti citās valstīs, nav pārliecinošs. Arī Vācija pati šādu salīdzinājumu (netieši) noraida, norādot, ka Komisijai vajadzētu šo gadījumu izvērtēt, pamatojoties uz tiem apstākļiem, kas bija lēmuma pieņemšanas brīdī 1991. gada beigās.

(207) Vācijas ekspertu slēdzienā ziņots, ka bankas *WestLB* bankrota iespēja ir tik neticama, ka praktiski šādu risku var neņemt vērā. Ja stingri ievērotu šādu argumentu, tad tas nozīmētu, ka kapitālieguldītājs par savu ieguldījumu šādā uzņēmumā, ko raksturo kā drošu, nedrīkstētu nekādā gadījumā prasīt riska piemaksu peļņai par bezriska valsts aizņēmumiem. Tas noteikti neatbilst tirgus apstākļiem. Pat tad, ja kādas noteiktas kredītiestādes bankrota risks ir ļoti zems, to tomēr ņems vērā tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors, kurš par šāda veida ieguldījumiem bankās, tāpat kā citu "drošu" līdzdalību gadījumos, pieprasīs ievērojamu piemaksu.

(208) Attiecībā uz abiem pašu kapitāla instrumentiem, kam Vācijas veiktajā salīdzinājumā kā tuvākajām referenču vērtībām, galvenā nozīme ir, proti, "*Perpetual preferred shares*" un vērtspapīriem, būtu jānorāda uz dažiem specifiskiem momentiem. "*Perpetual preferred shares*" dažās valstīs tiek uzskatīts par bāzes pašu līdzekļiem (pamatkapitālu), turpretim Vācijā tas tā joprojām netiek atzīts. Vērtspapīrus atzīst vienīgi kā papildu pašu līdzekļus, taču *Wfa* kapitālam ir bāzes pašu līdzekļu kvalitāte. Tādēļ *Wfa* kapitāls bankai *WestLB* bija daudz nozīmīgāks, jo šos papildu pašu līdzekļus (kā, piemēram, vērtspapīrus) varēja palielināt līdz vienādam līmenim ar bāzes pašu līdzekļiem, tādā veidā paplašinot pašu līdzekļu bāzi. Ja pēc zaudējumu gadiem sekotu peļņu nesoši gadi, tad vispirms līdz nominālam tiktu atjaunoti vērtspapīri un tikai pēc tam *Wfa* kapitāls. Turklāt *Wfa* kapitāls ir bankas *WestLB* rīcībā bez kāda laika ierobežojuma, kamēr vērtspapīri parasti ir izdoti uz desmit gadiem. Turpinājumā jānorāda, ka liela apjoma kapitāla ieguldījums ir netipisks, un zaudējumu gadījumā jāievēro subordinācija. Tā kā *Wfa* kapitāla apjoms ir relatīvi liels, lielu zaudējumu gadījumā tas relatīvi ātri cietīs.

(209) Saistībā ar visiem šiem pamatojumiem Komisija uzskata, ka Vācijas izmantotais salīdzinājums ar hibrīdiem pašu kapitāla instrumentiem *Wfa* kapitāla īpatnību dēļ nav piemērojams kā pamatojums piemērotas atlīdzības noteikšanai par *Wfa* kapitālu ([1]).

(210) *BdB* ziņo, ka, saskaņā ar attiecībām starp *Wfa* kapitālu un citiem pašu kapitāla instrumentiem, subordinācijas vienošanās starp *WestLB* kapitāldaļu īpašniekiem galvenajā līgumā automātiski atzīstama par spēkā neesošu, jo tā apgrūtina trešo personu. Vienošanās bija – *WestLB* zaudējumu gadījumā – *Wfa* speciālie uzkrājumi ir izmantojami tikai subordinētā secībā pēc cita *WestLB* pašu kapitāla. Tomēr var uzklausīt Vācijas valdības un *WestLB* argumentāciju, ka vienošanās skarot vienīgi attiecības starp *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem un citiem bāzes pašu līdzekļiem, ko ieguldījuši kapitāldaļu īpašnieki, t.i., konkrēti, pamatkapitālu un speciālos uzkrājumus, taču neesot plānots uzskatīt *Wfa* kapitālu par subordinētu salīdzinājumā ar tādiem papildu pašu līdzekļiem kā vērtspapīri un subordinētās saistības.

ii) ***Nepietiekama likviditāte***

(211) Vācijas un *WestLB* argumentus par nepietiekamu likviditāti principā var uzklausīt. "Normāls" kapitāla ieguldījums bankai sagādā gan likviditāti, gan arī pašu līdzekļu bāzi, kas pēc uzraudzības tiesiskajiem pamatiem nepieciešama komercdarbības paplašināšanai. Lai kapitālu pilnībā izmantotu, t.i., lai tā 100 % riska izsvērtos aktīvus palielinātu par koeficientu 12,5 (t.i., 100 dalīts ar maksātspējas koeficientu 8 %), bankai kapitāla tirgos ir 11,5 reizes jārefinansējas. Vienkārši sakot, starpība no 12,5 reižu saņemtajiem un 11,5 reižu samaksātajiem procentiem par šo kapitālu, atskaitot citus bankas maksājumus (piemēram, administrācijas izmaksas), dod peļņu pašu kapitālam ([2]). Tā kā *Wfa* kapitāls vispirms nerada bankai *WestLB* nekādu likviditāti –

([1]) Komisijas pasūtītais ekspertu slēdziens apstiprina šo uzskatu; tika analizēti arī dažādi citi novērtējumi, kas ietverti Vācijas ekspertu slēdzienā. Piemēram, "kuponu efekts" tiek citādi aplūkots un tiek konstatēts, ka tekošu zaudējumu vai likvidācijas gadījumā tiek pazaudēts kopējais kapitāls un ne tikai tā viena daļa. Komisijas ekspertu slēdzienā norādīts uz diviem subjektīviem aspektiem Vācijas slēdzienā: no vienas puses, secinājumā teikts, ka tirgus dati ir selektīvi dati, un no otras puses, ka tirgus dati aizvietoti ar datiem, ko autori paņēmuši no savas pieredzes, nemaz tos skaidri neminot.

([2]) Realitātē situācija, protams, ir daudz sarežģītāka, piem, sakarā ar ārpusbilances posteņiem, dažādo aktīvu riska izvērtējumu un posteni ar nulles risku. Tomēr šos secinājumus tas neietekmē.

jo pārskaitītais kapitāls un visi *Wfa* ieņēmumi likumīgi pieder dzīvokļu būvniecības veicināšanai, tad *WestLB* rodas papildu finansēšanas izdevumi kapitāla summas apmērā, ja tā nepieciešamos līdzekļus uzņem finanšu tirgos, lai pilnībā izmantotu visas darījumu iespējas, ko tai sniedz papildu pašu līdzekļi, t.i., lai riska izsvērtās kapitāla vērtības paplašinātu par 12,5 – kārtīgu kapitāla summu (resp., eksistējošo kapitāla vērtību noturot šajā līmenī) ([1]). Saistībā ar šīm papildu izmaksām, kas nerodas normālam pašu kapitālam, piemērotas atlīdzības aprēķināšanai jāpiemēro atbilstošs maksājums. Tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors nevar gaidīt, ka tiks maksāta tāda pati atlīdzība kā par skaidras naudas kapitāla investēšanu.

(212) Par to, ka nav jāņem vērā visa refinansēšanas koplikme Komisijai ir atšķirīgs viedoklis nekā Vācijai un *WestLB*. Refinansēšanas izmaksas ir uzņēmuma izmaksas, un līdz ar to samazinās ar nodokļiem apliekamie ieņēmumi. Bankas neto rezultāti nesamazinās par summu, ko veido papildu maksātie procenti. Šo izmaksu viena daļa tiek izlīdzināta ar samazinātu juridiskās personas ieņēmumu nodokli. Jāņem vērā, ka tikai *neto* izmaksas ir *WestLB* papildu apgrūtinājums saistībā ar pārskaitītā kapitāla īpašo raksturu. Tādējādi kopumā Komisija atzīst, ka bankai *WestLB* rodas papildu "likviditātes izmaksas", kas līdzvērtīgas "refinansēšanas izmaksām, atskaitot nodokļus".

iii) ***Piemērota atlīdzība par summu 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR)***

(213) Piemērotu atlīdzību par summu 2,5 miljardi DEM var, bez šaubām, noteikt dažādos veidos. Kā tūliņ secināsim, visi atlīdzības aprēķināšanas veidi par rīcībā nodoto pamatkapitālu ievēro vienus pamatprincipus. Saskaņā ar šiem pamatprincipiem Komisija veic aprēķinu divos paņēmienos: vispirms nosaka minimālo atlīdzību, kādu investors būtu gaidījis par (hipotētisku) pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB*. Turpinājumā tiek pārbaudīts, vai tirgū iepriekš bijusi vienošanās par piemaksu vai maksājumu pa daļām saistībā ar ieplānotās finanšu operācijas īpatnībām, un vai šajā gadījumā Komisija var veikt metodiski pietiekamu aprēķinu skaitļos.

Sagaidāmās minimālās atlīdzības par pamatkapitāla investīciju bankā WestLB izdibināšana

(214) Gaidāmā atlīdzība par investīciju un investīcijas risks ir būtiski ietekmējoši faktori, ar ko jārēķinās pirms investīcijas lēmuma pieņemšanas investoram, kurš darbojas tirgus ekonomikas apstākļos. Lai noskaidrotu šo abu elementu lielumu, investors apsver visu iespējamo firmu un tirgus informāciju. Pie tam viņš izpēta iepriekšējā laika vidējo peļņu no kapitāla, kas kopumā dod atbalsta punktu arī par uzņēmuma nākotnes produktivitāti, kā arī analizē uzņēmuma darbības modeli, kas būs spēkā investīcijas darbības laikā, izpēta uzņēmuma vadības kvalitāti un stratēģiju, kā arī attiecīgās ekonomikas nozares relatīvās izredzes.

(215) Investors tirgus ekonomikas apstākļos investēs tikai tad, ja tādējādi, salīdzinot ar tuvāk esošo citu iespēju alternatīvai kapitāla ieguldīšanai, būs nodrošināta augstāka atlīdzība, respektīvi, zemāks risks. Investors neveiks ieguldījumu uzņēmumā, kur sagaidāmā peļņa ir zemāka par vidējo sagaidāmo atlīdzību citā uzņēmumā ar salīdzināmu riska profilu. Šajā gadījumā var pieņemt, ka pastāv pietiekamas alternatīvas investēšanas pasākumam, turklāt ar augstāku peļņas iespējamību pie vienlīdzīga riska.

(216) Pastāv dažādas metodes piemērotas minimālās atlīdzības aprēķināšanai. Ir dažādi finansēšanas veidi un varianti peļņas aprēķināšanai, arī *CAPM* metode. Lai atspoguļotu dažādas iespējas, ir svarīgi izprast atšķirību starp diviem komponentiem, bezriska peļņa no kapitāla un projekta specifiskā riska prēmija:

Atbilstoša minimālā peļņa no riska investīcijām

=

bezriska bāzes likme + riska prēmija no riska investīcijām.

Riska investīcijas atbilstošu minimālo peļņu var attēlot kā bezriska peļņas likmes un papildu riska prēmijas par investīcijas specifiskā riska pārņemšanas summu.

(217) Katras peļņas noteikšanas pamatā ir bezriska noguldījuma formas eksistence ar pieņemamu bezriska peļņu. Parastā veidā tiek ņemta vērā sagaidāmā peļņa no valsts emitentu vērtspapīriem ar nemainīgu procentu likmi, lai noteiktu bezriska bāzes likmi (respektīvi, šādu vērtspapīru atbilstošs indekss), tas ir ieguldījuma veids ar salīdzinoši mazu risku. Atšķirības starp dažādām metodēm pastāv sakarā ar riska prēmijas noteikšanu:

— *Finansēšanas likme*: saskaņā ar kapitāla izmantotājas bankas viedokli, investora sagaidāmā peļņa no pašu kapitāla atspoguļo nākotnes finansēšanas izmaksas.

([1]) Situācija ir tāda pati, ja, ņem vērā iespēju, papildu pašu līdzekļus papielināt līdz bāzes pašu līdzekļu līmenim (bāzes pašu līdzekļu koeficients 25 un nevis 12,5).

Vispirms tiek uzzinātas vēsturiskās pašu kapitāla izmaksas, kuras bankām bijušas un kuras var salīdzināt ar interesējošās bankas izmaksām. Kapitāla vēsturisko izmaksu vidējais aritmētiskais tiek salīdzināts ar nākotnē sagaidāmām pašu kapitāla izmaksām un ar sagaidāmajām investora peļņas prasībām.

— *Finansēšanas likme pēc Compound Annual Growth Rate*: šī aprēķina pamatā ir vidējais ģeometriskais un nevis vidējais aritmētiskais lielums *(Compound Annual Growth Rate)*.

— *Capital Asset Pricing Model (CAPM)*: *CAPM* ir vispazīstamākais un visbiežāk testētais modelis modernajā finanšu ekonomikā. Pēc tā tiek aprēķināta investoram sagaidāmā peļņa no kapitāla ar šādas formulas palīdzību:

Minimālā peļņa no kapitāla
=
bezriska bāzes likmes + (tirgus riska prēmija × *beta*)

Riska prēmija par pašu kapitāla investīciju tiek noteikta, reizinot tirgus riska prēmiju ar *beta* koeficientu (tirgus riska prēmija × *beta*). Ar *beta* koeficientu tiek izteikts uzņēmuma risks attiecībā pret visu uzņēmumu kopējo risku.

(218) *CAPM* ir vadošā metode investīciju peļņas aprēķināšanai biržā reģistrētajiem lielajiem uzņēmumiem. Tā kā banka *WestLB* nav biržā reģistrēts uzņēmums, nav iespējama tās *beta* koeficienta tieša atvasināšana. *CAPM* metodes pielietošana ir iespējama tikai uz *beta* vērtības bāzes.

(219) Komisijai iesniegti seši ekspertu slēdzieni, kuros riska prēmija, resp., investīcijas kopējā peļņa aprēķināta pēc dažādām metodēm, turklāt visi eksperti riska prēmiju par *Wfa* ieskaitīšanu *WestLB* neaprēķina tieši, bet gan, ņemot par pamatu (hipotētisku) pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB*.

— 1995. gada 11. septembra un 1997. gada 28. augusta Ernst&Young viedoklis: *Ernst&Young* (1995. gads) par laika posmu no 1982. gada līdz 1992. gadam faktiskās kapitāla izmaksas tiek aprēķinātas no cenu izmaiņas pēc mēneša pēdējās dienas kursa (kursa peļņas un kursa zaudējumi) un izmaksātajām dividendēm (peļņa no dividendēm). Iepriekšējo periodu kapitāla izmaksu vidējais aritmētiskais lielums tiek pielīdzināts investora gaidītajai peļņai.

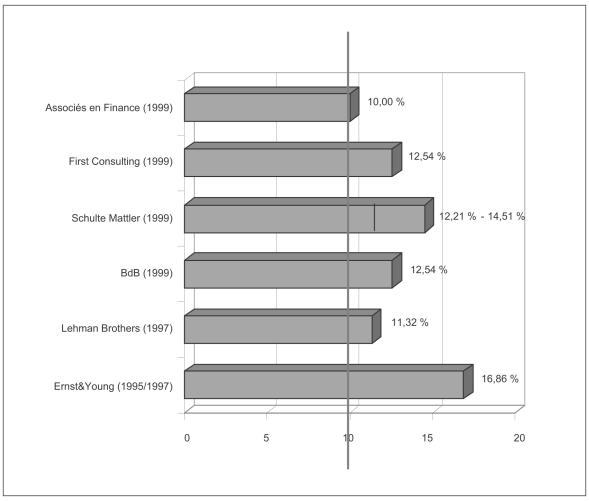
— *Associés en Finance* (1999. gada oktobris) viedoklis: aprēķins veikts *WestLB* uzdevumā, un pēc tā saucamās *Securities Market Line Modells* metodes minimālā atlīdzība noteikta no 10 % līdz 11 % par pamatkapitālam pielīdzināmu investīciju bankā *WestLB* nozīmīgajā *Wfa* kapitāla pārskaitīšanas brīdī.

— 1999. gada 14. janvāra *BdB* viedoklis: *BdB* aprēķināja atbilstoši finansēšanas metodei *Compound Annual Growth Rate* ar datu fondu no *Ernst&Young* par visiem iespējamiem investīciju periodiem laika posmā starp 1982. gadu un 1992. gadu vidējos ģeometriskos lielumus četrām lielām Vācijas komercbankām: *Deutsche Bank, Dresdner Bank, Commerzbank* un *Bayerische Vereinsbank*. Šo salīdzināmo banku vidējās pašu kapitāla izmaksas bija 12,54 %, kas atbilst investora sagaidāmajai peļņai.

— 1997. gada 8. jūlija *Lehman Brothers* ekspertu slēdziens, kas veikts *WestLB* uzdevumā, 1999. gada 14. janvāra profesora Šultes-Matlera *(Schulte-Mattler)* viedoklis – *BdB*, uzdevumā, 1999. gada 18. jūnija *First Consulting* viedoklis, aprēķins veikts Komisijas uzdevumā: visi šie eksperti ir izmantojuši *CAPM* metodi, vispirms ir noteikta vispārēja tirgus riska prēmija Vācijas akciju tirgū laika periodā – 1991. gada nogalē. Visi nonāk vidēji pie viena prēmijas lieluma: 4 %-5 % (*Lehman Brothers* 4 %, profesors Šulte-Matlers 5 % un *First Consulting* 4 %-5 %). Arī Komisijai iesniegtajā Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes, *WestLB* un sūdzības uzturētājas *BdB* 2004. gada 13. oktobra vienošanās par pamatu bija ņemta tirgus riska prēmija 4 % apmērā. Nobeigumā eksperti devuši novērtējumu *WestLB beta* koeficientam, t. i., tika noteikta *WestLB* individuālā riska prēmija. Ar šo lielumu tiek piemērota vispārējā tirgus riska prēmija bankai *WestLB*. Tā kā *WestLB* 1991. gada beigās nebija biržā reģistrēta kā akciju sabiedrība, tad tās *beta* vērtību statistiski nevarēja novērtēt. Šā iemesla dēļ eksperti pieņēma, ka *WestLB beta* vērtība ir tāda pati kā *beta* vērtība salīdzināmām biržā reģistrētajām bankām. Profesors Šulte-Matlers, izmantojot Vācijas Centrālās bankas *(Deutsche Bundesbank)* datus noteica *beta* koeficientu Vācijas kredītbankām 1991. gada beigās 1,25 (pamatojoties uz gada datu bāzi) un 1,1 (pamatojoties uz mēneša datu bāzi). Turpretim *WestLB* eksperts *Lehman Brothers* neizmantoja visu Vācijas kredītiestāžu *beta* koeficientus, bet gan ņēma par pamatu divu Vācijas banku – *IKB Deutsche Industriebank* un *BHF-Bank* – *beta* koeficientu 0,765 apmērā. Tādēļ arī *Lehman Brothers* nonāca pie, kopumā ņemot, viszemākās riska prēmijas bankai *WestLB*. Arī sūdzības uzturētājas *BdB* 2004. gada 13. oktobrī nosūtītajā vienošanās paziņojumā bija lietišķi akceptēts *beta* koeficients 0,76, līdz ar to tai radās atšķirīgs viedoklis, salīdzinājumā ar 1999. gada 14.janvāra uzskatu, un minimālo atlīdzību noteica 10,19 % apmērā.

(220) Iepriekšminēto ekspertu rezultāti apkopoti attēlotajā grafikā. Izmantojot iepriekš minētās metodes, pret risku

nodrošinātas investīcijas sagaidāmās peļņas aprēķināšanā, iegūtas minimālās peļņas vērtības par vienu pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB*:

(221) Ekspertu viedokļu un slēdzienu rezultātā secināms, ka minimālā atlīdzība par vienu (hipotētisku) pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB Wfa* kapitāla pārskaitīšanas periodā bija starp 10 % un 13 % ([1]). Vienīgi divos ekspertu slēdzienos par izejas punktu izmantota ievērojami augstāka minimālā atlīdzība. Sūdzības uzturētājas *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes un akciju sabiedrības *WestLB AG* sarunās 2004. gada jūlijā par piemērotas atlīdzības likmi uzskatīja 10,19 %. Šī vērtība atrodas tikko saņemtajā tirgus koridorā. Komisija tādēļ atsauca savu pirmo 1999. gada lēmumu par *WestLB*, kurā par pamatu bija ņemta minimālā atlīdzība 12 % gadā, un atzina ieinteresēto pušu paziņoto atlīdzības lielumu 10,19 % gadā par vienu pamatkapitālam līdzīgu investīciju bankā *WestLB* 1991. gada 31. decembrī par tirgum atbilstošu atlīdzību. Komisija apstiprina piemēroto minimālo atlīdzību par *Wfa* kapitāla pārskaitījumu 10,19 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas).

Atlīdzības samazinājums nepietiekamas likviditātes dēļ

(222) *WestLB* lietas izskatīšanas laikā, pamatojoties uz savu finanšu struktūru, vispirms nosauca 9,2 % kā savas refinansēšanas izmaksas laikā, kad notika kapitāla pārskaitījums. Procesa gaitā *WestLB* un Vācijas vairākos dokumentos un sarunās minētas refinansēšanas likmes 7,0 % un 7,5 % ([2]). Ieinteresētās puses savā vienošanās dokumentā atbilstoši paziņotajai bezriska bāzes procentu likmei uz 1991. gada 31. decembri par pamatu izmantoja likmi 7,15 %. Turklāt puses vienojās pieņemt paušālu nodokļu likmi 50 % apmērā. Tādējādi puses nonāk pie neto refinansēšanas likmes 3,57 %, kas paredzēta *Wfa* kapitāla daļai konkurences darījumu nodrošinājumam un līdz ar to arī pie atbilstošas likviditātes atvilkuma.

(223) Pamatojoties uz faktu, ka nosauktās summas sakrīt ar Vācijas jau iepriekš paziņotajām, Komisijai nav nekāda iemesla tās neuzskatīt par lietpratīgām, un tādēļ šīs summas tiks ņemtas vērā atbalsta elementu noskaidrošanai. Komisija gan savā pirmajā lēmumā par *WestLB* bija akceptējusi ilgtermiņa bezriska likmi 8,26 % par Vācijas valsts aizņēmumu (ar 10 gadu termiņu) 1991. gada beigās kā minimālo *bruto* refinansēšanas izmaksu. Šāda procentu likme uzskatāma par attiecinātu uz noteiktu termiņu un ar to nevar rēķināties, jo *Wfa* kapitāls ir ilgstoši nodots *WestLB* rīcībā. Puses savās diskusijās par ilgtermiņa bezriska bāzes procentu likmi atteicās pielietot termiņā noteiktas investīcijas bezriska peļņu, kas ieskaitīšanas brīdī bija vērojama kapitāla tirgū, jo šāds uzskats ignorētu reinvestīcijas risku, tas nozīmē, risku, kad pēc investīciju termiņa beigšanās nav iespējams investēt ar tādu pašu bezriska procentu likmi. Puses uzskata, ka vislabāk būtu rēķināties ar investīciju risku, ja par pamatu ņemtu "*Total Return Index*". Tādēļ puses nolēma izmantot akciju sabiedrības Vācijas Birža (*Deutsche Börse AG)* izstrādāto *REX10 Performance Index,* kas nosaka 10 gadu investīcijas ilgumu Vācijas Federatīvās Republikas aizņēmumam. Šeit izmantotā indeksu virkne *REX10 Performance Index* ietver stāvokli katra gada beigās kopš 1970. gada. Puses šādā veidā aprēķināja peļņu no kapitāla par gadu, kas atspoguļo tendenci, kā pamatā, ņemot *REX10 Performance Index,* notikusi attīstība laika periodā no 1970. līdz 1991. gadam, un tā nonāca pie tā saucamās bezriska bāzes procentu likmes 7,15 % apmērā (1991. gada 31. decembrī).

(224) Tā kā ieguldījums bankā *WestLB* ir veikts ilgstošam laika periodam, šajā speciālajā gadījumā bezriska bāzes procentu likmes aprēķins ir atzīstams. Arī piesaistītais *REX10 Performance Index* atspoguļo vispārēji atzītu datu avotu. Aprēķinātās bezriska bāzes procentu likmes šķiet lietpratīgas.

(225) Komisija ir apņēmusies arī šajā gadījumā ieinteresēto pušu paziņoto ilgtermiņa bezriska procentu likmi 7,15 % uz 1991. gada 31. decembri likt pamatā minimālo *bruto* refinansēšanas izmaksām. Izmantojot uz pārskaitīšanas brīdi paušālēto nodokļu likmi 50 % ([3]), Komisija noskaidro *neto* refinansēšanas likmi un līdz ar to likviditātes atvilkumu 3,75 % gadā kā nodrošinājumu par *Wfa* kapitālu, kas nodots bankas rīcībā konkurences darījumiem.

Piemaksa ienākumam no kapitāla sakarā ar Wfa pārskaitījuma īpatnībām

(226) Praksē, konstatējot kādas atlīdzības netipiskos apstākļus, kas atšķiras no normālas pamatkapitāla investīcijas attiecīgajā uzņēmumā, tiek piemēroti atbilstoši maksājumi. Tādēļ

([1]) Šo rezultātu atbalsta arī investīciju bankas un konsultantu firmas saistībā ar faktisko un sagaidāmo atlīdzību par pašu kapitālu. *Salomon Brothers* novērtē atlīdzību par pašu kapitālu lielākajai daļai Eiropas banku no 10 % līdz 14 %, *Merryl Lynch* novērtē to dažādās Vācijas bankās 11,8 % apmērā, *WestLB Panmure* novērtē 11,8 % līdz 12,3 %.

([2]) Komisija lēmumā par procesa uzsākšanu, atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam, piemēroja pagaidu likmi 7 % apmērā, pamatojoties uz *WestLB* iesniegto informāciju par šo periodu.

([3]) Dokumentos, ko iesniedza Vācijas valdība, juridiskās personas ienākumu nodoklis 1995. gadā un 1996. gadā bija 42 %, pieskaitot vēl solidaritātes nodokli 7,5 % (tātad kopā 49,5 %). Kopējā nodokļu likme 1998. gadā bija 47,5 %. Tikai kopš 2001. gada kopējā nodokļu likme bija 30,5 %.

jāpārbauda, vai, atbilstoši īpatnībām, it sevišķi konkrētajam riska profilam *Wfa* pārskaitījuma gadījumā, ir pamatojumi par aprēķinātās minimālās atlīdzības 10,19 % piemērošanu, kādu privātais investors būtu sagaidījis par (hipotētisku) pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB*, un līdz ar to Komisija var izmantot metodiski piemērotu aprēķinu. Tādējādi pārbaude atklāj trīs aspektus: pirmkārt, izpalika jaunu kapitāldaļu izlaide un ar to saistītās papildu balsstiesības, otrkārt, *Wfa* pārskaitījuma ārkārtējais apjoms, treškārt, ieguldījuma aizstājamības trūkums.

(227) Federālā zeme, veicot pārskaitījumu, nesaņēma papildu balsstiesības. Ar atteikšanos no balsstiesībām kapitālieguldītājs neizmanto iespēju iespaidot bankas vadības lēmumus. Ja federālās zemes balsstiesības būtu uzkrātas, tad federālajai zemei piederētu vairāk par 70 % balsstiesību. Tas nozīmētu, ka federālā zeme no vismazākā kapitāldaļu īpašnieka (ar 42 % īpašuma kapitāldaļām) kļūtu par lielāko kapitāldaļu īpašnieku. Kā kompensāciju tam, ka tiek pieņemts paaugstināts zaudējumu risks, nenostādot tam pretī atbilstoši lielāku ietekmi uz uzņēmumu, kapitālieguldītājs, kas darbojas saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem (pat pavājinot risku pēc iekšējās vienošanās ar pārējiem daļu īpašniekiem), būtu pieprasījis augstāku atlīdzību. Tas izteikti redzams priviliģēto akciju bez balsstiesībām gadījumā. Par atteikšanos no balsstiesībām tiek piedāvāti augstāki procenti, kā arī privilēģijas apkalpojot. Ņemot vērā faktu, ka par priviliģētajām akcijām, salīdzinot ar parastajām akcijām, pienākas paaugstināta atlīdzība, un pēc vienošanās ar sūdzības uzturētāju *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālo zemi un akciju sabiedrību *WestLB AG*, kas panākta sarunu gaitā 2004. gada jūlijā, likme 0,3 % gadā (pēc nodokļu nomaksas) tiek atzīta par atbilstošu. Līdz ar to Komisija uzskata par lietpratīgu ieviest piemaksu vismaz 0,3 % gadā (pēc uzņēmumu nodokļa nomaksas).

(228) Pārskaitītā īpašuma apjoms un ietekme, kādu tas radīja bankai *WestLB* attiecībā uz maksātspējas direktīvu, pieminēts jau iepriekš. Ar *Wfa* pārskaitījumu dubultojās *WestLB* pašu kapitāls un turklāt bez sākotnējām un administrācijas izmaksām. Šajā gadījumā *Wfa* kapitāla lielais apjoms – kaut arī ne vienīgais noteicošais – tika vērtēts kā netiešs pierādījums tam, ka kapitālieguldījumam ir līdzība ar pamatkapitālu. Tādā sakarā *Wfa* pārskaitījuma apjoma atkārtota pārskatīšana saistībā ar piemaksu būtu šī aspekta nepieļaujama "dubulta" izvērtēšana. Līdz ar to Komisija šajā gadījumā – atkāpjoties no sava pirmā lēmuma par *WestLB* – neparedz veikt piemaksu sakarā ar ieguldītā kapitāla apjomu.

(229) Visbeidzot jānorāda uz iztrūkstošo ieguldījuma aizstājamību, tas nozīmē, ka iztrūkst iespēja jebkurā laikā izņemt no uzņēmuma noguldīto kapitālu. Normālos apstākļos kapitālieguldītājs var pašu kapitāla instrumentu tirgū pārdot trešajai personai un līdz ar to savu kapitālieguldījumu izbeigt. Pamatkapitāla normāls palielinājums, precīzi aplūkojot, notiek šādi: investors iegulda bilances aktīva pusē kapitālu (tie var būt gan skaidras naudas, gan materiālie ieguldījumi). Tam parasti pasīva pusē atbilst apgrozāmā daļa, kas ir investora rīcībā, piemēram, akciju sabiedrībā tās ir akcijas. Šīs akcijas viņš var pārdot trešajai personai. Viņš, protams, ar to nevar izņemt savu sākotnēji ieguldīto kapitāla vērtību, tāpēc, ka tagad tā pieder pie sabiedrības garantētā pašu kapitāla un tādēļ to pēc dispozīcijas nevar izņemt. Taču viņš, pārdodot akcijas, var realizēt ekonomisko pretvērtību. Viņa kapitālieguldījums līdz ar to ir aizvietojams. Sakarā ar *Wfa* kapitāla pārskaitīšanas īpašajiem apstākļiem federālajai zemei nav šādas iespējas. Neraugoties uz to, Komisija – atšķirībā no sava pirmā lēmuma *WestLB* lietā –šajā gadījumā nesaskata iemeslu piemaksai. Federālajai zemei gan nav iespēju ar ieguldījuma brīvu apgrozāmību realizēt ekonomisko pretvērtību, taču katrā laikā tai bija principā vismaz iespēja, atbilstoši likumam, *Wfa* kapitālu no bankas *WestLB* izņemt un eventuāli, ieguldot to citā kredītiestādē, sasniegt augstāku ienākumu no kapitāla.

(230) Komisija kopumā uzskata par lietpratīgu noteikt piemaksu ienākumam no kapitāla vismaz 0,3 % gadā (pēc nodokļu nomaksas) par atteikšanos no papildu balsstiesībām ([1]).

Nekāda atlīdzības samazinājuma saistībā ar vienošanos par kopatlīdzību

(231) Akciju sabiedrībā atlīdzība ir tieši atkarīga no uzņēmuma rezultātiem, un tā galvenokārt izpaužas dividenžu formā un līdzdalībā, uzņēmuma vērtībai pieaugot (piem., akciju kursa kāpums). Federālā zeme saņem kopatlīdzību, kurā būtu jāietver abi šie atlīdzības aspekti par "normālu" kapitālieguldījumu. Tas ļauj argumentēt, ka regulārā atlīdzība, ko federālā zeme saņem mainīgas atlīdzības vietā, kas būtu tieši saistīta ar bankas *WestLB* rezultātiem, atspoguļo priekšrocību gadījumā, ja atlīdzības likme tiek reducēta. Vai tāda regulāra atlīdzība patiesi ir izdevīgāka par mainīgu atlīdzību, ko iespaido uzņēmuma peļņa, ir atkarīgs no uzņēmuma rezultātiem nākotnē. Ja tie pasliktinās, tad paušāllikme kapitālieguldītājam ir izdevīga, bet, ja uzņēmuma rezultāti uzlabojas, tad tai ir trūkumi. Faktisko

([1]) *WestLB* pirmā lēmuma 49. zemsvītras piezīmē citētais *First Consulting* ekspertu slēdziens paredz paušālētu piemaksu 1–2 % apmērā par atsevišķiem minētiem faktoriem, tomēr, ņemot vērā apjomu, tā netika akceptēta, jo tas bija pielīdzināms pamatkapitālam. Kas attiecas uz aizstājamības faktoru, *First Consulting* slēdziens saistībā ar Komisijas viedokli neatzina, ka ieguldījums nav pārdodams, tomēr atbilstoši likumam var tikt atdalīts no *WestLB* un līdz ar to tikt principiāli reinvestēts.

attīstību nevar paredzēt, pieņemot lēmumu par kapitālieguldījumu. Šajā gadījumā jāvērš uzmanība faktam, ka zaudējumu gadījumos netiek maksāta atlīdzība un lēmumu par kumulatīvu pēcsamaksu pieņem *WestLB*. Līdz ar to atlīdzības paušālais raksturs vienā ziņā nenāk par labu kapitālieguldītājam, jo tam jāsamierinās ar atlīdzības samazinājumu. Ņemot to visu vērā, Komisija uzskata, ka atlīdzības likmes reducēšanai nav pamata.

(232) Jāpiebilst, ka par atlīdzību, ko pienāktos maksāt par ieguldīto kapitālu, parasti vienojas kapitālieguldītājs ar uzņēmumu. Šajā gadījumā par *WestLB* maksājamo atlīdzības lielumu acīmredzot vienojās *WestLB* kapitāldaļu īpašnieki savā starpā, kas, šķiet, ir neparasti. Atlīdzības lielumam nevajadzēja būt atkarīgam no kapitāldaļu īpašnieku lēmuma, bet gan no federālās zemes riska pakāpes un no *Wfa* kapitāla lietojamības bankā *WestLB*. Arī Vācija neiesniedza nekādus dokumentus par sarunām attiecībā uz atlīdzības lielumu un tā aprēķinu. Vācijai, protams, ir jāpiekrīt, ja tiek norādīts, ka atbalsta elementu atzīšanai Komisijai esot svarīgs tikai rezultāts, t.i., izšķirīgais ir atlīdzības lielums un nevis veids, kā tas noteikts. Komisija uzskata, ka veids, kā tika noteikta atlīdzība un tās pamatojumi ir nozīmīgi, lai izvērtētu, vai federālā zeme ir rīkojusies kā kapitālieguldītājs tirgus ekonomikas apstākļos.

(233) *WestLB* kapitāldaļu īpašnieki bija vienojušies, ka atlīdzības lielumu noteiks tikai tad, kad būs zināmi *WestLB* finanšu rezultāti pa gadiem, sākot ar 1992. gadu. Komisija uzskata, ka bankas finansiālajiem rezultātiem gan vajadzētu būt mazsvarīgiem kopatlīdzības lieluma noteikšanā. Tādai atlīdzībai vajadzētu būt atkarīgai nevis no bankas *WestLB* faktiski iegūtajām peļņām, bet gan no federālās zemes riska un pārskaitītā kapitāla potenciālās noderības bankai. Kapitālieguldītājs tirgus ekonomikas nosacījumos nebūtu piekritis saņemt mazāku kopatlīdzību attiecīgā uzņēmuma slikto rezultātu dēļ. Šī vienošanās nenorāda uz izturēšanos, kas atbilstu kapitālieguldītāja rīcībai tirgus ekonomikas apstākļos.

(234) Komisijas izziņu vākšanas laikā notika sūdzības uzturētājas *BdB* un *WestLB* apspriešanās ar mērķi rast risinājumu bez EK Līguma 88. panta 2. punkta piemērošanas, t.i., rast uz kopējiem pamatojumiem atlīdzības lielumu, kas būtu atbilstošs tirgum. Šī apspriešanās tomēr nedeva rezultātu. Apspriešanās gaitā *WestLB* piedāvāja federālajai zemei pie jau pastāvošās kopatlīdzības 0,6 % apmērā vēl piešķirt tiesības *WestLB* likvidēšanas gadījumā saņemt piemērotu atlīdzību par vērtības pieaugumu, ko *Wfa* kapitāla ieskaitīšanas rezultātā *WestLB* ar saviem darījumiem ir guvusi; tas nozīmē, ka federālajai zemei piešķirtu papildu kapitāldaļu *WestLB* atklātajos uzkrājumos un slēptajās rezervēs. Šāda situācija norāda to, ka pārskaitītais kapitāls bankai *WestLB* būtībā bija lielāks un nozīmīgāks nekā norunātā atlīdzība. Nenotika arī vienošanās par likvidācijas vērtības daļu. Tirgus ekonomikas nosacījumos darbīgs kapitālieguldītājs arī neakceptētu šādu hipotētisku "atlīdzību", jo viņš, ieguldīdams kapitālu uz ilgu laiku tādā uzņēmumā kā *WestLB* nekad nespētu veicināt bankas ienesīgumu; tādējādi viņam tā kļūtu bezvērtīga.

Kopatlīdzība

(235) Pamatojoties uz visiem šiem apsvērumiem un pēc vienošanās ar sūdzības uzturētāju *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālo zemi un akciju sabiedrību *WestLB AG*, Komisija secināja, ka atbilstoša atlīdzība par apšaubāmo kapitālu varētu būt 6,92 % (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas), proti, 10,19 % (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas) normāla atlīdzība par apšaubāmo kapitālieguldījumu, pieskaitot piemaksu 0,3 procentpunktu (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas) par finanšu operācijas īpašo raksturu, atskaitot 3,75 % (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas) par finansēšanas izmaksām, kas rodas *WestLB* ieskaitītā kapitāla trūkstošās likviditātes dēļ.

iv) ***Atbilstoša atlīdzība par summu 3,4 miljardi DEM (1,74 mljrd. EUR)***

(236) Kā jau izklāstīts, arī pašu kapitāla daļa 3,4 miljardu DEM (1,74 mljrd. EUR) apmērā *WestLB* nozīmē materiālu vērtību, kuras ekonomiskā funkcija ir līdzvērtīga garantijai vai galvojumam. Lai nepakļautu sevi tādam riskam, kapitālieguldītājs, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, būtu pieprasījis atbilstošu atlīdzību.

(237) Komisija lēmumā, uzsākot procedūru atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam, minēja likmi 0,3 %, ko Vācija nosauca par piemērotu galvotāja starpniecības maksu tādai bankai kā *WestLB*. Šajā sakarā sevišķi jāņem vērā divi faktori. Pirmkārt, summa 3,4 miljardi DEM (1,74 mljrd. EUR) pārsniedz summu, kas normāli nosedz šāda veida banku galvojumus. Otrkārt, parasti banku galvojumi ir saistīti ar noteiktu finanšu operāciju un noteiktu termiņu. Turpretim *Wfa* speciālie uzkrājumi ir nodoti *WestLB* rīcībā bez termiņa ierobežojuma. Par abiem minētajiem faktoriem atlīdzība būtu jāpaaugstina uz 0,5 līdz 0,6 %. Tā kā garantijas prēmijas parasti ir iekļautas ekspluatācijas izmaksās un līdz ar to samazinās ar nodokļiem apliekamā peļņa, tad atlīdzība, kas tiek maksāta federālajai zemei par *Wfa* kapitālu, ir no peļņas pēc nodokļu nomaksas, šī likme ir atbilstoši jāpiemēro. Apsverot visu iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka atlīdzības likme 0,3 % pēc nodokļu nomaksas par šāda veida kapitālu būtu vērtējama kā korekta.

v) ***Sinerģijas efekts***

(238) Vācijas iestādes ziņo, ka kapitāla pārskaitījuma pamatā bija potenciālas kopdarbības panākšana un nevis *WestLB* pašu kapitāla palielināšana. Ir pilnīgi iespējams, ka apspriedes par dzīvokļu būvniecības veicināšanas ekonomisko pamatojumu jau bija sākušās septiņdesmitajos gados. Neraugoties uz ilgstošajām diskusijām, pārskaitījums tomēr netika veikts pirms 1991. gada, līdz radās *WestLB* kapitāla papildinājuma nepieciešamība, un tādējādi publiskie īpašnieki bija spiesti sākt rīkoties. Dokumentos – jo sevišķi par

pārskaitījuma likumu, piemēram, likuma pamatojumā vai protokolos par debatēm landtāgā – viennozīmīgi redzams, ka patiesais pārskaitījuma mērķis bija sagādāt bankai *WestLB* pašu kapitāla bāzi, kas atbilstu jaunajiem maksātspējas priekšrakstiem. Sinerģija tika uzskatīta par pozitīvu (blakus) efektu, kas tajā brīdī noteikti nebija finanšu operācijas pamatiemesls.

(239) Vācijas iestādes un *WestLB* paziņo, ka federālā zeme bija saņēmusi ne tikai atlīdzību 0,6 % par summu 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR), bet arī bez tam sinerģijas efekta rezultātā 30 miljonus DEM (15 milj. EUR) gadā: saskaņā ar *Wfa* kapitāla pārskaitīšanu un iekļaušanu bankā, kuras rezultātā *WestLB* pārņēmusi *Wfa* darbinieku pensiju nodrošinājuma pienākumu, kas *WestLB* izmaksāja 33 miljonus DEM (17 milj. EUR). Sinerģijas izraisītie ietaupījumi pamatojas uz *Wfa* un agrākās *WestLB* dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļas saplūšanu, kas radīja iespēju federālās zemes dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādi organizatoriski optimizēt un ietaupīt personāla skaitu.

(240) Sinerģija ir kādas apvienošanās ierastas sekas. Tomēr nav skaidrs, kā šāda veida kopdarbības efekts savienojams ar federālās zemes konceptu par *Wfa* noslēgtu cirkulāciju un neitralitāti konkurences darījumos. Cik liels bija sinerģijas efekts pēc pārskaitījuma, kad abas nodaļas skaidri palika nodalītas, un kādu sinerģijas rezultātu deva *Wfa* un *WestLB* Dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļu (kuras agrāk strādāja tikai *Wfa* interesēs) apvienošana, nav iespējams pārbaudīt, kā arī, kādēļ tāda veida kopdarbība nebija iespējama bez *Wfa* pārskaitīšanas.

(241) Ja vispār *Wfa* rodas šāda veida sinerģija un ietaupījumi, kas nāk par labu dzīvokļu būvniecības veicināšanai ar tās izmaksu samazināšanu (un līdz ar to arī labums federālajai zemei), tad to nevar uzskatīt par *WestLB* pretpakalpojumu par rīcībā saņemtajiem bāzes pašu līdzekļiem. Tā kā šīs kopdarbības rezultātā nesamazinās ne *WestLB* ieskaitītā kapitāla izlietojamība, ne palielinās *WestLB* izdevumi sakarā ar šo pārskaitījumu, tad kopdarbība nevarētu arī iespaidot atlīdzības lielumu, kuru varētu pieprasīt kapitālieguldītājs atbilstoši tirgus ekonomikas nosacījumiem par savu bankas rīcībā nodoto pašu kapitālu. Arī gadījumā, ja federālā zeme kopdarbības rezultātā ir patiešām guvusi labumu, tad jebkurš konkurents, konkurences cīņas spiests, federālajai zemei par finanšu instrumentu (*Wfa*) papildus pie atbilstošās atlīdzības par rīcībā nodoto kapitālu vēl būtu "pieskaitījis atlīdzību" šādu labumu formā.

(242) Vispār parasti divu uzņēmumu apvienošanās rezultātā sinerģijas efektu gūst abi uzņēmumi. Grūti izprast, kādēļ *WestLB* no tā vispār nebūtu bijis jāgūst labums.

(243) Ja *WestLB* vajadzēja pārņemt *Wfa* pensiju nodrošinājuma maksājumus, kas samazināja *Wfa* ikgadējās izmaksas, tad tāda veida maksājumus nevar uzskatīt par apvienošanās rezultātā gūtu sinerģijas efektu. To varētu gan uzskatīt par *WestLB* netiešu atlīdzību federālajai zemei. Labumam būtu jārodas dzīvokļu būvniecības veicināšanas sfērā, un tātad te būtu jāpalielinās rīcībā esošajiem līdzekļiem.

(244) Komisija tādējādi pievienojas uzskatam, ka ar minētajiem sinerģijas efektiem netiek saprasta par bankas *WestLB* maksātā atlīdzība par *Wfa* kapitāla ieskaitīšanu, bet var uzskatīt *WestLB* 1992. gadā samaksāto summu 33 miljonu DEM (17 milj. EUR) apmērā *Wfa* pensiju nodrošinājumam kā daļu no *WestLB* maksātās atlīdzības par pārskaitījumu.

f) 2002. GADA FINANŠU GADA IEKĻAUŠANA

(245) Komisija, pretēji ieinteresēto pušu vienošanās uzskatam, secinājusi, ka arī 2002. gads ir iekļaujams atbalsta elementu noskaidrošanā un, proti, periods līdz 2002. gada 1. augustam. Vācija gan ir atkārtoti paziņojusi, ka, saskaņā ar bilances, kā arī peļņas un zaudējumu aprēķina tiesisko atpakaļejošo spēku, likumiski noteiktajai *Wfa* pievienošanai Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālajai bankai uz 2002. gada 1. janvāri, būtu jāuzskata, ka ar 2002. gada 1. janvāri atbalsta tiesiskais nodarījuma sastāvs ir atcelts. Neņemot vērā bilances tiesisko iedarbību, faktiski *Wfa* kapitāls bija *WestLB* rīcībā konkurences darījumu nodrošinājumam līdz 2002. gada 1. augustam. Šis ir izšķirīgais skatījums šeit izvērtējamajā jautājumā.

(246) Jo sevišķi nepārliecinoša ir iebilde, ka ne tikai *Wfa* peļņas un veicināšanas sfēras, bet arī kopējie ķīlas zīmju darījumi saskaņā ar jauno kārtību, sākot ar 2002. gada 1. janvāri, pāriešot reģionālās bankas rīcībā, un līdz ar to *WestLB* peļņas zaudējumi, kas esot tiešā saistībā ar *Wfa* nākotnes risinājumu, būšot izteikti lielāki nekā piemērotā atlīdzība par *Wfa* kapitālu, ko vajadzētu atzīt par atbilstošu kompensāciju. Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka veicināšanas darījumu mīnusi, kas radušies atdalīšanas sakarā, kā arī publiskās ķīlas zīmju darījumu zaudējumi nenozīmē nekādu atlīdzību par *Wfa* kapitāla izmantošanu, kas notika līdz 2002. gada 1. augustam. Ar *Wfa* kapitālu tika nodrošināti ne tikai veicināšanas darījumi un publiskie ķīlas zīmju darījumi, bet arī *WestLB* kopējie konkurences darījumi. Tādēļ *WestLB* ir jāveic atlīdzība 6,92 % apmērā, iekļaujot arī laika posmu līdz 2002. gada 1. augustam.

g) ATBALSTA ELEMENTS

(247) Saskaņā ar iepriekšminētajiem aprēķiniem Komisija uzskata par tirgum atbilstošu atlīdzību 6,92 % gadā pēc nodokļu nomaksas par to kapitāla daļu, kuru *WestLB* var izmantot savai uzņēmējdarbībai, proti, 2,5 miljardus DEM (1,28 mljrd. EUR) līdz 1993. gada beigām, un 0,3 % gadā pēc nodokļu nomaksas par starpību starp šo daļu un to, kas *WestLB* bilancē iegrāmatota kā pašu kapitāls 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR), tātad – 3,4 miljardi DEM (1,74 mljrd. EUR) līdz 1993. gada beigām.

(248) *WestLB* maksāja atlīdzību 0,6 % tikai par summu, ko tā drīkstēja izmantot savu konkurences darījumu nodrošinājumam. Šāda atlīdzība pirmo reizi tika izmaksāta par 1993. gadu. Kā jau Komisija iepriekš atzina, tā akceptē šos *WestLB* maksājumus 1992. gadā par *Wfa* pensiju nodrošinājumu kā papildu atlīdzību federālajai zemei.

(249) Atbalsta elementu var aprēķināt kā starpību starp faktiskajiem maksājumiem un maksājumiem, kas atbilstu tirgus nosacījumiem.

(250) 5. tabula: atbalsta elementu aprēķins

(miljonos DEM)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
1. Speciālo uzkrājumu daļa, kas ir *WestLB* rīcībā	13	2 510	2 819	3 048	3 108	3 112	3 113	[…]	[…]	[…]	[…]
2. Atlikuma summa (starpība no 5 900 milj. DEM, kas ir 7/12 daļa par 2002. gadu)	5 887	3 390	3 081	2 852	2 792	2 788	2 787	[…]	[…]	[…]	[…]
Atlīdzība 6,92 % (pēc nodokļu nomaksas) par 1.	0,9	173,7	195,1	210,9	215,1	215,4	215,4	[…]	[…]	[…]	[…]
Atlīdzība 0,3 % (pēc nodokļu nomaksas) par 2.	17,7	10,2	9,2	8,6	8,4	8,4	8,4	[…]	[…]	[…]	[…]
Kopējā tirgum atbilstošā atlīdzība	18,6	183,9	204,3	219,5	223,5	223,8	223,8	[…]	[…]	[…]	[…]
Faktiskā atlīdzība (pēc nodokļu nomaksas)	33,1	15,1	16,9	18,3	18,6	18,7	18,7	[…]	[…]	[…]	[…] [1]
Atbalsta elements	- 14,5	168,8	187,4	201,2	204,9	205,1	205,1	208,6	209,3	209,3	128,6

(Summa: 1 913,80 miljoni DEM = 978,51 milj. EUR)

[1] Saskaņā ar Vācijas informāciju, *WestLB* par visu 2002. gadu ir samaksājusi […] DEM. Attiecināta uz šeit noteikto laika posmu no 2002. gada 1. janvāra līdz 1. augustam, ([…] un pareizināta ar koeficientu 7/12), izveidojas summa […] , kas samaksāta kā atlīdzība.

4. *ATBRĪVOJUMS NO NODOKĻU MAKSĀŠANAS*

(251) Kā jau Komisija pasludināja savā lēmumā par procesa atklāšanu, saskaņā ar EK Līguma 88. panta 2. punktu, valsts atbalsts ir atzīstams gadījumos, ja kāds noteikts uzņēmums ir atbrīvots no normālas nodokļu maksāšanas, bet tā konkurentiem nodokļi ir jāmaksā. Ja konstrukcija "iestāde iestādē" noslēdzas kā sabiedrībai derīga, no nodokļiem atbrīvota uzņēmuma vienība, tad jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka šādu no nodokļiem atbrīvoto iestāžu saimnieciskā darbība tiktu ierobežota tikai savā sabiedrībai derīgajā uzņēmumā un ka tā neietekmē konkurētspējīgus uzņēmumus.

(252) *WestLB* nevajadzēja maksāt par pārskaitīto *Wfa* kapitālu ne īpašuma, ne rūpalu kapitāla nodokli. Turklāt *Wfa* saimnieciskā darbība arī pēc pārskaitījuma nebija aplikta ar juridiskās personas ienākumu nodokli. Vācija uzskata, ka ar šo nodokļu regulēšanu nevajag atbalstīt *WestLB* attiecībā pret pārējiem nodokļu subjektiem, un tas arī nenotika.

(253) Peļņa, ko *WestLB*, izmantojot *Wfa* kapitālu, guva konkurences darījumos attiecībā uz maksātspējas aprēķiniem, parasti tiek aplikta ar nodokļiem. No nodokļu maksāšanas ir atbrīvota vienīgi peļņa no dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumiem. Atbrīvojums no īpašuma nodokļa un rūpalu kapitāla nodokļa maksāšanas ir atbilstoši ierobežots un attiecas tikai uz dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumiem. Komisijai nav jālemj, vai pastāv pārkāpums attiecībā uz Vācijas priekšrakstiem par atbrīvošanu no nodokļu maksāšanas par labu sabiedriski derīgai iestādei, bet gan tikai jāizvērtē pasākums saistībā ar EK Līguma par valsts atbalstu noteikumiem.

(254) Ar *Wfa* (bankas *WestLB* sastāvā) atbrīvošanu no īpašuma, rūpalu kapitāla un juridiskās personas ieņēmumu nodokļu maksāšanu palielinājās *Wfa* peļņa (respektīvi, samazinājās

zaudējumi), samazinājās federālās zemes potenciālā nepieciešamība ieguldīt papildkapitālu dzīvokļu būvniecības veicināšanai, un varēja palielināties *Wfa* neto kapitāls. Tā kā *Wfa* bija nepieciešama tikai viena noteikta (paplašinātās) pašu kapitāla bāzes daļa kā bāzes pašu līdzekļi savu darījumu nodrošinājumam, tad laika gaitā varēja pieaugt arī *WestLB* rīcībā nodotā kapitāla daļa, kas bija paredzēta bankas darījumu nodrošinājumam. Par kādu summu šī kapitāla daļa varēja pieaugt, par tik arī varēja palielināties bāze atlīdzības maksājumiem federālajai zemei. Ja šī atlīdzība būtu noteikta atbilstošā lielumā, tad dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumu atbrīvošana no nodokļu maksāšanas nebūtu atzīstama par konkurences izkropļojumu *WestLB* labā. Pēc iepriekšminētajiem aprēķiniem atbilstošā atlīdzība sasniedz 6,92 % gadā, respektīvi, 0,3 % gadā pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas.

5. *ATBRĪVOJUMS NO SAISTĪBĀM*

(255) Vācija paziņoja, ka atbrīvojums no saistību atbildības neiespaidoja federālās zemes finanšu stāvokli un nenozīmēja *Wfa* vai *WestLB* priekšrocības konkurencē. Tā kā *Wfa* kapitāls (federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitāls) pēc pārskaitījuma vairs ik gadu nesamazinājās attiecīgo saistību dēļ, *Wfa* likvidācijas gadījumā būtu iespējami lielāki līdzekļi, turklāt šie līdzekļi tiktu ieskaitīti federālajai zemei. Bez tam Vācijas iestādes paskaidro, ka bez šī atbrīvojuma no saistībām *BAKred* nebūtu akceptējusi 4 miljardus DEM (2,05 mljrd. EUR) par *Wfa* bāzes pašu līdzekļiem.

(256) Ar atteikšanos no atbildības *Wfa* vērtība noteikti ir pieaugusi. Tā kā *WestLB* maksājamā atlīdzība pamatojās uz *Wfa* novērtējumu pēc šīs atteikšanās, tātad rēķinoties ar šo vērtības pieaugumu, *Wfa* atteikšanās no atbildības nav devusi *WestLB* nekādas priekšrocības, ja vien atlīdzība saskanēja ar tirgus nosacījumiem.

6. *PASĀKUMA SAVIENOJAMĪBA AR EK LĪGUMU*

(257) Apkopojot visus šos skaidrojumus, jāsecina, ka visi EK Līguma 87. panta 1. punkta kritēriji ir izpildīti, un tātad *Wfa* pārskaitījums attiecīgā panta izpratnē satur valsts atbalstu. Tādējādi jāizpēta, vai atbalstu var uzskatīt par savienojamu ar kopējo tirgu. Tomēr ir pamanāms, ka Vācijas valdība, ņemot vērā iespējamos atbalsta elementus *Wfa* pārskaitījuma ietvaros, nav rīkojusies saskaņā ar EK Līguma izņēmumu priekšrakstiem.

(258) Nav piemērojams neviens no EK Līguma 87. panta 2. punkta izņēmuma priekšrakstiem. Atbalstam nav ne sociāls raksturs, ne arī galvojums par atsevišķiem patērētājiem. Tāpat tā ir maz piedalījusies zaudējumu novēršanā, kas radušies pēc dabas katastrofām vai izcēlušies ārkārtas atgadījumu rezultātā, vai arī palīdzējusi līdzsvarot tautsaimniecības zaudējumus, kas radās Vācijas sadalīšanas rezultātā.

(259) Tā kā atbalstam nav bijis izvirzīts nekāds reģionālais mērķis – tā nav paredzēta ne ekonomiskās attīstības veicināšanai reģionos ar neierasti zemu dzīves līmeni vai daļēju bezdarbu, ne kādas noteiktas ekonomikas jomas attīstības veicināšanai, tā nav piemērojama ne EK Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktam, ne 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam (par reģionālajiem aspektiem). Ar atbalstu nav veikti nekādi svarīgi pasākumi, kas attiektos uz Eiropas kopējām interesēm. Tāpat atbalsta mērķis nav saistīts ar kultūras un kultūras mantojumu saglabāšanas veicināšanu.

(260) Tā kā bankas *WestLB* ekonomiskā pastāvēšana nebija riska situācijā, kad tika īstenoti pasākumi, netiek izvirzīts jautājums, vai vienas atsevišķas lielas kredītiestādes kā banka *WestLB* sabrukums Vācijā varētu izraisīt banku sektora ģenerālkrīzi, kas atbilstoši EK Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktam varētu tikt attaisnots kā atbalsts Vācijas ekonomikas ievērojamu traucējumu novēršanai.

(261) Atbilstoši EK Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam par atbalstu var uzskatīt tādu atbalstu, kas saderīga ar kopējo tirgu, ja tā veicina noteiktas ekonomikas nozares attīstību. Tas principā varētu derēt arī par bankas sektora pārstrukturēšanas atbalstu. Šajā gadījumā tomēr nav doti priekšnosacījumi izņēmuma noteikumu pielietošanai. Banka *WestLB* netiek raksturota kā grūtībās nokļuvis uzņēmums, kura rentabilitātes atgūšanai nepieciešams valsts atbalsts.

(262) Tātad EK Līguma 86. panta 2. punkts pieļauj iespējamus izņēmumus līguma priekšrakstos par valsts atbalstu, kas, atkarībā no noteiktiem apstākļiem, ir attiecināmi arī uz finanšu pakalpojumu sektoru. Komisija to apliecinājusi savā ziņojumā "Vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumi banku sektorā" ([1]). Tomēr ir skaidrs, ka pārskaitījums noticis, lai *WestLB* spētu apmierināt jaunās pašu kapitāla prasības, un bez jebkādiem vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumiem. Vācija vispār nav paziņojusi, ka *WestLB* ar *Wfa* pārskaitījumu par noteiktu vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumu veikšanu būtu jāsaņem kompensācija. Tādēļ šajā gadījumā nav pielietojami arī šie izņēmumu priekšraksti.

(263) Tā kā neviens no izņēmumiem par principiālu valsts atbalsta aizliegumu atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. punktam neatbilst, šo atbalstu nevar atzīt par saderīgu ar līgumu.

VII. **SECINĀJUMS**

(264) Komisija konstatē, ka Vācija, veicot atbalsta pasākumu, ir prettiesiski pārkāpusi EK Līguma 88. panta 3. daļu. Tādējādi atbalsts ir prettiesisks.

(265) Atbalsts nevar tikt atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu ne pēc EK Līguma 87. panta 2. punkta, respektīvi, 3. punkta, ne

([1]) Šis ziņojums tika iesniegts Ekonomikas un finanšu padomē 1998. gada 23. novembrī, tomēr vēl netika publicēts. To var saņemt ģenerāldirekcijā IV – Konkurences komisijā, kā arī Komisijas interneta lapā.

pamatojoties uz kādu citu līguma noteikumu. Ievērojot to, atbalsts tiek paziņots par nesaderīgu ar kopējo tirgu, tas jāatceļ un prettiesiskā pasākuma atbalsta elements no Vācijas valdības jāatprasa.

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU:

1. pants

Valsts atbalsts EUR 978,51 miljoni, ko Vācija laika periodā no 1992. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 1. augustam bija piešķīrusi *Westdeutsche Landesbank Girozentrale*, tagad *WestLB AG*, nav saderīgs ar kopējo tirgu.

2. pants

Vācija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai 1. pantā minēto prettiesiski sniegto atbalstu atgūtu no saņēmēja.

3. pants

Atgūšana seko nekavējoties un saskaņā ar valstī noteikto kārtību, tiklīdz iespējama tūlītēja un faktiska šī lēmuma izpilde.

Atgūstamai summai ir jāpieskaita procenti, kuri maksājami no brīža, kad prettiesiskais atbalsts bija saņēmēja rīcībā, līdz brīdim, kad faktiski veikts atmaksājums.

Procenti tiek aprēķināti atbilstoši Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 V. daļas noteikumiem ([1]).

4. pants

Vācija divu mēnešu laikā no šī lēmuma saņemšanas brīža, izmantojot pielikumā pievienotās veidlapas, paziņo Komisijai par paveiktajiem pasākumiem lēmuma izpildē.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2004. gada 20. oktobris.

Komisijas vārdā

Komisijas loceklis

Mario MONTI

([1]) OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR KOMISIJAS LĒMUMA IZPILDI

1. **Atmaksājamās summas aprēķins**

1.1. Atsūtiet, lūdzu, informāciju par prettiesiskā atbalsta summām, kas tika nodotas atbalsta saņēmēja rīcībā:

Maksājuma datums (º)	Summa (*)	Valūta	Saņēmējs

(º) Datums, kad atbalsts vai atbalsta daļas tika nodotas saņēmēja rīcībā (ja kāds pasākums sastāv no vairākiem atbalsta pasākumiem un atsevišķām daļām, tās rakstīt jaunā rindā).
(*) Atbalsta apjoms, kas nodots saņēmēja rīcībā (norādīt bruto atbalsta ekvivalentos).

Piezīmes:

1.2. Lūdzu, paskaidrojiet, kā tiek aprēķināti procenti, kas jāmaksā par atmaksājamo atbalstu.

2. **Jau paveiktie vai ieplānotie pasākumi atbalsta atmaksāšanā**

2.1. Lūdzu, detalizēti aprakstiet, kādi pasākumi jau veikti un kādi tiek plānoti, lai veiktu tūlītēju un efektīvu atbalsta atmaksu. Lūdzu, paskaidrojiet, kādi alternatīvi pasākumi iespējami saskaņā ar valsts tiesību aktiem, lai panāktu atbalsta atgūšanu. Lūdzu, paziņojiet, ja iespējams, paveikto/plānoto pasākumu tiesisko pamatu.

2.2. Līdz kuram datumam atbalsta atgūšana tiks pabeigta?

3. **Jau īstenotā atbalsta atgūšana**

3.1. Lūdzu, atsūtiet informāciju par atbalstu, ko atbalsta saņēmējs jau atmaksājis:

Datums (º)	Atmaksātā summa	Valūta	Saņēmējs

(º) Datums, kad atbalsts ir atmaksāts.

3.2. Lūdzam pievienot dokumentus summu atmaksāšanu atbilstoši tabulai 3.1. punktā.